

UNIVERZITA KARLOVA
Fakulta tělesné výchovy a sportu

Cestovní ruch se sportovním zaměřením v Pardubickém kraji

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Miroslava Navrátilová

Vypracovala:

Lenka Kučerová

Vysoké Mýto, srpen 2017

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze, dne

.....

podpis

Evidenční list

Souhlasím se zapůjčením své bakalářské práce ke studijním účelům. Uživatel svým podpisem stvrzuje, že tuto bakalářskou práci použil ke studiu a prohlašuje, že ji uvede mezi použitými prameny.

Jméno a příjmení: Fakulta / katedra: Datum vypůjčení: Podpis:

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí bakalářské práce Ing. Miroslavě Navrátilové za odborné rady a pozitivní přístup při konzultacích. Rovněž děkuji PhDr. Janu Šimovi, Ph.D. za pomoc a cenné připomínky, které mi v průběhu psaní práce poskytl.

Abstrakt

- Název:** Cestovní ruch se sportovním zaměřením v Pardubickém kraji
- Cíle:** Hlavním cílem bakalářské práce je na základě zhodnocení celkového potenciálu pro rozvoj cestovního ruchu se sportovním zaměřením v Pardubickém kraji vytvořit soubor obecných doporučení a vlastních návrhů, díky kterým by v budoucnu mohlo dojít k navýšení stávajícího potenciálu, akceleraci návštěvnosti a dynamickému rozvoji území.
- Metody:** V rámci této práce byly využity dvě samostatné metody sběru dat a jedna vlastní metoda hodnocení. Stěžejní metodou sběru dat se stalo zkoumání dokumentů, a to zejména úředních dokumentů, archivních dat a virtuálních dat. Druhá metoda sběru dat nabyla konkrétní podoby dvou polostrukturovaných rozhovorů s experty na oblast cestovního ruchu. Vytvořena a následně aplikována na zkoumané území byla i vlastní metoda hodnocení potenciálu.
- Výsledky:** Pardubický kraj disponuje dobrým a rozmanitým přirozeným potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu, který se opírá zejména o vhodné přírodní předpoklady, prozatím je ale nedostatečně rozvinut. V regionu převažují sportovní a rekreační turismus s letní turistickou sezónou. V rámci aktivní dovolené turisté vyhledávají nejčastěji cykloturistiku, pěší turistiku, koupání a v zimě lyžování. Celkový potenciál cestovního ruchu se sportovním zaměřením je velmi vysoký a odpovídá hodnotě 239 bodů. Region je atraktivní destinací zejména pro jednodenní a tranzitní návštěvníky. Hipoturistika je významná konkurenční výhoda kraje a tradiční sportovní akce a cykloturistika představují silné stránky potenciálu. Naopak dopravní a ubytovací infrastruktura současný celkový potenciál výrazně snižují.
- Klíčová slova:** Turistický region, destinační management, předpoklady rozvoje, aktivní dovolená, potenciál.

Abstract

Topic: Sports tourism in the Pardubice Region

Objectives: The main aim of the thesis is to develop several general recommendations and own suggestions regarding sports tourism in the Pardubice Region, based on an evaluation of its overall potential. The conclusions of the thesis could increase the region's sport-tourism potential, rise the tourist traffic and contribute to the region's dynamic development.

Methods: In this work, two separate methods of data collecting and one evaluation method were used. The principal method of data collecting was the examination of documents, especially official documents, archive data and virtual data. The second method consisted of leading semi-structured interviews with two experts in the field of tourism. The method for evaluating the potential was created and subsequently applied on the examined region.

Results: The Pardubice Region is endowed with good natural potential for tourism development, which relies mainly on convenient natural prerequisites; however, the potential is not sufficiently developed. Sports tourism and recreational tourism prevails in the region, grounded in a stronger summer season. During their active vacation, the visitors' interest lies in cycling, hiking, swimming and skiing. The overall potential of sports tourism is very high, assessed at 239 points. The region is attractive mainly for one-day and transiting visitors. Horse-riding represents the region's competitive advantage; traditional sports events together with cycling increase the tourist potential. On the other hand, the potential significantly decreases with the current transportation and accommodation infrastructure.

Key words: Tourist region, destination management, prerequisites for development, active vacation, potential.

Obsah

1	ÚVOD	13
2	CÍLE A ÚKOLY PRÁCE	15
3	TEORETICKÁ VÝCHODISKA	16
3.1	Vymezení cestovního ruchu	16
3.2	Klasifikace cestovního ruchu	17
3.2.1	Typy cestovního ruchu dle místa realizace.....	17
3.2.2	Typy cestovního ruchu dle převažujícího motivu.....	18
3.3	Účastník cestovního ruchu	19
3.3.1	Lidské potřeby a motivace	20
3.4	Rekreační cestovní ruch a volný čas	21
3.5	Sportovně orientovaný cestovní ruch.....	22
3.5.1	Klasifikace sportovně orientovaného cestovního ruchu	23
3.5.2	Sportovní eventy	25
3.5.3	Turistika a její formy	25
3.6	Potenciál a předpoklady rozvoje cestovního ruchu.....	27
3.6.1	Lokalizační předpoklady.....	27
3.6.2	Realizační předpoklady.....	29
3.6.3	Selektivní předpoklady	29
3.7	Vymezení destinace	31
3.7.1	Destinační management.....	32
3.8	Rajonizace České republiky	33
3.8.1	Geografický a územně plánovací přístup.....	33
3.8.2	Marketingový přístup.....	34
3.8.3	Rajonizace pro potřeby statistického monitoringu	35
3.9	Přehled odborných metod hodnocení potenciálu	36
3.9.1	Bínova metoda hodnocení potenciálu z roku 2001.....	37
3.9.2	Bínova metoda hodnocení potenciálu z roku 2009.....	40
4	METODIKA PRÁCE	41
4.1	Výzkum a jeho fáze.....	41
4.2	Použité metody.....	42
4.2.1	Zkoumání dokumentů	43
4.2.2	Kvalitativní rozhovor	44
4.2.3	Metoda hodnocení potenciálu	45
4.3	Sběr dat.....	46
4.4	Poznámka k terminologii	47

5 ANALÝZA PŘEDPOKLADŮ PRO ROZVOJ CESTOVNÍHO RUCHU V PARDUBICKÉM KRAJI	48
5.1 Obecná charakteristika kraje	48
5.2 Selektivní předpoklady kraje.....	49
5.3 Dopravní infrastruktura kraje.....	50
5.4 Přírodní předpoklady kraje.....	52
5.4.1 Chráněné krajinné oblasti a vyhledávané přírodní atraktivity	55
5.5 Kulturně-historické předpoklady kraje	56
5.5.1 Tradice koní a hipoturistika	59
5.6 Sportovní turistická infrastruktura a aktivní dovolená v kraji	61
5.6.1 Zimní sporty a lyžařské areály.....	62
5.6.2 Cykloturistika a projekt Cyklopecky	65
5.6.3 Letní rekreace, vodní turistika a další sporty	67
5.6.4 Tradiční a nové sportovní akce a projekty.....	68
5.7 Hromadná ubytovací zařízení a návštěvnost kraje.....	70
5.8 Destinační management kraje	74
5.8.1 Organizační struktura a systém řízení cestovního ruchu v kraji.....	74
5.8.2 Krajský úřad Pardubického kraje a systém financování.....	75
5.8.3 Destinační společnost Východní Čechy a propagace regionu	78
5.8.4 Strategie cestovního ruchu Pardubického kraje na období 2016–2020	80
6 VLASTNÍ METODA HODNOCENÍ POTENCIÁLU	82
6.1 Představení metody	82
6.2 Základní metodická konstrukce	84
7 CELKOVÝ POTENCIÁL V PARDUBICKÉM KRAJI	86
7.1 Celkový potenciál pro rozvoj cestovního ruchu v kraji	86
7.2 Celkový potenciál pro rozvoj sportovního turismu v kraji	88
8 DISKUZE	92
9 VLASTNÍ DOPORUČENÍ A NÁVRHY	96
9.1 Obecná doporučení.....	98
9.2 Vlastní návrhy	100
10 ZÁVĚR	103
SEZNAM ZDROJŮ	105
SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK	111
SEZNAM ZKRATEK	112
SEZNAM PŘÍLOH.....	113

1 ÚVOD

Cestovní ruch (dále též CR) je považován za globální fenomén dnešní doby. Jedná se o jedno z nejdynamičtěji rozvíjejících se ekonomických odvětví, které má pozitivní dopad na rozvoj hospodářství a zaměstnanosti. Podíl CR na hrubém domácím produktu (dále též HDP) České republiky (dále též ČR) je necelá 3 %. Má značný kumulovaný rozvojový potenciál, pojí se totiž na další hospodářská odvětví a sektory (pohostinství, doprava, stavebnictví), čímž dochází k multiplikačním efektům. Vzrůstající trend CR nezastavila ani celosvětová finanční a ekonomická krize.

Nezastupitelný význam má CR pro nejhudší rozvojové země světa, kde přispívá značnou měrou ke stimulaci HDP, rozvoji investic, výstavbě infrastruktury a vzniku nových pracovních míst. Vedle tradičního zemědělství a pastevectví se stává rozhodujícím zdrojem příjmů v zemích, kde prozatím neproběhla industrializace. Toto odvětví mírní důsledky tzv. začarovaného kruhu bídy v zaostalých regionech, čímž alespoň nepatrně zvyšuje životní úroveň více než jedné pětiny světové populace, která žije pod absolutní hranicí chudoby.

CR neovlivňuje pouze ekonomiku, ale jeho dopady jsou zřejmé i v oblasti sociokulturní a environmentální. Zprostředkovává zábavu a poznání, podporuje vzdělanost a meziregionální spolupráci, přispívá k ochraně kulturního dědictví a stává se tak nástrojem globalizace. S pozitivy přichází však ruku v ruce i negativa jako např. znečištění životního prostředí, devastace přirozené krajiny či degradace původních kulturních hodnot a tradic domorodých kmenů v rozvojových zemích. Proto se začínají s CR pojít slova jako udržitelný rozvoj a *green tourism*.

Značné rozdíly v rozvoji CR lze spatřovat nejen mezi jednotlivými státy a regiony Evropy, ale i mezi všemi kraji ČR. Každý region, respektive destinace, je totiž díky svým jedinečným předpokladům pro rozvoj CR zcela unikátní, proto se také rozvíjí s odlišnou rychlostí a intenzitou. Destinace se od sebe vzájemně liší i různou mírou atraktivity pro jednotlivé segmenty zákazníků.

Téma práce si autorka volila na základě svých osobních zájmů a preferencí (sport, cestování, poznávání, propagace). Věděla, že se chce věnovat problematice CR, sportu a marketingu. Na základě tohoto požadavku se rozhodla zaměřit svůj výzkum a obsah práce na CR se sportovním zaměřením, který v sobě všechny tři výše zmiňované oblasti propojuje. Zabývat se problematikou sportovního turismu je vhodné a žádoucí, neboť

právě tento ekonomický sektor tvořící významný subsystém celého odvětví cestovního ruchu prochází v současné době dynamickým rozvojem, zaznamenat lze také narůstající zájem o jeho zkoumání na akademické půdě.

Z hlediska destinace se autorka rozhodla, že bude analyzovat Pardubický kraj (dále též Pk), a to z následujících důvodů. V Pk se narodila a prožila zde většinu svého života. Region tedy dobře znala a zajímala se o jeho sportovní dění ještě před započítím vlastního výzkumu. Byla si vědoma toho, že je schopna vnést do zkoumané problematiky důležité poznatky a fakta, založené na osobních zážitcích, názorech a zkušenostech.

Autorka požadovala, aby byly výsledky její práce přínosné a v praxi použitelné, a aby jimi pomohla přispět k rozvoji zkoumaného území. Rozhodla se proto, že hlavním cílem práce bude na základě zhodnocení celkového potenciálu pro rozvoj CR se sportovním zaměřením vytvořit soubor obecných doporučení a vlastních návrhů, díky kterým by v budoucnu mohlo dojít k navýšení stávajícího potenciálu, akceleraci návštěvnosti a dynamickému rozvoji území.

Vzhledem k dlouhodobě nízké návštěvnosti regionu se problematikou rozvoje CR zabývají z různých úhlů pohledů (řízení, legislativa, podnikání, poskytování služeb, marketing atd.) nejenom stěžejní orgány státní správy a různé organizace, ale i řada podnikatelských a nepodnikatelských subjektů, působících v oboru. Výsledky, které přinese bakalářská práce, tak mohou být snadno komparovány s jinými výzkumy, a obecná doporučení navržená autorkou by se mohly stát inspirací a návodem pro všechny výše jmenované subjekty.

2 CÍLE A ÚKOLY PRÁCE

Hlavním cílem bakalářské práce je na základě zhodnocení celkového potenciálu pro rozvoj CR se sportovním zaměřením v Pardubickém kraji vytvořit soubor obecných doporučení a vlastních návrhů, díky kterým by v budoucnu mohlo dojít k navýšení stávajícího potenciálu, akceleraci návštěvnosti a dynamickému rozvoji území.

Pro realizaci vymezeného cíle je nutné stanovit dílčí úkoly práce, které jsou následující:

- studium odborné literatury z oblasti CR,
- návštěva Turistického informačního centra Pardubice a budovy Krajského úřadu Pardubického kraje (dále též KrÚ Pk) pro získání tištěných propagačních materiálů,
- provedení vlastní komplexní analýzy jednotlivých předpokladů pro rozvoj CR v Pk,
- studium odborných metod hodnocení potenciálu,
- vytvoření vlastní metody hodnocení potenciálu a její aplikování na území Pk,
- realizace kvalitativních rozhovorů s experty na problematiku CR v Pk,
- vytvoření obecných doporučení a vlastních návrhů.

3 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

V teoretické části jsou vymezeny stěžejní pojmy vztahující se k bakalářské práci. Nejprve je pozornost soustředěna na definování a klasifikaci CR a jednotlivých účastníků CR. Blíže popsány jsou dále rekreační a sportovně orientovaný CR. Důležitou částí teoretických východisek je také vymezení jednotlivých předpokladů pro rozvoj CR. V závěru jsou představeny pojmy destinace, destinační management a rajonizace.

3.1 Vymezení cestovního ruchu

Cestování a CR jsou pojmy si velice blízké. Vzájemně se ovlivňují a doplňují, ale z hlediska definování je mezi nimi rozdíl. Lidé cestují a přemísťují se po světě již po dlouhá tisíciletí. Mají tendenci poznávat nová místa, národy, kultury a tradice. Cestování tedy lze chápat jako přemísťování osob z hlediska prostoru a času. Je to pojem obecný. CR je od slova cestování odvozen, ale je ho nutné vnímat z daleko širšího hlediska. Zejména pak jakožto kategorii, kterou silně ovlivňuje ekonomika. Od 20. století se CR považuje za samostatnou teoretickou disciplínu (Beránek, 2013).

CR je společensko-ekonomický jev, jehož celosvětový význam v posledních letech rapidně narůstá. Hovoří se o něm jako o globálním fenoménu dnešní doby. Toto odvětví tzv. bílý průmysl lze chápat jako otevřený a multidisciplinární systém, jehož struktura je více či méně ovlivňována vnějším prostředím (ekonomika, politika, ekologie). Za předpokladu, že je CR vhodně rozvíjen, může být zdrojem příjmů pro obec, zdrojem vytváření nových pracovních příležitostí a příležitostí k revitalizaci území. CR představuje značně rozsáhlý trh, který je schopen přispívat ke zvyšování životní úrovně obyvatel (Hesková, 2015; Jakubíková, 2012; Bína, 2002).

V dnešní době není zcela jednoduché přesně a jednotně definovat CR. Existuje mnoho různých úhlů pohledů. Jednotlivé definice se od sebe více či méně liší. Švédští vědci Kurt Krapf a Walter Hunziker se jako jedni z prvních pokusili přesně definovat CR, a to v roce 1942. Položili tak základy pro jeho vědecké zkoumání. Jejich definice zní: „*Jedná se o soubor vztahů a jevů, které vyplývají z pobytu na cizím místě, přičemž cílem pobytu není trvalé usídlení nebo výkon výdělečné činnosti*“ (Hunziker a Krapf, in Kotíková, 2013, s. 15).

Podstatně novější definici podává výkladový slovník CR. „CR je komplexní společenský jev. Jedná se také o souhrn aktivit všech účastníků CR, o proces budování a provozování

zařízení se službami pro účastníky CR, včetně souhrnu aktivit osob, které tyto služby nabízejí a zajišťují, a aktivit spojených s využíváním, rozvojem a ochranou zdrojů pro cestovní ruch“ (Pásková a Zelenka, 2012).

Třetí definici nabízí Světová organizace cestovního ruchu (dále též UNWTO). Tato jednotná definice vznikla v roce 1991 a ze její přednost lze považovat to, že umožňuje sledovat CR a jeho jednotlivé znaky ze statistického hlediska. Znění její nejnovější verze z roku 2008 je následující: „*Turismus je definován jako činnost osob cestujících do míst a pobývajících v místech mimo své obvyklé prostředí po dobu kratší, než je stanovena (jeden rok u mezinárodního a šest měsíců u domácího turismu), za účelem trávení volného času, obchodu, a za jinými účely nevztahujícími se k činnosti, za kterou jsou z navštíveného místa odměňováni*“ (UNWTO, in Palatková a Zichová, 2014, s. 12).

3.2 Klasifikace cestovního ruchu

Klasifikace, jinak řečeno také typologie účastníků CR, slouží k rozčlenění a bližšímu vymezení CR. Pomáhá identifikovat jeho jednotlivé znaky. Členění je důležité zejména pro statistické sledování. V druhé řadě má význam pro marketingové potřeby subjektů, které se podílejí na tvorbě nabídky CR (Palatková a Zichová, 2014). Pro českou a slovenskou odbornou literaturu je typické členění CR na druhy a formy. Nicméně ve světové odborné literatuře se tyto výrazy nevyskytují a používá se označení *types*. Následující členění CR tedy bude založeno na novějším pojetí klasifikace, na jednotlivé typy CR (Kotíková, 2013).

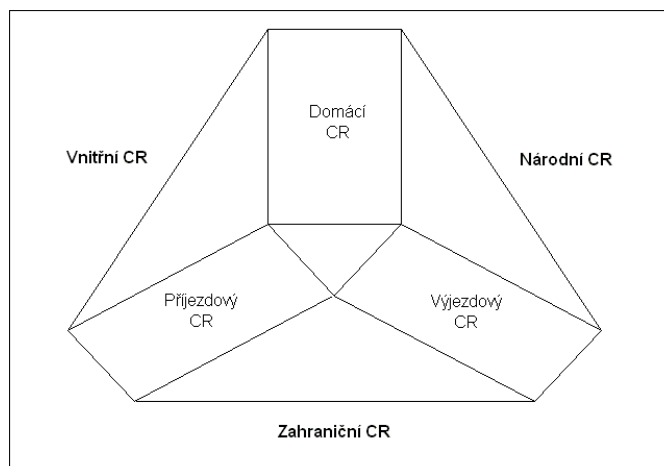
Typy CR lze členit například podle těchto sedmi kritérií: dle místa realizace, vztahu k platební bilanci státu, plátce nákladů, způsobu zabezpečení cesty a pobytu, věku účastníků, délky pobytu, převažujícího prostředí, převažující motivace a dalších. V následujících podkapitolách bude uvedeno členění CR podle dvou kritérií, která jsou stěžejní pro praktickou část práce (Palatková a Zichová, 2014).

3.2.1 Typy cestovního ruchu dle místa realizace

CR je členěn na domácí a zahraniční. Domácí turismus sleduje rezidenty vlastní země bez překročení hranic státu. Zahraniční turismus, u kterého dochází k překročení hranic státu, lze dělit na příjezdový a výjezdový. Zvláštní formou příjezdového turismu je poté tranzitní turismus. Dále jsou rozlišovány pojmy: vnitřní a národní CR. Vnitřní CR je veškerý turismus, který probíhá na území daného státu. Národní CR zase sleduje veškerý

turismus obyvatelstva daného státu (Palatková a Zichová, 2014). Těchto šest typů CR, členěných dle místa realizace, a jejich vzájemné prolínání, zachycuje následující obrázek.

Obrázek č. 1: Schéma druhů cestovního ruchu dle místa realizace

Zdroj: ČSÚ, 2015

3.2.2 Typy cestovního ruchu dle převažujícího motivu

CR je v tomto případě členěn dle různých důvodů (motivů) pro uskutečnění cesty. Účastníci ovšem nemají často pouze jeden motiv. Motivů jedné cesty může být více. Jde o velice specifické členění CR. Je v čase proměnlivé, protože se neustále mění životní styly účastníků CR a jejich individuální lidské potřeby. Lze konstatovat, že jednotlivé motivy se navzájem doplňují a v čase mění (Palatková a Zichová, 2014).

Následující klasifikace předpokládá, že existují dvě základní velké skupiny CR. Do první skupiny se řadí veškerý CR, který se uskutečňuje ve volném čase účastníků. V zahraniční literatuře se používá termínů *leisure tourism* nebo *Freizeittourism*. Jde o turismus s osobním motivem cesty. Do druhé skupiny patří CR zahrnující obchodní a služební cesty. V angličtině *business tourism* neboli profesní turismus (Kotíková, 2013).

CR s osobním motivem lze členit v závislosti na statistice na následující typy:

- **dovolená, volný čas a rekreace** – rekreační turismus, kulturně-poznávací turismus, turismus zaměřený na přírodní atraktivity a sportovně orientovaný turismus,
- **návštěva příbuzných a známých,**

- **vzdělávání a školení,**
- **zdravotní turismus** – medicínský turismus, lázeňský turismus a wellness,
- **náboženský a poutní turismus,**
- **nákupní turismus,**
- **tranzitní turismus** (UNWTO, 2008).

Praktická část práce se zaměřuje na analýzu CR se sportovním zaměřením, vzhledem k tomuto faktu, budou v následujících částech teoretických východisek blíže představeny a charakterizovány rekreační a sportovně orientovaný turismus (viz kapitoly 3.4 a 3.5).

3.3 Účastník cestovního ruchu

Základní terminologie CR zahrnuje přesné vymezení pojmů: účastník, návštěvník, turista, jednodenní návštěvník, tranzitní návštěvník a stálý obyvatel. Důležité je jejich přesné definování, z důvodu statistického sledování. Stěžejní je vymezení pojmu účastník, jelikož se jedná o slovo nadřazené ostatním pojmům.

„Za účastníka CR je považována osoba, která realizuje cestu mimo místo svého trvalého bydliště v rámci některého z typů CR, aby uspokojila své potřeby spotřebou produktů CR“ (Francová, 2003). Z ekonomického hlediska je účastník považován za subjekt CR, který uspokojuje své individuální potřeby. Jedná se tedy o nositele poptávky (Beránek, 2013).

Účastník CR odpovídá pojmu návštěvník. Z hlediska doby, po kterou osoby cestují, lze návštěvníky dělit na: turisty a jednodenní návštěvníky (výletníky). Turista během své cesty alespoň jednou přenocuje v dané destinaci. Zatímco jednodenní návštěvník je na své cestě méně než 24 hodin a v navštíveném místě nepřenocuje. U všech těchto pojmů je žádoucí blíže vymežit, zda se jedná o domácího či zahraničního návštěvníka (Beránek, 2013).

Definice turisty dle UNWTO je následující: „*Turista v domácím turismu je osoba, která cestuje do jiného místa odlišného od jejího běžného prostředí (ale ve své zemi), na dobu zahrnující alespoň jedno přenocování, ale ne na dobu delší šesti měsíců, za účelem trávení volného času, obchodu a za jinými účely nevztahujícími se k činnosti, za kterou je z navštíveného místa odměňována*“ (UNWTO, in Palatková a Zichová, 2014, s. 12).

Turistu, pro potřeby destinačního marketingu (nikoliv pro potřeby statistického monitoringu), lze dále členit takto:

- **organizovaný masový turista** – preferuje organizované zájezdy do populárních destinací, většinu dovolené tráví v hotelovém komplexu a v kupovaném balíčku (*package*) má většinu služeb,
- **individuální masový turista** – kupuje volnější balíček, protože upřednostňuje větší volnost pohybu (nicméně se drží nejdůležitějších turistických tras),
- **turista objevitel** – cestu si plánuje sám, nevyužívá služeb cestovní kanceláře, rád poznává místní zvyky a obyvatele,
- **turista tulák** – cestu si dopředu příliš neplánuje, zaměřuje se na turisticky neobjevené destinace, není závislý na komfortu a bezpečnosti (Cohen, in Kotíková a Schwartzhoffová, 2014).

Samostatnou kategorií, kterou je nutné blíže vymezit, je tranzitní návštěvník a stálý obyvatel (rezident). Tranzitní návštěvník danou destinací pouze projíždí, aniž by to byl cíl jeho cesty. Může se tedy jednat o turistu i výletníka. Za stálého obyvatele v domácím turismu se považuje osoba, která žije na daném místě alespoň šest po sobě jdoucích měsíců před příjezdem do jiného místa (turistické destinace) na dobu kratší než šest měsíců. V mezinárodním turismu je poté doba stanovena na jeden rok (Beránek, 2013).

3.3.1 Lidské potřeby a motivace

Každý účastník CR má své vlastní potřeby, které formují individuální poptávku po produktech. Na lidské potřeby lze nahlížet z hlediska psychologického a z hlediska turismu. Psychologie rozděluje lidské potřeby na vrozené (biologické) a získané. Za primární neboli vrozené potřeby lze považovat: spánek, jídlo atd. Vzdělání, sebeúcta, sounáležitost a další jsou poté potřeby sekundární neboli získané. Členění lidských potřeb z hlediska psychologie nabízí tzv. Maslowova pyramida potřeb (Palatková a Zichová, 2014).

CR rozděluje lidské potřeby také na primární a sekundární, ale v jiném významu než psychologie. Primární neboli motivační potřeby jsou potřeby, které vyvolávají cestování do míst turismu. Jsou důvodem cesty. Lze je rozdělit na: regeneraci fyzických a psychických sil, poznání v širším slova smyslu, sociální kontakty a profesní motivy. Primární potřeby jsou podmíněny uspokojením potřeb sekundárních, kam lze zařadit potřebu stravování a přechodného ubytování. Sekundární potřeby v CR se tedy rovnají primárním potřebám v psychologii (Palatková a Zichová, 2014).

Výhodou CR je, že dokáže uspokojit více potřeb, které účastník pociťuje, najednou. Potřeby jsou uspokojeny komplexně ve „svazku“, často na kvalitativně vyšší úrovni. Jelikož účastník cestuje pryč ze svého trvalého bydliště, mohou být eliminovány různé rušivé faktory (Palatková a Zichová, 2014).

Lidské potřeby jsou úzce spojeny s problematikou motivace. Dle různých přání a potřeb se odvíjí i individuální motivy pro cestování. Účel cesty je vždy zjevný, ale individuální motivy mohou zůstat skryté. V CR existují čtyři základní kategorie motivů: fyzické, kulturní, interpersonální a motivy statusu a prestiže. Je dobré si uvědomit, že motivace je značně individuální a je ovlivněna řadou faktorů, jako jsou např. pohlaví, věk a národnost (Kotíková a Schwartzhoffová, 2014).

3.4 Rekreační cestovní ruch a volný čas

Existuje vztah mezi CR, volným časem a rekreací. Tyto pojmy se navzájem překrývají a jejich hranice není pevně daná. Volný čas lze chápat jako mimopracovní dobu během dne, kdy jsou aktivity vykonávány zcela dobrovolně z interního zájmu jedince, nejedná se o povinnosti. CR je z větší části provozován právě během volného času lidí, jeho menší část pak probíhá v čase pracovním. Za základní rys volného času lze považovat jeho relativní stálost. Není spjat pouze s odvětvím CR (Šauer, Vystoupil a Holešinská, 2015; Jakubíková, 2012).

S CR a volným časem úzce souvisí pojem rekreace. Jedná se o potřebu zotavení či oddechu. Během rekreace by mělo dojít k regeneraci fyzických a duševních sil jedince. Jinak řečeno, lidé se rekreují za účelem: regenerace, relaxace, kompenzace, rozvoje osobnosti a zábavy (Slepičková, 2005).

Schwartzhoffová tvrdí, že „všechny rekreační aktivity jsou spojeny s volným časem“ (Kotíková a Schwartzhoffová, 2014, s. 9). Nicméně existuje i názor, že část rekreace probíhá i během pracovní doby. K tomu může docházet v případě, když se osobní zájmy jedince prolínají s pracovními aktivitami. Průnikem CR, volného času a rekreace vzniká tzv. rekreační cestovní ruch (Šauer, Vystoupil a Holešinská, 2015).

Rekreační turismus zahrnuje aktivní i pasivní formu odpočinku. Jeho nejtypičtější formou je plážový turismus, rekreace u vodních ploch a chataření. Často se doplňuje s kulturně-poznávacím a sportovně orientovaným turismem. Pro rekreační turismus je typické to, že hlavním motivem cesty je rekreace, oddech a odpočinek. Často se tak děje

prostřednictvím sportovních aktivit nebo kulturního vyžití, ale sport ani kultura nejsou hlavním motivem cesty. Mezi nejtypičtější sportovní aktivity zimní rekreace patří sjezdové a běžecké lyžování, snowboarding, skialpinismus, snowkiting a snowtubing. V rámci letní rekreace jsou nejčastěji provozovány tyto sportovní aktivity: pěší a horská turistika, cykloturistika a plavání (Kotíková a Schwartzhoffová, 2014; Slepíčková, 2005). Z časového hlediska se dělí rekreace na každodenní, krátkodobou a dlouhodobou. Každodenní rekreace jako jediná není součástí CR, jelikož zde není splněna podmínka cesty mimo prostředí místa trvalého bydliště. Jde o odpočinek v době běžného pracovního dne. Krátkodobá rekreace probíhá ve dnech pracovního volna, tedy o víkendech. K dlouhodobé rekreaci dochází nejčastěji o prázdninách a dovolených (Kotíková a Schwartzhoffová, 2014, s. 12).

3.5 Sportovně orientovaný cestovní ruch

Sportovně orientovaný turismus je, stejně jako rekreační turismus, konkrétním typem turismu s osobním motivem cesty. Spadá proto také pod dovolenou, volný čas a rekreaci (viz kapitola 3.2.2.). Ve světové odborné literatuře se objevuje i pod názvem sportovní turismus. Vznikl vhodným propojením a interakcí sportu s CR. Tento společensko-ekonomický fenomén zažívá v posledních letech výrazný rozvoj a vzrůstá i zájem o jeho zkoumání na akademické půdě. Sportovní turismus lze tedy považovat za velice dynamický a rozšiřující se ekonomický sektor s velkým předpokladem pro další akceleraci do budoucna (Schwartzhoffová, 2010).

Dějiny sportovního turismu se začaly utvářet společně se vznikem moderního sportu v Anglii na konci 18. století. V té době se začalo také rozvíjet sportovní diváctví a sportovní soutěže. V 19. století vznikly alpské sporty, tehdy došlo k další interakci mezi sportem a turismem. Právě polovina 19. století je považována za vznik moderního CR ve světě vůbec. Sportovní turismus se ale jako samostatný předmět výzkumu a fungující obor vyčleňuje a zkoumá až od poloviny 20. století (Schwark, 2007).

Propojením sportu a CR se ve 20. století začaly věnovat i světové organizace. Vůbec první mezinárodní konference s názvem Sport and Tourism se konala v roce 1966 ve v bývalé Jugoslávii. Vhodné je také uvést, že UNWTO společně s Mezinárodním olympijským výborem uspořádala další konferenci celosvětového rozsahu v Madridu

v roce 2001. O tři roky později byl též organizován kongres pod záštitou Mezinárodní asociace vědeckých expertů v ČR (Schwark, 2007).

Sportovně orientovaný turismus není lehké přesně vymezit a definovat. Je to typ turismu, který se často překrývá a doplňuje s rekreačním turismem a turismem zaměřeným na přírodní atraktivitu. „*Za sportovní cestovní ruch jsou považovány všechny formy aktivní i pasivní účasti na sportovních aktivitách organizovaných za komerčním nebo nekomerčním účelem, které si vyžadují pobyt mimo domov nebo pracoviště*“ (Malcolm, 2008, s. 248).

Světová literatura nabízí definování sportovního turismu ze širokého i úzkého pohledu. Z hlediska úzkého pohledu lze vymezit sportovní turismus následovně. Sportovní turismus je pak chápán jako přivlastnění si účasti ve sportu v jiném než běžném (domácím) prostředí, a navíc za podmínek, které nejsou pro toto prostředí známé (Schwark, 2007).

Předností sportovního turismu je, že má vliv (v menší i větší míře) na rozvoj fyzické zdatnosti člověka. Různé sportovně-pohybové aktivity také pomáhají rozvíjet morální a volní vlastnosti, mezi které patří např. vytrvalost, odvaha, cílevědomost a houževnatost. (Hesková, 2015; Slepíčková, 2005).

3.5.1 Klasifikace sportovně orientovaného cestovního ruchu

Existuje mnoho typů (respektive druhů a forem) sportovního turismu. Neexistuje však jejich jednotná klasifikace, což platí obecně o celém odvětví ČR. Malcolm (2008) vyčleňuje pět kategorií sportovního turismu:

- **turismus se sportovním obsahem** – sport není hlavním motivem cesty (pouze doplňkem), může se jednat tedy o rekreační turismus s občasnými sportovními aktivitami,
- **účastnický sportovní turismus** – sport je hlavním motivem cesty, lze ho chápat jako sportovní neboli tzv. aktivní dovolenou (včetně provozování jednodenních výletů),
- **tréninkový sportovní turismus** – jedná se o cesty, které jsou prováděné za účelem sportovního tréninku nebo instruktáže, např. soustředění a tréninkové kempy amatérských i profesionálních sportovců, víkendové výcvikové kurzy a delší instruktážní kurzy,

- **sportovní eventy (akce, události)** – hlavním motivem cesty je pasivní i aktivní účast na sportovní akci či události v dané destinaci,
- **luxusní sportovní turismus** – tento typ turismu se vyznačuje pro komfortní podmínky a sportovní zázemí na vysoké úrovni (luxusní rekreační resorty).

V praktické části práce v rámci analýzy CR se sportovním zaměřením, bude pozornost soustředěna zejména na tyto kategorie: účastnický sportovní turismus, turismus se sportovním obsahem a sportovní eventy. Sportovním eventům je proto věnována v rámci teoretických východisek samostatná kapitola (viz kapitola 3.5.2.).

Odborná literatura však nabízí kromě těchto pěti základních kategorií mnoho dalších zvláštních a samostatně definovaných typů sportovního turismu. Uvést lze např. výkonnostní a závodní turismus. Pod něj spadají profesionální sportovci a jejich realizační týmy (maséři, fyzioterapeuti, manažeři, trenéři), kteří společně cestují na soustředění, závody či zápasy. Jejich pracovní doba se střídá s časem volna. Právě v době mezi závody, kdy tito jedinci vykonávají rozličné volnočasové aktivity, můžeme hovořit o provozování CR (Schwarthoffová, 2010).

Dalším zvláštním typem sportovního turismu je turismus dobrodružný. Jedná se o rychle se rozvíjející produkt na trhu turismu, který se řadí mezi tzv. nové trendy v nabídce. Ovšem jen jeho určitá část spadá do kategorie sportovního turismu. Dobrodružný turismus lze obecně dělit na aktivní a pasivní. Typický je pro něj subjektivní pocit nebezpečí, určitá míra kontrolovatelného rizika, jedinečnost a nepředvídatelnost. Hlavním motivem cesty v rámci dobrodružného turismu je tedy získat prožitek za cenu překonání určité výzvy (Kotíková, 2013).

Dobrodružný turismus, spadající pod sportovní turismus, zahrnuje zejména rizikové neboli extrémní sporty, které jsou v řadě ne odborných publikací chybně označovány jako adrenalinové. Mezi aktivní formy extrémních sportů patří např. horolezectví, skialpinismus, extrémní formy lyžování a snowboardingu, windsurfing, padákové sporty, rafting a hloubkové potápění. Pasivní formy extrémních sportů zahrnují např. bungee-jumping a tandemové seskoky padákem (Kotíková, 2013). Do dobrodružného sportovního turismu lze řadit kromě extrémních sportů taktéž expediční turismus. Pod tímto termínem si lze představit pořádání expedic do oblastí se špatnou infrastrukturou, minimální dostupností služeb a komunikačních vybaveností (Kotíková, 2013).

3.5.2 Sportovní eventy

Sportovní eventy neboli události a akce patří mezi nové trendy sportovního turismu. Účast na takové akci může být pasivní (fanoušek) nebo aktivní (soutěžící). Jsou lákadlem nejen pro fanoušky a sportovce, ale i média. Zájem médií je velice důležitý pro získávání sponzorů, na jejichž finanční podpoře je většina akcí závislá. „*Eventy lze obecně charakterizovat jako jedinečné, dočasné, speciálně naplánované, řízené a organizačně zabezpečené akce nebo události s dopadem na cestovní ruch*“ (Kotíková, 2013, s. 92).

Sportovní eventy se stále častěji stávají mimo jiné i vhodným marketingovým nástrojem v rámci destinačního marketingu. Dochází tak k propojení event marketingu s dalšími nástroji jako PR, sponzoring a podpora prodeje (Kotíková a Schwartzhoffová, 2014).

V obecné rovině lze od sebe odlišit dva základní typy eventů. Do první skupiny patří eventy, které se stávají hlavním motivem cesty. To znamená, že lidé přijíždí do destinace, protože se chtějí účastnit dané akce. Druhá skupiny eventů je typická tím, že návštěvníci již v dané destinaci jsou. Jejich primární motiv je jiný než samotná účast na akci. Návštěva události je často náhodná a dopředu neplánovaná (Kotíková, 2013).

Existuje řada různých hledisek, dle kterých lze členit všechny eventy, včetně sportovních. Dle počtu účastníků se eventy dělí na: mega (nad 500 000), velké (nad 100 000), střední (nad 10 000) a malé (méně než 10 000). Dle doby trvání se eventy člení na: krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé. Dalším hlediskem může být význam. Podle něj se eventy člení na: mezinárodní, značkové, regionální a místní. Eventy mohou spadat do výkonnostního turismu i do turismu rekreačního (Kotíková, 2013).

Důležité je zmínit i tu skutečnost, že ne každá sportovní akce je součástí CR. Pokud má akce pouze lokální význam a nezpůsobí to, že kvůli ní lidé cestují do míst mimo jejich obvyklé prostředí, nepatří do sportovního turismu (Kotíková, 2013).

3.5.3 Turistika a její formy

Čech definuje turistiku jako: „*Aktivní formu účasti na cestovním ruchu, maximálně využívající možnosti bezprostředního pobytu a pohybu v přírodním prostředí a zpravidla spojenou s jednoduchými formami ubytování a stravování*“ (Čech, 1998, s. 56). Turistiku lze obecně považovat za jednu z nejrozšířenějších a nejoblíbenějších sportovních aktivit, která spadá do oblasti CR (Jakubíková, 2012).

Pro turistiku je základním předpokladem pohyb či přesun, který je zajištěn vlastní fyzickou aktivitou člověka. Musí zde být tedy vynaložena vlastní energie k přesunu z bodu A do bodu B. Často je spojována s jednoduchými formami ubytování a stravování, tedy aktivitami jako jsou kempování a karavaning (Neuman, 2000). Mezi základní formy turistiky patří turistika pěší, horská a vysokohorská, vodní, lyžařská, cykloturistika a mototuristika. Specifickými formami turistiky jsou např. ekoturistika, lesoturistika, lovecká turistika a jezdecká turistika (Šauer, Vystoupil a Holešinská, 2015).

Za nejrozšířenější a nejsnazší formu turistiky se považuje turistika pěší. Lze ji provozovat bez speciálního technického vybavení po celý rok, což je značná výhoda například oproti turistice lyžařské nebo vodní. Pěší turistika stála u zrodu počátků CR v ČR i Evropě. Propojuje složku sportovní s poznáváním přírody a kultury. K jejímu provozování není třeba speciálně vybudované turistické infrastruktury, nicméně značení turistických tras a naučných stezek má pozitivní dopad na její rozvoj (Šauer, Vystoupil a Holešinská, 2015).

Se zvyšující se nadmořskou výškou se mění pěší turistika v horskou turistiku, která vyžaduje již lepší fyzický fond jedince. Nejnáročnější variantou z fyzického i dovednostního hlediska je pak turistika vysokohorská, kdy je ke zvládnutí pohybu zapotřebí využití nejen nohou, ale i rukou. Jde vlastně již o přechod mezi turistikou a horolezectvím (Ctiborová, 2014; Neuman, 2000).

Za specifickou a dynamicky se rozvíjející formu turistiky, která propojuje složku rekreační a sportovní, lze považovat tzv. hipoturistiku (jezdeckou turistiku). Špičáková (2009) hipoturistiku chápe jako „sportovní aktivitu spojenou s relaxací, která klade důraz nejen na vytrvalostní fond jedince, ale i na jeho citovou stránku – vnímání okolí.“

Aby byla turistika řazena výhradně do sportovního turismu, musí být hlavním motivem cesty samotný fyzický výkon, tedy samotná aktivita nikoliv poznávání okolí a přírodních atraktivit. K čemuž dochází jen velmi zřídka. Turistika jako pohybová aktivita má schopnost postupovat sportovním turismem, rekreačním turismem, turismem zaměřeným na sportovní atraktivity i turismem kulturně-poznávacím (Šauer, Vystoupil a Holešinská, 2015).

3.6 Potenciál a předpoklady rozvoje cestovního ruchu

K tomu, aby došlo ke vzniku a rozvoji turismu v dané destinaci je zapotřebí, aby existovaly určité vhodné předpoklady neboli podmínky. Pro budoucí fungování destinace jsou nezbytné a žádoucí. Tyto předpoklady představují souhrn přírodních a antropogenních aspektů. Někteří autoři hovoří také o tzv. potenciálu CR v destinaci. Potenciál CR (*tourism development potential*) vzniká jako souhrnná hodnota všech jednotlivých předpokladů CR (Kotíková a Schwartzhoffová, 2014; Pásková a Zelenka, 2012; Bína, 2002).

Základní klasifikaci předpokladů uvedl do praxe geografie CR Peter Mariot. Většina domácích autorů ve svých publikacích navazuje právě na jeho základní funkčně-chorologické členění. Mariot rozlišuje tři základní předpoklady rozvoje CR: lokalizační, realizační a selektivní. V dalším členění těchto předpokladů se jednotliví autoři již více či méně liší. Shodují se však v tom, že lokalizační předpoklady odpovídají primární nabídce CR a realizační předpoklady se rovnají nabídce sekundární. Bez těchto tří předpokladů a jejich vzájemné interakce nelze CR v destinaci rozvíjet (Šauer, Vystoupil a Holešinská, 2015).

Někteří autoři však nahlíží na problematiku předpokladů rozvoje CR z mnohem obecnějšího hlediska. Například Jakubíková za základní podmínku rozvoje CR považuje svobodu člověka cestovat, jinak řečeno, existenci mezinárodního míru. K dalším důležitým předpokladům řadí volný čas, dostatek finančních prostředků a příznivé politické klima (Jakubíková, 2012).

3.6.1 Lokalizační předpoklady

První velikou skupinu lokalizačních předpokladů tvoří přírodní podmínky. Pro rozvoj destinace jsou stěžejní. Určují základní funkčně-prostorovou dimenzi v rekreačním využití území. V dané destinaci jsou rozloženy areálově nebo liniově. Mezi jednotlivé složky patří reliéf a nadmořská výška, klimatické podmínky, vodstvo, fauna, flóra, fyto geografické podmínky atd. (Šauer, Vystoupil a Holešinská, 2015).

Reliéf odpovídá svrchní kůře zemského povrchu. Krajina může mít různé tvary (kopce, hory, údolí). Právě morfologický charakter krajiny je základním funkčním předpokladem, který podmiňuje řadu dalších faktorů (vodstvo, fauna, flóru atd.). Je tedy nejdůležitějším faktorem, který utváří potenciál destinace. Druhým významným předpokladem jsou

klimatické podmínky (podnebí, počasí). Mezi mikroklimatické podmínky patří např. teplota, sněhová pokrývka či intenzita slunečního záření. Využití krajiny dále výrazně podmiňuje vodstvo (jezera, rybníky, vodní nádrže, řeky, moře, podpovrchová voda). Celkový přírodní potenciál dotváří flóra (rostlinstvo) a fauna (živočišstvo). Souhrnně lze konstatovat, že přírodní podmínky nelze ničím nahradit, jelikož nevznikly v souvislosti s činností člověka (Šauer, Vystoupil a Holešinská, 2015).

Výjimečnost a originalita přírodních podmínek zvyšuje potenciál destinace. Platí, že čím více atraktivnějších a odlišných přírodních faktorů je destinace schopná poskytnout, tím více láká turisty. Oblíbené jsou destinace se zvlněným a netypicky členěným reliéfem, příjemným klimatem, příznivými hydrologickými podmínkami a exotickou faunou a flórou (Ryglová, Burian a Vajčnerová, 2011).

Druhou velikou skupinu lokalizačních předpokladů tvoří kulturně-historické podmínky. V odborné literatuře se lze setkat i s názvem kulturně-municipální podmínky. Existují dvě skutečnosti, ve kterých se liší od těch přírodních. Za prvé, byly vytvořeny zásahem člověka do krajiny. Za druhé, v dané destinaci jsou rozmístěny bodově. Tyto podmínky lze dále členit na: kulturně-historické památky, kulturní zařízení a společenské akce (Šauer, Vystoupil a Holešinská, 2015).

Kulturně-historické památky se dále dělí na tyto tři složky:

- **architektonické památky** – světské památky (hrady, zámky, vojenské památky atd.) a církevní památky (kláštery, kostely, hřbitovy atd.),
- **přírodní památky** – tzv. krajinné památky (zahrady, parky, arboreta, architektonická naleziště),
- **soubory materiálně duchovních projevů člověka** – tzv. nemotná lidová kultura (náboženství, tradice, jazyk) (Kotíková a Schwartzhoffová, 2014).

Největší potenciál pro danou destinaci tvoří kulturně-historické památky, které jsou zapsány na seznamu světového dědictví UNESCO. Velký potenciál mají také národní kulturní památky a městské památkové rezervace. Pod UNESCO je v ČR zapsáno v současné době dvanáct kulturních památek (Šauer, Vystoupil a Holešinská, 2015).

Pod pojmy kulturní zařízení si lze představit: muzea, galerie a památníky, divadla, hvězdárny a planetária. Společenské akce mohou být: kulturní, sportovní, výstavní a kongresové. Zejména pořádání akcí světového významu je pro destinaci důležitým

předpokladem rozvoje (olympijské hry, mistrovství světa, karnevaly, filmové festivaly atd.). Do míst jejich konání se totiž soustřeďuje velký počet zájemců (Ryglová, 2009).

3.6.2 Realizační předpoklady

Realizační předpoklady slouží k tomu, aby mohly být vhodně využity primární neboli lokalizační předpoklady. Jinak řečeno, umožňují realizovat nároky účastníků CR v destinaci (Morávková a Drobná, 2004). Díky nim se může turista přechodně ubytovat, stravovat, zabavit a využívat různé služby. Jedná se o sekundární nabídku CR, která má dvě složky.

První složkou realizačních předpokladů jsou předpoklady komunikační neboli dopravní. Patří sem např. dostupnost území, textura a struktura komunikační sítě. Jejich základní funkcí je dopravit účastníky CR do destinace s minimálně vynaloženým úsilím. Transport by měl být z pohledu turistů co nejkratší, nejrychlejší a nejlevnější (Šauer, Vystoupil a Holešinská, 2015).

Druhou složku realizačních předpokladů tvoří tzv. materiálně-technická základna, která má schopnost uspokojovat konkrétní potřeby účastníků CR (Morávková a Drobná, 2004). V některých typech literatury se můžeme setkat i s tzv. infrastrukturou, která je blíže členěna na základní a doplňkovou. Lze konstatovat, že materiálně-technickou základnu tvoří tato zařízení: ubytovací, stravovací, dopravní, kulturní, zábavní, sportovní a další služby. Konkrétně si lze představit širokou škálu zařízení, podniků a institucí, např. hotely a restaurace, chatové oblasti, sportovní hřiště, lyžařské lanovky a vleky, turistická značení tras a další (Šauer, Vystoupil a Holešinská, 2015).

Prostřednictvím materiálně-technické základny dochází k poskytování služeb. Ty lze dělit za prvé, na služby CR a za druhé, na ostatní služby. Ostatní neboli další služby jsou služby s polyfunkčním charakterem. Jsou spotřebovávány účastníky CR, častěji však slouží rezidentům. Patří sem: specializované služby CR (směnární, pojišťovny, celní ochrana) a dále policie, zdravotnická zařízení, pošta aj. (Hesková, 2015).

3.6.3 Selektivní předpoklady

Selektivní (stimulační) předpoklady stimulují vznik a rozvoj CR na straně poptávky. Stojí mimo primární i sekundární nabídku, proto se jim v odborné literatuře často věnuje méně pozornosti. Jedna z definic zní: „*Selektivní předpoklady vyjadřují způsobilost společnosti*

dané oblasti či země podílet se na cestovním ruchu aktivně i pasivně, tzn. přijímat účastníky cestovního ruchu i stávat se jimi“ (Morávková a Drobná, 2004, s. 21).

Selektivní předpoklady lze obecně členit na objektivní a subjektivní. Následuje komplexní přehled všech kategorií selektivních předpokladů, které jsou:

- **administrativní** – právní předpisy, zákony a vyhlášky,
- **demografické** – věková struktura obyvatelstva, střední délka života, zaměstnání, vzdělání a podíl městského obyvatelstva atd.,
- **urbanizační** – hustota, velikost a zástavba sídel atd.,
- **sociologické** – životní úroveň obyvatelstva, množství volného času, výše příjmu,
- **ekologické** – snaha o zachování kvality životního prostředí a snížení negativních dopadů na krajinu,
- **ekonomické** – kurz a konvertibilita měny, podpora podnikání, míra inflace, míra nezaměstnanosti, HDP atd.,
- **politické** – politický systém, politická stabilita, hrozba válečných konfliktů, volební systém, kriminalita, mezinárodní vztahy a politická integrace atd.,
- **psychologické** – motivace, vnímání, učení, postoje,
- **společenské** – příslušnost k sociální a profesní skupině, rodina, referenční skupina, životní role atd.,
- **další** – znalost jazyků, aktuální módní trendy, vliv propagace cestovních kanceláří a agentur (Hamarneh, 2012; Ryglová, 2009).

Závěrem k celé problematice předpokladů rozvoje CR je vhodné uvést následující fakta. Analýza a hodnocení základních faktorů a podmínek rozvoje turismu, respektive potenciálu, patří k jednomu z hlavních problémových okruhů, kterému se věnuje geografie CR. Jedním ze způsobů, jak lze přesně kvantitativně srovnávat předpoklady rozvoje mezi více destinacemi, jsou kapacitní ukazatele, které se váží na ubytovací zařízení. Sledují se kapacity hromadných ubytovacích zařízení (dále též HUZ), počty hostů a přenocování hostů v HUZ. Díky těmto ukazatelům lze srovnávat alespoň některé realizační předpoklady rozvoje mezi více destinacemi. Nevypovídají však nic o celkovém potenciálu destinace (více viz kapitola 3.9) (Šauer, Vystoupil a Holešinská, 2015).

3.7 Vymezení destinace

Účastníci CR, mající své individuální potřeby, směřují do lokalit s určitým potenciálem. Dané „místo směřování“ nebo „cíl cesty“ se označuje jako tzv. destinace. Termín destinace je používán v různém pojetí. Pro odvětví CR byl převzat původně z letecké dopravy, kde označoval koncové letiště letecké linky (Hesková, 2015; Kotíková a Schwartzhoffová, 2014).

Přesné definování a vymezení pojmu není jednoznačné. Autoři odborné literatury se ve vnímání a charakterizování destinace v mnoha aspektech rozcházejí. V 70. letech minulého století se vymezipily dva hlavní názorové proudy, a to německá a anglosaská škola, které se shodují alespoň na celkovém postoji (Nejdl, 2011).

Za stěžejního představitele německé školy lze považovat švýcarského profesora Thomase Biegera, který vytvořil tuto velice výstižnou definici destinace: „*Destinace je geografický prostor (resort, místo, region, stát), který si konkrétní návštěvník vybírá jako cíl své cesty. Obsahuje pro pobyt všechna nezbytná zařízení pro bydlení, stravování, zábavu a další aktivity. Tím se stává jednotkou soutěže v příjezdovém turismu, která musí být řízena jako strategická obchodní jednotka*“ (Bieger, in Nejdl, 2011, s. 49). Z uvedené definice je zjevné, že Bieger nahlíží na destinaci ze strany nabídky i poptávky.

Tuto definici lze interpretovat následovně. Destinace je určité vymezené území, které funguje tak, že nabízí návštěvníkům atraktivitu a služby. Je tvořena primární a sekundární nabídkou CR (lokalizačními a realizačními předpoklady). Takto vybavená lokalita by však na trhu CR sama o sobě nemusela uspět. Aby se jednalo o fungující destinaci, musí si ji návštěvníci nejprve vybrat jako cíl své cesty. Svojí roli zde sehrává vedle nabídky i poptávka (Šauer, Vystoupil a Holešinská, 2015).

Destinace v sobě propojuje čtyři atributy, které od sebe nelze oddělit, jelikož fungují zároveň. Díky tomu lze na destinaci nahlížet ze čtyř hledisek. Za prvé, destinace je určité vymezené území, někdy též označované jako region (geografický prostor). Existují dva základní přístupy k vymezení regionu. První přístup (přirozený) definuje region na základě jednotlivých vlastností povrchu země. Druhý přístup (umělý) vytvořený člověkem vymezuje region na základě politicko-administrativních hranic. V praxi CR a geografie se pracuje více s prvním pojetím regionu (Šauer, Vystoupil a Holešinská, 2015). Velikost regionu není pevně stanovena. Destinace jako prostorově relativní struktura může odpovídat resortu, místu, zemi, kontinentu atd. Platí vztah, že čím delší

vzdálenost musí návštěvník urazit do svého místa směřování, tím je velikost území destinace větší a naopak (Nejdl, 2011).

Za druhé, destinace je souborem poskytovaných produktů. Nabízí různé atraktivity a poskytuje služby, se kterými vstupuje na trh. Někdy lze samotnou destinaci označit jako rekreační produkt CR, který je zároveň „multiprodejný“ ze strany nabídky i „multinakupovaný“ ze strany poptávky. Za třetí, destinaci lze chápat jako sociální prostor, kde se střetávají rezidenti a návštěvníci. Za čtvrté, destinace je jakási inter-organizační síť, kterou tvoří subjekty soukromého, veřejného a nevládního neziskového sektoru (Šauer, Vystoupil a Holešinská, 2015).

Vhodné je také poukázat na to, že destinace funguje jako živý organismus, který je v čase proměnlivý. Prochází postupně šesti vývojovými stádii, které jsou: průzkum, zapojení, rozvoj, upevnění, stagnace a pokles. Tento přístup chápání destinace je typický pro marketing, hovoří se o tzv. životním cyklu destinace (Nejdl, 2011).

3.7.1 Destinační management

Destinační management lze chápat jako specifickou formu (systém) řízení destinace, která vzniká za účelem efektivnosti aktivit spojených s CR a jeho udržitelným rozvojem a která je založena na dobrovolné spolupráci mezi podnikatelským a veřejnoprávním sektorem. Tento integrovaný proces řízení je dle Páskové a Zelenky (2002) „souborem konkrétních technik, nástrojů a opatření používaných při koordinovaném plánování, organizaci, komunikaci, rozhodovacím procesu a regulaci CR v destinaci“. Někteří autoři považují destinační management za strategii (Hesková, 2015; Holešinská, 2012; Ryglová, Burian a Vajčnerová, 2011).

Za základní předpoklad úspěšného fungování destinačního managementu lze považovat tzv. princip 3 K neboli kooperaci (spolupráci) mezi zainteresovanými aktéry, koordinaci v oblasti plánování, organizování a rozhodování a vzájemnou komunikaci. Nejefektivnějšího řízení pak lze docílit, jestliže je uplatňována spolupráce mezi soukromým a veřejným sektorem tzv. princip PPP (Holešinská, 2012; Ryglová, Burian a Vajčnerová, 2011).

Řízení jednotlivých destinací zajišťují společnosti (instituce) neboli organizace cestovního ruchu (dále též OCR) označované také jako destinační agentury nebo společnosti destinačního managementu. Jednotné pojmenování nebylo prozatím pro tyto

vykonavatele destinačního managementu ustáleno. OCR vznikají na různých úrovních řízení (lokální, regionální, národní, kontinentální) a v rozličných právních formách. Tyto společnosti by měly zejména koordinovat činnosti subjektů podílejících se na rozvoji CR v destinaci, tvořit strategické dokumenty, analyzovat trhy, zajišťovat marketingové aktivity včetně budování image a značky destinace, provozovat informační a rezervační systémy atd. (Ryglová, Burian a Vajčnerová, 2011).

Za zásadní problém, se kterým se v současné době potýká mnoho OCR v ČR je, že nemají přesně vymezené kompetence a činnosti, za které by nesly zodpovědnost. Často pak dochází k tomu, že si krajské úřady ponechávají ve své moci i takové činnosti, které by měly vykonávat OCR, např. tvorbu strategických dokumentů. V oblasti marketingových aktivit se objevují i duplicity (Holešinská, 2012).

Příčinu těchto dílčích potíží lze shledat v tom, že organizační struktura ani systém řízení CR není v ČR z legislativního hlediska podchycen a neexistuje stabilní prostředí pro systematický a konkurenceschopný rozvoj CR v destinaci. Objevuje se proto myšlenka vzniku zákona o CR, který by měl tyto potíže řešit. Zákon by měl podchytit vymezení klíčových institucí a jejich kompetencí na jednotlivých prostorových úrovních a nastavit způsob jejich financování (Holešinská, 2012; Ryglová, Burian a Vajčnerová, 2011).

3.8 Rajonizace České republiky

Rajonizace (někdy též regionalizace) slouží k rozčlenění územních celků na menší oblasti tzv. regiony či rajony dle určitých kritérií. Úkolem rajonizace je přehledně a systematicky znázornit jednotlivé předpoklady rozvoje CR (viz kapitola 3.6). Uspořádání velkého množství těchto faktorů, zejména na straně nabídky, lze uskutečnit na základě vymezení relativně homogenních regionů, při čemž se více či méně využívá generalizace. Dle účelu analýzy, lze vyčlenit tři základní přístupy neboli principy (geografický, územně plánovací a marketingový) na základě nichž, lze rajonizaci území uskutečnit. V praxi se tyto tři principy často překrývají a vzájemně doplňují, vznikají tak i rozličné metodiky (Kotíková a Schwartzhoffová, 2014; Vystoupil a kol., 2011).

3.8.1 Geografický a územně plánovací přístup

Geografický přístup, používaný zejména od 50. do 70. let minulého století lze považovat za nejstarší přístup k rajonizaci vůbec. Obvykle člení území podle významných geomorfologických celků (hory, moře, velkoměsta atd.). Na území ČR (respektive ČSR)

nebyl dlouho plně aplikován. Až v roce 2006 vznikla tzv. Rajonizace cestovního ruchu ČR z roku 2006. V průběhu novodobých dějin naší země se ale rajonizace prováděla spíše na základě druhého, a to územně plánovacího principu. Ten delimituje území na základě diferenciací funkčního využití a prostorového rozložení a je často spojen s přístupem normativním, určujícím regionům limity jejich využití a zatížení (Vystoupil a kol., 2011).

První komplexní rajonizace území tehdejší ČSR byla provedena v letech 1960–1961, a to Státním ústavem pro rajónové plánování. Tato tzv. Rajonizace cestovního ruchu respektovala územně plánovací přístup a kladla důraz na přírodní a antropogenní podmínky. Jejím přínosem bylo mimo jiné i to, že vymezila oblasti vhodné a spíše nevhodné pro rozvoj CR. V roce 1981 byla provedena její aktualizace, a to Státním ústavem pro územní plánování (dále též TERPLAN). Vytipovalo bylo tak celkem 47 oblastí i s podoblastmi, členěných do čtyř kategorií, které se vzájemně lišily na základě významnosti, množství poskytovaných funkcí, časové využitelnosti a vhodnosti pro rozvoj CR. Dohromady zaujímaly 79 % rozlohy celé tehdejší ČSR. Přesto, že se toto členění v dnešní době v praxi již nepoužívá, zůstává i nadále v pamětech českého národa hluboce zakořeněno, a to i z důvodu, že se jím po řadu let řídila četná vydavatelství map a průvodců (Kotíková a Schwartzhoffová, 2014; Vystoupil a kol., 2011; Rygllová, 2009).

3.8.2 Marketingový přístup

Marketingový přístup k územnímu členění lze považovat za nejmladší a v současnosti nejvíce rozšířený přístup. Je založen na potřebě, co nejúčelněji propagovat turistickou nabídku území na straně jedné, a respektovat požadavek přípravy konkurenceschopných turistických produktů jednotlivými aktéry CR na straně druhé. Jedná se do jisté míry o postmoderní pojetí regionu, které nevznikají na základě územněsprávního členění (viz 14 krajů ČR). Na základě marketingového přístupu vznikají tzv. marketingové turistické regiony (Šauer, Vystoupil a Holešinská, 2015; Vystoupil a kol., 2011).

Členění území na turistické regiony (dále též TR) nemá v ČR dlouhou tradici. Teprve v letech 1998–1999 Česká centrála cestovního ruchu (dále též Czechtourism) iniciovala jejich vznik, a to z důvodu potřeby vhodné propagace těchto TR jako produktů na trhu v zahraničí. Po revizi, ke které došlo v roce 2010, bylo nakonec území ČR rozčleněno na 17 TR. V rámci nich bylo dále vymezeno 40 marketingových turistických oblastí (dále též TO), které mají sloužit zejména pro rozvoj domácího CR (Rygllová, Burian a Vajčnerová, 2011).

Současný stav rajonizace na TR v ČR zachycuje níže přiložený obrázek. Autorka by ráda vyzdvihla TR Východní Čechy, který je na mapě znázorněn světle zelenou barvou. Tomuto regionu, respektive Pk, se totiž autorka věnuje v praktické části práce.

Obrázek č. 2: Mapa turistických regionů České republiky

Zdroj: ATUR CZ, 2016

Na závěr této podkapitoly je vhodné uvést i to, že za specifický typ regionu se považují i euroregion a mikroregion. Za prvé, jak uvádí Fárek a Kraft (2012) „euroregion je forma příhraniční spolupráce dvou a více sousedních zemí, které se sdružují na základě jejich historických předpokladů a snaží se sladit vlastní lokální zájmy s požadavky globalizace.“ Jedná se o současný fenomén evropské územní spolupráce vznikající díky vlivům regionalismu. V příhraničí ČR existuje v současné době 13 euroregionů. Za druhé, mikroregion odpovídá relativně malému území, které vzniká sdružením několika málo obcí, jež mají společný cíl (Fárek a Kraft, 2012).

3.8.3 Rajonizace pro potřeby statistického monitoringu

ČR je v současné době, na základě správního členění, dělena na 14 krajů, respektive na 13 a hlavní město Prahu. Členění na kraje je pro ČR tradiční a respektuje potřeby státní správy a obyvatel. Jiné státy Evropské Unie (dále též EU) však prošly jiným historickým vývojem a mají proto své vlastní systémy správního členění. Tato nejednotnost výrazně

omezuje možnost vzájemného statistického a ekonomického srovnání regionů EU pro účely regionální politiky. Proto byla v roce 1988 pro potřeby statistického úřadu EU zavedena tzv. nomenklatura územních statistických jednotek (dále též NUTS). Na jejím základě dle počtu obyvatel byly vymezeny tři hlavní úrovně regionálního členění území: NUTS I, NUTS II, NUTS III. ČR odpovídá úrovni NUTS I a všechny její kraje pak úrovni NUTS III. Evropská kohezní politika směřuje většinu svých finančních prostředků do úrovně NUTS II. Kraje ČR ovšem této úrovni počtu obyvatel (800 tis. až 3 mil.) neodpovídají, a tak jejich spojením vznikly tzv. regiony soudržnosti, kterých má ČR celkem osm (MMR, 2012). Vzhledem k zaměření bakalářské práce je vhodné zmínit, že Pk tvoří společně s krajem Královéhradeckým a Libereckým region soudržnosti Severovýchod (více viz příloha č. 1).

3.9 Přehled odborných metod hodnocení potenciálu

Metody používané v oblasti CR a rekreace mají za úkol vyjádřit současnou situaci daného území dle různých kritérií a sledovaných souborů, odhadnout potenciál rozvoje, stanovit priority a také poukázat na silné a slabé stránky destinace. Metody hodnotí rekreační potenciál krajiny nebo přímo potenciál CR. Následuje přehled nejpoužívanějších odborných metod v oboru.

Za první, jedna z metod, kterou vytvořil TERPLAN, hodnotí přírodní potenciál krajiny pomocí matematického postupu (vzorce). Zkoumané území je rozčleněno sítí na menší čtverce o rozměrech 2,4 na 2,4 km. Přírodní potenciál se stanovuje v rámci každého čtverce zvlášť. Ve vzorci jsou zahrnuty tyto parametry: délka okrajů lesů, vodních ploch a toků, výškové rozpětí, struktura půdního fondu a klimatické podmínky, vyjádřené jako počet pobytových dnů v letní a zimní sezóně (Schneider, Fialová a Vyskot, 2009). Metoda je úzce zaměřená, protože celkový rekreační potenciál krajiny je vyjádřen pouze pomocí přírodních předpokladů.

Za druhé, Landep je komplexní a velice detailní metoda, jejímž cílem je stanovit priority a možnosti rozvoje území. Potenciál krajiny se hodnotí z hlediska rekreačního a pohledu krajinné ekologie. Na základě geologických map, kartografických a klimatických údajů, leteckých snímků a jiných podkladů je nejprve stanovena základní charakteristika daného území. Metoda zahrnuje přírodní i kulturně-historické předpoklady, nicméně její nevýhodou je, že vyžaduje značné dovednosti a znalosti z oboru krajinné ekologie (Žáková, 2013).

Za třetí, jedná se v podstatě o dvě metody vytvořené Ústavem územního rozvoje (dále též ÚÚR), které hodnotí celkový potenciál CR vymezeného území. Obě metody se staly pro ÚÚR nástrojem pro splnění úkolů, zadaným Ministerstvem pro místní rozvoj (dále též MMR), poprvé v roce 2001 (respektive 2002) a podruhé v roce 2009 (respektive 2010). Úkol z roku 2001 nesl název: Hodnocení potenciálu CR v obcích ČR, a úkol z roku 2009 zase: Aktualizace potenciálu CR v ČR. Metody jsou založeny na podobné metodické konstrukci, neboť na základě bodového vyjádření kvantifikují celkový potenciál území a hodnotí přírodní i kulturně-historické předpoklady. Pro MMR i ÚÚR nebylo stěžejní vytvoření metod, nýbrž dosažení potřebných výsledků, které aplikování metod přineslo (ÚÚR, 2010; Bína, 2002).

Odborné články, v nichž autorka práce studovala metodickou konstrukci a dosažené výsledky obou metod ÚÚR, napsal Jan Bína, garant ÚÚR. Z tohoto důvodu používá autorka dále ve své práci označení: Bínova metoda z roku 2001 a Bínova metoda z roku 2009 (respektive metody ÚÚR). V následující podkapitole jsou obě metody a z části i jejich metodické konstrukce blíže představeny.

3.9.1 Bínova metoda hodnocení potenciálu z roku 2001

Metoda hodnotí potenciál CR v obcích ČR na základě lokalizačních podmínek. Vychází z předpokladu, že lokalizační podmínky, vytvářející složitý multidisciplinární systém, jsou rozhodující pro vznik a další rozvoj CR v destinaci. Metoda zkoumá, zjednodušuje a rozčleňuje tento systém na měřitelné segmenty, které představují dílčí potenciály tzv. složky. Celkový potenciál je stanoven jako souhrn dílčích potenciálů, které odpovídají jednotlivým vybraným homogenním aktivitám CR (např. cykloturistika, kulturně poznávací turistika, kongresová turistika atd.) (Bína, 2002).

Metoda vychází dále z toho, že lokalizační předpoklady lze rozčlenit v zásadě do tří základních forem. Za první, vhodnost krajiny pro určitou aktivitu CR (krajina vhodná pro cykloturistiku, lyžování, letní rekreaci atd.). Za druhé, fixní danost v obci, atraktivní pro návštěvníky (hrad, zámek, muzeum atd.). Za třetí, existence sportovních, kulturní a jiných akcí. První forma tvoří přírodní subsystém. Druhá a třetí forma představují subsystém kulturní.

Přírodní subsystém je tvořen ze 14 složek (dílčích potenciálů) a kulturní subsystém z 10 složek. Pro určení celkového potenciálu je tedy nutné zhodnotit individuální potenciál 24 jednotlivých složek. Pro tento účel byly zavedeny tři stupně významnosti:

- 1. stupeň – podmínky jsou v základní úrovni a jev je pozorovatelný,
- 2. stupeň – podmínky jsou ve zvýšené úrovni a jev je výrazně pozorovatelný,
- 3. stupeň – podmínky jsou na vysoké úrovni a jev je dominantní.

Všech 24 dílčích potenciálů, členěných na přírodní a kulturní subsystém, přehledně zobrazuje níže přiložená tabulka č. 1. Z ní také vyplývá, že se jednotlivým dílčím potenciálům přiřazují určité body, a to na úrovni všech tří významových stupňů. Vyhodnocování celkového potenciálu se provádí na základě bodového systému, který vychází z předpokladu, že každá složka potenciálu je pro rozvoj CR v destinaci různě důležitá či významná. Proto nejsou body v tabulce rozděleny rovnoměrně.

Tabulka č. 1: Celková bodovací tabulka Bínovy metody

Složka potenciálu cestovního ruchu	Počet bodů pro kladný stupeň lokalizačních podmínek		
	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
Přírodní pozoruhodnosti	10	20	45
Vhodnost krajiny pro pěší a horskou turistiku	5	10	15
Vhodnost krajiny pro cykloturistiku	10	15	20
Vhodnost krajiny pro sjezdové zimní sporty	7	15	30
Vhodnost krajiny pro lyžařskou turistiku	3	7	10
Vhodnost krajiny pro rekreaci u vody	10	20	40
Vhodnost krajiny pro rekreaci typu lesy/hory	7	13	20
Vhodnost krajiny pro venkovskou turistiku	3	7	10
Vhodnost krajiny pro vodní turistiku	3	7	15
Vhodnost krajiny pro horolezectví		2	
Vhodnost krajiny pro závěsné létání		2	
Vhodnost krajiny pro sportovní myslivost		2	
Vhodnost krajiny pro sportovní rybolov		2	
Vhodnost krajiny pro pozorování vodních ptáků		1	
Kulturně historické památky a soubory	10	25	50
Skanzeny a muzea	5	15	35
Lázeňská funkce	5	15	35
Kongresy a konference	2	10	20
Kulturní akce	10	20	40
Sportovní akce	2	7	20
Církevní akce	2	4	10
Veletrhy a tematické trhy	5	20	40
Místní produkty	5	10	25
Příhraniční specifika	2	5	10

Zdroj: Bína, 2002, s. 3

Váhové počty bodů byly získány metodou expertního odhadu, který individuálně provedli všichni řešitelé úkolu ÚÚR. Expertní odhad se snažil přihlídnout k obecnému významovému postavení příslušné aktivity v systému CR, dále k současným trendům preferujícím určité aktivity, a rámcově i k předpokládaným počtům osob zapojujícím se do CR s cílem provozovat příslušnou aktivitu. Výsledné bodové číslo je aritmetickým a částečně zaokrouhleným průměrem výsledků od všech řešitelů úkolu, když byla předtím vyloučena vždy nejvyšší a nejnižší hodnota vzniklého rozpětí (Bína, 2002).

Hodnotitel se při rozhodování o zařazení k prvnímu, druhému či třetímu významovému stupni řídí Rámcovým popisem situací pro zařazování území do kladných stupňů lokalizačních podmínek jednotlivých aktivit CR, podrobněji Bína (2002). Na základě celkového součtu bodových hodnot dílčích potenciálů je pak stanovena výsledná hodnota celkového potenciálu CR v obci. Dle rozmezí bodových hodnot se rozlišuje území:

- 1. bez potenciálu 0 bodů,
- 2. se základním potenciálem 1–25 body,
- 3. se zvýšeným potenciálem 26–50 bodů,
- 4. s vysokým potenciálem 51–100 bodů,
- 5. s velmi vysokým potenciálem 101–200 bodů,
- 6. s výjimečným potenciálem nad 201 bodů.

Níže zobrazená tabulka uvádí základní informace, kterých bylo dosaženo na základě aplikování této metody ÚÚR. Z celkového počtu 6 244 obcí ČR jich 99,9 % vykázalo (v roce 2001) alespoň v jedné aktivitě základní kladný stupeň lokalizačních podmínek. Mezi 22 obcí s nejvyšším ziskem bodů (výjimečný potenciál) patří Praha, Brno, Karlovy Vary, Mikulov, Hradec Králové atd. Nejvíce obcí (celkem 2 848) vykázalo zvýšený potenciál. Komplexní výsledky pro všechny obce ČR přináší kartogram, který je uveden na konci této práce (viz příloha č. 2).

Tabulka č. 2: Rozložení hodnot potenciálu CR v obcích ČR

Zóna potenciálu	Počet obcí
bez potenciálu	7
základní potenciál	1 198
zvýšený potenciál	2 848
vysoký potenciál	1 869
velmi vysoký potenciál	300
výjimečný potenciál	22

Zdroj: vlastní zpracování dle Bíny, 2002

3.9.2 Bínova metoda hodnocení potenciálu z roku 2009

Tato novější metoda je založena na podobné metodické konstrukci jako metoda z roku 2001, nicméně liší se v následujících aspektech. Za prvé, metoda nově pracuje s většími prostorovými jednotkami – jsou jimi ORP (nikoliv obce). Za druhé, metoda se zaměřuje na rozhodující aspekty ovlivňující rozvoj CR a rekreace v území. Za třetí, do posouzení celkového potenciálu území zahrnuje nově i některé vněsystémové faktory (dopravní dostupnost atd.). Za čtvrté, metoda navíc nově nerozčleňuje lokalizační předpoklady do tří základních forem a nedefinuje přírodní a kulturní subsystém (viz kapitola 3.9.1), ale jednotlivé měřitelné segmenty potenciálu seskupuje do dvou dílčích potenciálů, a to potenciál atraktivit CR a potenciál ploch a linií. Celkem definuje 25 konkrétních atraktivit a 16 typů ploch a linií. Vyhodnocování se u této metody provádí taktéž na základě bodového systému. Základem pro bodování a kvantifikování potenciálu se stala metoda párového srovnávání, významu různých objektů a jevů. Na těchto pracích se podílela v roce 2009 opět širší skupina pracovníků ÚÚR (ÚÚR, 2010).

Komplexní výsledky, ke kterým došel ÚÚR v roce 2010, když aplikoval tuto metodu na všechny obvody ORP ČR, přehledně zobrazuje kartogram, který je přiložen na konci této práce (viz příloha č. 3). Z kartogramu je možné vyčíst celkový potenciál v bodovém vyjádření jednotlivě pro všechny obvody ORP v Pk.

4 METODIKA PRÁCE

Obecná struktura této bakalářské práce má empiricko-teoretický charakter, protože samotná výzkumná činnost byla zaměřena na řešení problému z praxe. Pro autorku bylo stěžejní, aby výzkum směřoval ke splnění vytyčených cílů. Za sledovaný soubor lze proto považovat CR se sportovním zaměřením v Pk.

4.1 Výzkum a jeho fáze

Kvalitativní metody byly v rámci výzkumů ve společenských vědách dlouho považovány pouze za doplňkové k metodám kvantitativním. Postupně s tím, jak začalo docházet k zrovnoprávnění, byla uznána i schopnost jejich vzájemné komplementarity. Na základě toho vznikl smíšený výzkum. Opodstatnění pro využití této specifické formy výzkumu dokládá například Hendl (2005), který považuje smíšený výzkum za „obecný přístup, v němž se míchají kvantitativní a kvalitativní metody, techniky nebo paradigmaty v rámci jedné studie.“

Tato bakalářská práce nabyla konkrétní podoby smíšeného výzkumu, v rámci něhož došlo postupně na kombinování celé řady různých metod a technik (více viz kapitola 4.2). Kvalitativní přístup umožnil autorce pracovat přímo v terénu prostřednictvím jen nepatrně strukturované strategie. Vztah ke sledovanému souboru tak měla velice těsný. Kvantitativní metody ji naopak pomohly zpracovat přesně a spolehlivě numerická data.

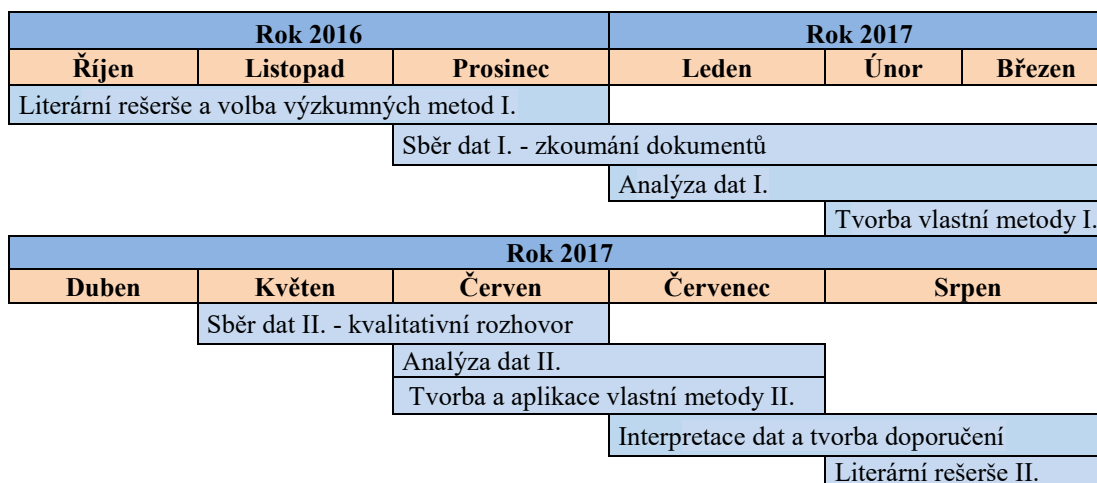
Samotný výzkum byl dle autorky rozdělen do čtyř základních fází:

- literární rešerše a volba výzkumných metod,
- sběr a analýza dat,
- tvorba vlastní metody hodnocení a její aplikace,
- interpretace dat a tvorba doporučení.

Literární rešerše, první výzkumná fáze, byla zaměřena zejména na problematiku CR a dále na oblasti sportu, geografie, managementu a marketingu. Z tohoto důvodu autorka několikrát během celého výzkumu navštívila Ústřední tělovýchovnou knihovnu FTVS UK, Knihovnu geografie PřF UK a Městskou knihovnu Vysoké Mýto. Součástí literární rešerše bylo také studium odborných metod, jež se zaměřují na hodnocení potenciálu rozvoje CR. Podrobné nastudování Bínovy metody z roku 2001 (včetně její metodické konstrukce) se stalo předpokladem pro úspěšné splnění třetí výzkumné fáze.

Jednotlivé fáze výzkumu neprobíhaly striktně odděleně a pouze dle předem stanoveného pořadí, často docházelo k jejich prolínání. Konečný průběh výzkumu zachycuje níže přiložený časový diagram (viz obrázek č. 3). Téměř každá ze čtyř fází výzkumu proběhla nakonec ve dvou částech, což je znázorněno v diagramu pomocí římských číslic I. a II.

Obrázek č. 3: Časový diagram jednotlivých fází výzkumu

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Aby mohla autorka zhodnotit celkový potenciál pro rozvoj CR se sportovním zaměřením v Pk, musela provést nejprve komplexní analýzu jednotlivých předpokladů rozvoje. V rámci výzkumného šetření se zaměřila na analýzu těch lokalizačních a realizačních předpokladů, které považovala za stěžejní pro rozvoj sportovně orientovaného CR v destinaci. Analyzovala tedy zejména přírodní předpoklady, sportovní eventy, sportovní turistickou infrastrukturu, dopravní infrastrukturu a ubytovací infrastrukturu regionu. Tato komplexní analýza představovala značnou část z celé druhé fáze výzkumu. V časovém diagramu ji lze najít pod názvy: Analýza dat I a Analýza dat II.

4.2 Použité metody

V rámci celého výzkumu byla použita řada dílčích metod a technik na základě kterých, chtěla autorka dosáhnout vytyčeného cíle bakalářské práce. Tyto dílčí metody byly rozděleny do následujících okruhů:

- metody sběru dat,
- metody analýzy a interpretace dat,
- metoda hodnocení potenciálu.

Autorka si stanovila požadavek, aby byl její výzkum založen na primárních i sekundárních datech získaných z více různých a důvěryhodných zdrojů. K jejich získání použila proto dvě různé metody sběru dat, a to zkoumání dokumentů a kvalitativní rozhovor. Pro analýzu některých dat použila autorka metodu statistické analýzy, konkrétně pracovala se statistickými charakteristikami (aritmetický průměr, četnost, modus, kvartilové rozpětí). Metody sběru a analýzy dat, které autorka použila, lze považovat za standardní. Relativně inovativního přístupu bylo dosaženo při zvolení vhodné metody hodnocení potenciálu (více viz kapitola 4.2.3).

4.2.1 Zkoumání dokumentů

Jak uvádí Buriánek (1996) „zkoumání dokumentů je rozšířená technika sběru dat v rámci společenskovědního výzkumu, která se používá jako kvalitativní metoda, nicméně umožňuje i kvantitativní zpracování“. Dle Hendla (2005) lze za „dokumenty považovat data, která byla vytvořena v minulosti jinou osobou, než je současný výzkumník, a pro jiný účel.“ Data jsou výzkumníkovi k dispozici, nicméně jeho úkolem je jejich nalezení.

Pro autorčin výzkum se staly dokumenty hlavním datovým podkladem. Jejich postupné zkoumání přineslo veliké množství více či méně důležitých informací, které pocházely výhradně z důvěryhodných zdrojů, a to zejména z KrÚ Pk, ÚÚR, ČSÚ a Destinační společnosti Východní Čechy (dále též DSVČ). Za velkou výhodu této techniky autorka považovala možnost snadného, rychlého a opakovaného získávání dat. Zkoumány byly následující typy dokumentů, se kterými autorka pracovala v tištěné i elektronické podobě:

- **úřední dokumenty** – výroční zprávy, programová prohlášení, analýzy, strategické dokumenty,
- **archivní data** – statistické údaje ČSÚ,
- **výstupy masových médií** – noviny, časopisy, brožury a jiné tištěné propagační materiály,
- **virtuální data** – webové stránky (Hendl, 2005).

Většinu dokumentů se autorce podařilo získat pomocí internetu, prostřednictvím různých oficiálních webových stránek. Stěžejním zdrojem pro získání dokumentů i sběr samotných dat se stal zejména oficiální turistický portál Pk (www.vychodni-cechy.info). Pro získání řady tištěných propagačních materiálů, autorka navíc dvakrát osobně navštívila turistické informační centrum (dále též TIC) v Pardubicích.

4.2.2 Kvalitativní rozhovor

Druhou metodu, použitou pro sběr dat v rámci výzkumu, představovala metoda kvalitativního rozhovoru, jenž se tak stala vhodným doplňujícím (respektive upřesňujícím) zdrojem informací. Data, která autorka takto získala, sloužila zejména k hlubšímu a kontextuálnímu porozumění zkoumané problematice.

Obecně platí, že kvalitativní dotazování od výzkumníka vyžaduje značnou dávku citlivosti, interpersonálního cítění, verbálních i nonverbálních komunikačních dovedností a disciplíny. Aby byl kvalitativní rozhovor úspěšný, musí oba partneři (tazatel i respondent) cítit, že se jedná o rovnocennou konverzaci. Při přípravě kvalitativního rozhovoru je výzkumník nucen se zaměřit zejména na tyto tři aspekty. Za prvé, co se chce dozvědět. Za druhé, určit si typ a délku rozhovoru. Za třetí, promyslet si obsah, formu a pořadí kladených otázek (Hendl, 2005).

Dle Hendla (2005) lze vyčlenit následující typy kvalitativního rozhovoru:

- strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami,
- rozhovor s pomocí návodu (polostrukturovaný rozhovor),
- neformální rozhovor,
- narativní rozhovor,
- fenomenologický rozhovor,
- skupinová diskuze, skupinové interview a vyprávění.

Poté, co autorka prozkoumala většinu veřejně dostupných dokumentů, se rozhodla provést dva kvalitativní rozhovory s experty na zkoumanou problematiku. Získat informace chtěla nejenom z Oddělení sportu a cestovního ruchu na KrÚ Pk (veřejný sektor) ale i od DSVČ (představující OCR regionu). Z tohoto důvodu během května 2017 kontaktovala prostřednictvím emailu nejprve paní Mgr. Kamilu Rychterovou, projektovou manažerku DSVČ, a nedlouho poté také paní Bc. Alexandru Jetmarovou, pracovníci Oddělení cestovního ruchu, a požádala je o poskytnutí rozhovoru.

Tazatelka si byla vědoma toho, že KrÚ Pk a DSVČ mají odlišné kompetence. Věděla tedy, že kladené otázky nebudou moci být zcela totožné. Proto zvolila metodu polostrukturovaného rozhovoru. Autorka si chtěla totiž ponechat možnost vzájemného srovnání získaných dat, což tato metoda vedení rozhovoru umožňuje. Výhodou bylo, že tazatelka mohla navíc volně reagovat na průběh rozhovoru a přizpůsobovat tomu

formulaci a zaměření jednotlivých otázek. Při přípravě návodu postupovala autorka v následujícím pořadí:

- formulovat obecné téma a následně připravit vedlejší témata a okruhy otázek,
- uspořádat témata ve vhodném pořadí,
- promyslet si formu kladení otázek a jejich řazení v rámci každého tématu,
- promyslet si prohlubující a sondážní otázky (Hendl, 2005).

Obecné téma, a to CR se sportovním zaměřením, bylo pro oba rozhovory stejné. Oba návody se pak shodovaly i ve většině vedlejších témat a okruhů otázek. V návodu pro KrÚ Pk se pak autorka zaměřila více na přípravu prohlubujících a sondážních otázek vztahujících se k financování, organizační struktuře a systému řízení, v návodu pro DSVČ zase na otázky ke komunikačnímu mixu. Oba návody, které tazatelka zaslala dotazovaným expertkám s týdenním časovým předstihem před samotnou realizací rozhovorů, jsou uvedeny v přílohách této práce (viz příloha č. 4 a příloha č. 5).

4.2.3 Metoda hodnocení potenciálu

Aby bylo možné zhodnotit celkový potenciál pro rozvoj CR se sportovním zaměřením v Pk krátce a výstižně (např. pomocí jednoho čísla nebo slovního spojení), a nejen na základě komplexní analýzy předpokladů, bylo nutné zvolit tomu odpovídající metodu hodnocení potenciálu. V rámci studia odborných metod se autorce zamlouvaly obě metody ÚÚR z důvodu toho, že byly založeny na kvantifikaci potenciálu, byly tedy schopny kvantifikovat kvalitativní informace.

Autorka se při volbě vhodné metody řídila následujícími požadavky. Za první, metoda měla být schopna přesně vystihnout sledovaný soubor výzkumu, tedy CR se sportovním zaměřením, a neměla na něj pohlížet z širšího ani užšího hlediska. Za druhé, metoda měla být schopna postihnout potenciál území odpovídající velikosti kraje (respektive TR), nikoliv menšího území (obec, ORP atd.) Za třetí, aplikace této metody neměla sloužit pouze pro získání aktuálních informací, ale i zcela nových.

Žádná z odborných metod nebyla schopna splnit zároveň všechny tři požadavky. Proto se autorka rozhodla vytvořit vlastní metodu hodnocení (více viz kapitola č. 6), a to na základě metodické konstrukce Bínovy metody z roku 2001. V některých ohledech se pak autorka přiklonila spíše k metodické konstrukci Bínovy metody z roku 2009 (konkrétně k prvnímu, druhému a třetímu aspektu, jež byly vymezeny v kapitole 3.9.2). V pravém

slova smyslu tedy autorka přetvořila Bínovu metodu z roku 2001 pro potřeby svého výzkumu.

Tvorba vlastní metody hodnocení byla založena na využití vícekriteriální metody hodnocení, konkrétně na metodě párového srovnávání, která je schopna kvantifikovat kvalitativní informaci. Opodstatnění pro její využití v oblasti CR dokládá právě Bína (2010).

4.3 Sběr dat

Sběr dat, představující druhou výzkumnou fázi, probíhal ve velice rozsáhlém časovém rozmezí v závislosti na časových možnostech autorky. Rozdělen byl na dvě části. Za první, pomocí stěžejní metody zkoumání dokumentů sbírala autorka (za zcela standardních podmínek) data od prosince 2016 až do července 2017. Vzhledem k tomu, že autorka psala svoji práci v průběhu dvou kalendářních let, došlo zejména ze strany ČSÚ k postupnému vydávání nových dokumentů, a v rámci nich k aktualizaci dat numerického charakteru. Statistiky vztahující se k celému roku 2016, tak byly zveřejněny až na jaře 2017. Z tohoto důvodu musela autorka u řady dat numerického charakteru opakovat jejich sběr a následnou analýzu v rámci vlastního výzkumu.

Za druhé, druhá část sběru dat, jež měly upřesňující charakter, proběhla formou rozhovorů. První rozhovor proběhl 23. května 2017 od 10 hodin v DSVČ. Autorka byla přítomna v místnosti určené pro projektové manažery společnosti po dobu jedné hodiny. Oficiální část rozhovoru, zachycená prostřednictvím audiovizuálního záznamu, zabrala necelých 50 minut, v rámci ní bylo položeno více než dvacet otázek. Autorka počítala s tím, že respondentkou bude pouze paní Mgr. Kamila Rychterová. Neočekávanou, avšak vítanou skutečností, se však stalo to, že se po prvním deseti minutách rozhovoru zapojil do odpovídání ještě další zaměstnanec DSVČ pan Mgr. Josef Rychter. Druhý rozhovor proběhl o týden později, a to 1. června 2017 od 10 hodin na Oddělení cestovního ruchu s paní Bc. Alexandrou Jetmarovou. Tazatelka byla tentokrát přítomna v místnosti s respondentkou více než hodinu a dvacet minut, z čehož audiovizuální záznam trval hodinu a sedm minut. Tazatelka si byla vědoma toho, že se pohybuje ve více formálním prostředí. Díky značné nervozitě, proto nebyla schopná vhodně usměrňovat rozhovor, který tak často přecházel spíše ve volné vyprávění respondentky. Za jeden z dílčích přínosů tohoto rozhovoru autorka považuje získání jednoho úředního dokumentu, který

není jinak veřejně dostupný. Přepis audiovizuálního záznamu obou rozhovorů je uveden v přílohách na konci této práce.

4.4 Poznámka k terminologii

Pro CR existuje v odborné světové literatuře ekvivalentní pojem. *Tour* znamená ve francouzštině cesta. Z toho bylo odvozeno anglické slovo *Tourism*, které se dále rozšířilo jako *Tourismus* do němčiny a dalších světových jazyků. Česká odborná literatura tedy používá, kromě pojmu cestovní ruch i pojem *turismus* (Hesková, 2015; Kotíková, 2013). Autorka proto oba termíny ve své práci používá a volně je zaměňuje. Za ekvivalent pro CR nelze ovšem považovat pojem turistika. Turistika, jako podmnožina CR, je pouze jednou ze sportovně-pohybových aktivit provozovaných v rámci sportovního turismu (více o turistice viz kapitola č. 3.5.3).

Autorka ve své práci také zaměňuje ekvivalenty: cestovní ruch se sportovním zaměřením, sportovně orientovaný turismus a sportovní turismus. V odborné zahraniční literatuře se používá nejčastěji označení *sports tourism*, proto se i v české odborné literatuře objevuje nejčastěji pojem sportovní turismus. Cestovní ruch se sportovním zaměřením nelze považovat za odborný termín, neboť ho pro potřeby své práce zavedla sama autorka.

5 ANALÝZA PŘEDPOKLADŮ PRO ROZVOJ CESTOVNÍHO RUCHU V PARDUBICKÉM KRAJI

5.1 Obecná charakteristika kraje

Na území východních Čech se rozkládá kraj s bohatou historií, malebnou přírodou, mnoha architektonickými památkami a nespočtem tradičních kulturních a sportovních akcí. Z historického hlediska spadá téměř celý Pk pod historickou část Čech, avšak východní cíp je již součástí Moravy. Polohu kraje určují hranice pěti sousedních krajů, a to: Středočeského, Královehradeckého, Olomouckého, Jihomoravského, Vysočina, a také státní česko-polské hranice.

Pardubický kraj je významným obchodním a průmyslovým centrem. Krajské město Pardubice je známé hlavně díky pardubickému perníku a dostihovému závodišti. Neméně známá Litomyšl se stala nejen rodištěm hudebního skladatele Bedřicha Smetany, ale také držitelem zámku zapsaného na seznamu UNESCO. Pro region jsou dále typické, např. dlouhá tradice chovu koní v Kladrubech nad Labem, léčebný lázeňský komplex v Lázních Bohdaneč a hrad Kunětická hora. Za typický znak regionu lze také považovat provozování turistiky, zejména pak pěší a cykloturistiky.

Ze čtrnácti krajů ČR je rozlohou 4 518,9 km² (5,7 % z rozlohy ČR) pátým nejmenším krajem. Z hlediska rozlohy se tedy jedná o relativně malý kraj, což mu ale rozhodně neubírá na významnosti a prestiži u místních obyvatel i domácích a zahraničních návštěvníků. Před rokem 2003 se z administrativního hlediska území Pk členilo na čtyři okresy s okresními městy: Pardubice, Chrudim, Svitavy a Ústí nad Orlicí. Po zrušení okresů, jejich funkci převzaly obce s rozšířenou působností a vzniklo tak patnáct správních obvodů ORP.

Pk je vymezen administrativními hranicemi, s nimiž se z velké části shodují i hranice TR Východní Čechy. Tento region je tvořen pěti menšími TO, a to: Pardubicko, Orlické hory a Podorlicko Chrudimsko-Hlinecko, Českomoravské pomezí a Králický Sněžník. Severní část území TO Orlické hory a Podorlicko z poloviny spadá již pod Královehradecký kraj. Tato skutečnost je jednou z mnoha příčin, proč oba kraje spolupracují a doplňují se, především v aktivitách rozvoje CR a v otázkách společné propagace.

5.2 Selektivní předpoklady kraje

Počet obyvatel Pk byl 517 087 osob k 31. 12. 2016, což bylo čtvrté nejnižší číslo v rámci všech krajů ČR. Po roce 2017 by mělo postupně docházet k tzv. přirozenému úbytku. Do roku 2065 je predikováno, že se sníží počet obyvatel v kraji až o 15 %. Většina rezidentů žije v menších městech. Mezi města nad 10 000 obyvatel se řadí pouze Pardubice, Chrudim, Svitavy, Česká Třebová, Ústí nad Orlicí, Vysoké Mýto, Moravská Třebová, Litomyšl a Lanškroun. Hustota zalidnění činí 114 obyvatel na km².

V roce 2015 činila na naděje dožití při narození nového dítěte v Pk pro ženu 82 let a pro muže 76 let, což jsou v porovnání s jinými kraji ČR lehce nadprůměrná čísla. Z hlediska vzdělanostní struktury, žije v kraji velké množství osob se středoškolským vzděláním bez maturity. Za republikovým průměrem (o 12,7 %) je ovšem zastoupení osob s vysokoškolským vzděláním i přesto, že v Pardubicích i v Hradci Králové fungují dvě veřejné vysoké školy (RRA Pk, 2010).

Z makroekonomických ukazatelů je vhodné uvést, že HDP na obyvatele v kraji má vzestupnou tendenci. V roce 2015 bylo dosaženo čísla 348 996 Kč na osobu. Pk v rámci regionu soudržnosti Severovýchod (úroveň NUTS III) dosáhl v roce 2016 hodnoty 61,54 dle tzv. regionálního indexu společenského rozvoje (alternativní ukazatel Eurostatu) Ze všech osmi regionů soudržnosti ČR se umístil na čtvrtém místě (KOHOUTOVÁ, 2016).

K 31. 3. 2016 byla míra nezaměstnanosti v kraji 4,07 %, což bylo páté nejnižší číslo ze všech krajů ČR. O rok později k 31. 3. 2017 klesl celkový počet nezaměstnaných osob na 13 078 a míra nezaměstnanosti na 3,7 %. V posledních letech má totiž obecně míra nezaměstnanosti v ČR tendenci klesat.

Problém kraje z makroekonomického hlediska lze shledat v nízké míře investování, kdy jsou dlouhodobě vykazovány nízké hodnoty hrubého fixního kapitálu. Průmysl kraje přežívá na tradičních odvětvích chemického (Synthesia a Paramo Pardubice), potravinářského, textilního a elektronického (Foxconn Pardubice) průmyslu. V období transformace neprošla tato tradiční odvětví restrukturalizací a pro budoucí fungování je tedy nutné investovat do nových technologií, vědy a výzkumu. Pro kraj je významná činnost malých a středních podniků, které jsou bohužel závislé na velkých firmách. V Pk je relativně nízká produktivita práce (RRA Pk, 2010).

Hrubá měsíční mzda se v roce 2016 v kraji pohybovala kolem 24 000 Kč, což je v rámci ČR podprůměrná hodnota. Obecně, místní obyvatelé nemají větší zájem o dělnické práce. Lze předpokládat, že se v budoucnu zvýší počet vysokoškolsky vzdělaných lidí v kraji, a tím pádem se otevře prostor pro vznik a rozvoj oborů s kvalifikovanou pracovní silou.

Závěrem k selektivním předpokladům je vhodné doplnit, že životní prostředí v kraji je poznamenáno nedostatkem zeleně ve větších městech a snížením diverzity. Z hlediska znečištění činí problémy zejména aglomerace Pardubice s hustou dopravou a areálem firmy Paramo. Původci znečištění jsou také elektrárny Chvaletice a Opatovice. Kraj využívá relativně málo alternativních zdrojů energie. V rámci ČR je kvalita ovzduší na střední úrovni. Do oblasti životního prostředí a zemědělství směřovalo v roce 2016 5 % z celkového rozpočtu (RRA Pk, 2010).

5.3 Dopravní infrastruktura kraje

Pk a zejména pak město Pardubice lze považovat za důležitý dopravní uzel. Krajem prochází hlavní železniční tah, koridor Berlín–Praha–Brno–Vídeň, spojující Pardubice s Českou Třebovou, kde se trať dále dělí a pokračuje na Olomouc a Brno. Z Pardubic vede také elektrifikovaná trať na sever do Hradce Králové a Liberce. Dále pak neelektrifikovaná železniční trasa na jih přes Vysočinu na Havlíčkův Brod. Provozní délka železnic v regionu činí 541,5 km, což je číslo silně pod průměrem v rámci všech krajů (např. střeodočeský kraj se pyšní 1 278 km železnic). Tuto skutečnost lze ovšem připisat faktu, že Pk má celkově malou rozlohu území (KŘIVKOVÁ, 2013).

Železniční doprava představuje pro region silný potenciál s mezinárodním významem. Rychlá dostupnost z významných českých i evropských metropolí je velkým pozitivem. Nejrychlejší vlakový spoj je schopen dojet z Pardubic do Prahy za 50 minut a do Brna za 1,5 hodiny. Za výrazný nedostatek lze považovat naopak to, že neexistuje dvojkolejně spojení mezi krajskými městy Pardubice a Hradec Králové. Rezidenti si také často stěžují na nedostatečnou návaznost spojů v rámci regionu. Dochází tak postupně k nabourávání důvěry k lokálním železničním spojům (Pardubický kraj, 2016).

Krajem prochází přes 3 588 km silnic. Nejvýznamnějším spojem je silnice první třídy č. I/35, která spojuje Hradec Králové, Holic, Vysoké Mýto, Litomyšl, Svitavy a Moravskou Třebovou. Obecně jsou silnice první třídy velice přetížené a vznikají na nich časté dopravní nehody. K negativním projevům patří také hluk a zhoršování kvality

životního prostředí v místech akumulace dopravy. Do budoucna je v plánu výstavba obchvatů větších měst (Pardubice, Chrudim, Lázně Bohdaneč, Vysoké Mýto), které by měly ulevit rezidentům v centrech. Jejich realizace se ale z důvodu nedostatku finančních prostředků a problémů při vykupování pozemků neustále odkládá. Za stěžejní negativum lze považovat fakt, že krajem prochází jen několik kilometrů dálnice D11 a D35 (dnes rychlostní silnice R35). Právě R35 by se měla stát v budoucnu vhodnou alternativní trasou k přetížené dálnici D1.

Silniční doprava pokulhává za vyhovujícími standardy. Jedná se o nejkritizovanější oblast návštěvníky destinace. Neumožňuje rychlé a pohodlné přesuny mezi turistickými cíli a středisky, což snižuje významně potenciál rozvoje CR. Silnice jsou nekvalitní, přetížené a s častými dopravními nehodami. V regionu chybí také dostatečný počet záchytných parkovišť, odpočívadel s WC, informačními tabulemi a mapami. Zejména v příhraničních oblastech s Polskem je nedostatečná hustota vozovek hlavní překážkou v dynamickém rozvoji turismu (RRA Pk, 2010).

V rámci letecké dopravy má pro Pk nemalý význam pardubické letiště. Počet odbavených pasažérů dosáhl v roce 2013 rekordních 184 140 osob. Jedná se o regionální letiště se statutem veřejného mezinárodního letiště se smíšeným civilním a vojenským provozem, které se řadí mezi pět nejvýznamnějších letišť ČR (Praha, Brno, Ostrava, Karlovy Vary). V současné době létají do Pardubic dva dopravci, Bulgaria Air a Travel Service. Pardubické letiště je oblíbené zejména pro ruskou klientelu, která využívá přímého spojení z Petrohradu a Moskvy. Bohužel cílovou destinací těchto zahraničních turistů je zejména hlavní město Praha a západočeské lázně. V Pk nepřenocují ani nevyhledávají jeho atraktivitu (KŘIVKOVÁ, 2013).

V červnu 2016 započala výstavba nového letištního terminálu a nové příjezdové komunikace v odhadované finanční výši 256 mil. Kč. Odbavovací hala by měla být uvedena v provoz koncem roku 2017. Pardubické letiště má ambice stát se levnější alternativou pro velká mezinárodní letiště. V letní turistické sezóně odbaví v průměru deset letadel denně do destinací jako jsou Bulharsko, Řecko či Černá Hora (Letiště Pardubice, 2016).

V roce 2016 z rozpočtu Pk (bez spolufinancování evropských fondů) vedlo celých 35,5 % do dopravy a silnic. Kraj si je vědom důležitosti inovace zejména silniční dopravy a snaží se tento nedostatek řešit. Doprava je realizačním předpokladem, který v sobě skrývá

obrovský potenciál. Zlepšení dopravní dostupnosti turistických středisek a zrychlení průjezdnosti krajem by zcela určitě mohlo zvýšit spokojenost stávajících návštěvníků a oslovit i zahraniční klientelu.

Níže uvedená tabulka dokládá, že osobní automobil je nejčastěji voleným dopravním prostředkem, který využívá více než 80 % domácích návštěvníků pro dosažení turistického cíle v Pk. V létě roku 2013 se na druhém místě z dopravních prostředků umístilo kolo. Bylo to zejména proto, že délka trasy u 49 % všech návštěvníků nepřesáhla hodnoty 50 km od místa trvalého bydliště. Tato skutečnost dokládá, že častými návštěvníky Pk se stávají samotní rezidenti. V zimě 2014 se stal druhým nejoblíbenějším způsobem dopravy vlak. V tabulce se neobjevila letecká ani lodní doprava.

Tabulka č. 3: Nejčastější dopravní prostředek volený domácími návštěvníky

Způsob dopravy	Léto 2013	Zima 2014
auto	80 %	83 %
vlak	6 %	8 %
autobus – linkový	6 %	7 %
autobus – se zájezdem	1 %	1 %
kolo	7 %	1 %

Zdroj: vlastní zpracování dle Pardubického kraje, 2016

5.4 Přírodní předpoklady kraje

Úvodem je dobré zmínit, že Pk je velice rozmanitou krajinou s plnou řadou kontrastů. Již samotná morfologie krajiny a různorodost nadmořské výšky předurčuje kraj k dobrému rozvoji CR. Území je tvořeno zejména vrchovinami a pahorkatinami. Jižní část kraje tvoří Českomoravská vrchovina se dvěma významnými geomorfologickými celky. Prvním z nich jsou Železné hory, které jsou od roku 1991 považovány za CHKO. Druhým celkem jsou Žďárské vrchy, které jsou z 60 % zalesněny, z tohoto důvodu zde byla již v roce 1970 zřízena taktéž CHKO (převažující část se nachází v kraji Vysočina). Severovýchodní část kraje se výrazně zvyšuje, česko-polské hranice lemuje pohoří Orlických hor, tedy třetí CHKO. Nejvyšší bod pohoří, Velká Deštná, 1 115 metrů nad mořem (dále též m n. m.), se ovšem nachází již v Královehradeckém kraji. Jméno těchto hor bylo odvozeno od řeky Orlice, která tudy protéká. Severovýchodní cíp Pk pak tvoří masív Králického Sněžníku, třetího nejvyššího pohoří v ČR. Nejvýše položený vrchol, taktéž nazývaný Králický Sněžník, dosahuje výšky 1424 m n. m. Pohoří je nazýváno

střechou Evropy, tvoří totiž důležitý hydrologický uzel. Voda odsud odtéká do třech moří, a to: Černého, Baltského a Severního. V roce 1990 byl masív Králického Sněžníku prohlášen za národní přírodní rezervaci. Zcela odlišný ráz krajiny má severozápad kraje kolem řeky Labe a krajského města Pardubic, kde se rozprostírá nížina s maximálními výškovými rozdíly do 30 m. Přesto, že je reliéf značně členitý a tvořen mimo jiné i plochými hornatinami, nachází se na území kraje méně než deset vrcholů nad 1 000 m n. m. Právě horské vrcholy podobné těm v Krkonoších nebo na Šumavě Pk chybí. Detailnější informace o členitosti reliéfu, hydrologii, silniční a železniční síti a městech v regionu přináší následující obrázek.

Obrázek č. 4: Geografická mapa Pardubického kraje

Zdroj: ČSÚ, 2010

Vzhledem k nadmořské výšce se podnebí v různých částech kraje liší. Nejpriznivěji je na severozápadě regionu při hranicích s Královohradeckým krajem. Jedná se o teplou klimatickou oblast vhodnou pro zemědělskou činnost. Následující údaje se vztahují k městu Pardubice (227 m n. m.), kde dosahují průměrné maximální letní teploty 22 až 24 °C. V zimních měsících dosahují průměrné minimální denní teploty minus 3 až 0 °C a maximální rychlost větru 21 km/h. K nejdeštivějším měsícům patří prosinec, leden a červenec, kdy naprší v průměru nad 50 mm srážek. Nejslunečnějším měsícem je srpen s průměrnými deseti slunečnými dny.

Zcela jiné klimatické projevy panují kolem masívu Králického Sněžníku a lyžařského resortu Dolní Morava (612 m n. m.). Zde dosahují průměrné maximální letní teploty 19 °C až 22 °C a průměrné minimální zimní teploty minus 5 °C až 0 °C s maximální rychlostí větru 28 km/h. Ještě větší rozdíly oproti nížině, lze zaznamenat v úhrnu srážek, kdy nad 50 mm naprší během pěti měsíců vždy od května do září. Za nejdeštivější měsíc je považován červenec, kdy naprší v průměru 109 mm srážek. Nejslunečnější den je také srpen s průměrnými sedmi slunečnými dny. Vrchol Králického Sněžníku dosahuje průměrně v létě maximálních 16 °C a v zimě minimálních minus 10 °C. Tato oblast společně se Žďárskými vrchy a Železnými horami představuje tzv. chladnou klimatickou oblast (Meteoblue, 2016).

Počasí je důležitým a často rozhodujícím aspektem pro návštěvu turistických lokalit. V zimě návštěvníci rekreačních oblastí očekávají slunečné dny s vysokými teplotami, v zimě naopak dostatek sněhové pokrývky zejména v lyžařských areálech a na hřebenech hor. V tomto ohledu se zdá být Pk relativně vhodnou volbou pro trávení aktivní dovolené ať už v zimě na lyžích nebo v létě u vody. Na území regionu jsou totiž zastoupeny všechny tři typy klimatických oblastí (teplá, mírně teplá a chladná).

Pk v porovnání s ostatními kraji má bohatou zásobu vodních zdrojů povrchové i podpovrchové vody. Největší řekou, která protéká krajem, je Labe, a to v délce 53 km. Její tok je zahrnut do transevropské sítě vodních cest kategorie E. Dlouhodobým cílem je, aby se prodloužila splavnost Labe až do Pardubic. Momentálně je poslední fungující přístav ve Chvaleticích, což by se mělo změnit výstavbou plavebního kanálu v Přelouči. Nicméně již počtvrté byla výstavba kanálu od roku 2004 pozastavena díky silnému odporu ekologických aktivistů. Tento projekt by mohl kraji ulehčit v rámci přetížené silniční dopravy a zvýšit zájem turistů o tuto oblast. Pokud by bylo možné plavit se z Pardubic až do Přelouče a Chvaletic znamenalo by to nové příležitosti pro podnikatele a vodní dopravce (DUBSKÝ, 2015).

V Pardubicích do Labe přitéká z levé strany nejdelší řeka kraje, Chrudimka (106 km). Tato řeka je nedaleko města Chrudim přehrazena vodní nádrží Seč, což je největší umělá přehrada v kraji (220 ha). Za další významnější řeky lze považovat Tichou a Divokou Orlici. Spád Divoké Orlice byl využit při stavbě vodní nádrže Pastviny. Tato přehrada slouží v současné době jako vodní elektrárna, protipovodňová ochrana a místo k rekreaci. Řekou středního významu pro kraj je řeka Loučná.

V souvislosti s řekou Labe je vhodné zmínit středověké vodní dílo, Opatovický kanál, které je v současné době považováno za kulturní památku. Tato uměle vybudovaná odbočka hlavního toku řeky začíná u Opatovic nad Labem a zpět se napojuje v obci Semín. Pan Vilém z Pernštejna začal v 15. a 16. století budovat mohutnou soustavu 300 rybníků na Pardubicku, které nechal zásobovat vodou z kanálu. V současné době má kanál funkčních 26 km. Z turistického hlediska je významný pro vodáky, kteří kanál, nazvaný Halda, pravidelně sjíždí v měsíci červnu. Bohatá soustava středověkých rybníků se v kraji nezachovala, nahradila ji hospodářsky významnější zemědělská půda. Nicméně region se i nadále může pyšnit dvaceti šesti rybníky. Nejvýznamnější je Bohdanečský rybník, který je národní přírodní rezervací.

5.4.1 Chráněné krajinné oblasti a vyhledávané přírodní atraktivity

V celorepublikovém měřítku chybí Pk snad jen národní park, všechna jiná velkoplošná i maloplošná chráněná území jsou v regionu zastoupena. Z celkového počtu 26 chráněných krajinných oblastí (dále též CHKO) ČR se v Pk nachází tři (Orlické hory, Žďárské vrchy, Železné hory) a dále dvanáct přírodních parků. Do evropsky významných lokalit, v rámci systému Natura 2000, spadají v kraji dvě ptačí oblasti (Bohdanečský rybník a Komárov).

CHKO Orlické hory jsou jednou z turisticky nejlákavějších lokalit regionu s rozlohou 204 km². Toto pohoří, které je součástí prstence obklopujícího Českou kotlinu, prošlo dlouhým přírodním vývojem. Hlavním lesním biotopem byly bučiny, po zásahu člověka do krajiny došlo ke zvýšení rozmanitosti a vzniku dalších biotopů. Na hřebenech hor lze během zimních měsíců naměřit až metr sněhové pokrývky, v údolích to je pak 30–40 cm. Společně s Krkonošemi patří Orlické hory k oblastech s nejčastějším výskytem bouřek, ve vyšších polohách se jedná až o 35 bouřkových dní v roce. V CHKO žije mnoho kriticky ohrožených druhů živočichů, mezi něž patří např. rak říční, zmije obecná nebo bobr evropský. Pod CHKO Orlické hory spadají dvě národní přírodní rezervace, 13 přírodních rezervací a 6 přírodních památek. V oblasti jsou vybudovány čtyři naučné stezky (AOPK ČR, 2016).

Za opravdový skvost Orlických hor lze považovat Zemskou Bránu. Řeka Divoká Orlice prorazila hřeben hor a vytvořila malebné říční koryto se strmými svahy. Kolem řeky s četnými balvany byla vyhlášena přírodní rezervace, jejíž dominantou je kamenný most

postavený přes řeku již na počátku 20. století. Pro kratší pěší výlet s dětmi je vhodné využít naučnou stezku v délce 2,5 km kolem řeky.

CHKO Železné hory a Žďárské vrchy tvoří nejjižnější cíp regionu. Převážně se však rozkládají v sousedním kraji Vysočina. Nicméně velice významnou oblastí, která stojí za zmínku, je Národní geopark Železné hory. Jedná se o rozsáhlé území na jihu a jihozápadě Pk o celkové rozloze 777,5 km². Geopark je někdy nazýván učebnicí geologie, protože zde lze za pár dní poznat to, co by na území celé ČR trvalo několik týdnů. Na území parku se nachází více než sto různých geotypů, členěných do pěti kategorií. Území je vhodné nejen pro nadšené přírodovědce a geology, ale i pro sportovce a rodiny s dětmi. Na své si zde přijdou milovníci skal, koupání, hub, pěší a cykloturistiky (Geopark Železné hory, 2016).

K jednomu z nejmalebnějších a z lokálního hlediska turisticky nejatraktivnějších míst geoparku patří přírodní rezervace Toulouvcovy maštale, která se nachází nedaleko Boru u Skutče. Jedná se o skalní městečko vytvořené z množství pískovcových skalních útvarů, které jsou protkány systémem chodeb a jeskyní. Jednotlivé prostory nesou názvy jako např. Kuchyň, Sklep, Myší díra a Zvon. Uprostřed borového lesa s množstvím zeleně, borůvčí, menších tůňek a potůčků, vytváří tato rezervace vhodné místo pro aktivní odpočinek pro rodiny s malými dětmi.

Již méně turisticky známou přírodní atraktivitou geoparku jsou zatopené lomy v oblasti Skutečska. Pro místní obyvatele vytváří dokonalou možnost rekreace během letních měsíců. Jejich menší nevýhodou je jejich poloha, kdy tranzitující návštěvníci mají často problém skrytý lom v krajině vůbec nalézt. Proto byla vybudována Žulová stezka, která je dlouhá 4,5 km a je vhodná pro poznání více jak deseti zatopených lomů.

Vhodné propojení sportu a poznání přináší také první geologická cyklostezka v ČR, která je dlouhá 56 km a vede skrze geopark od Hlinska po Chrudim. Tato naučná stezka s názvem MAGMA nabízí po cestě osm zajímavých geologických míst k zastavení a prohlídce. Druhou stezku v rámci parku pak představuje MAGEO.

5.5 Kulturně-historické předpoklady kraje

Pk se nevyznačuje pouze vhodnými přírodními předpoklady, vlastní i značný kulturně-municipální potenciál. Architektura, kultura i tradice jsou kraji velice blízké. V regionu se nachází řada významných sakrálních i světských památek, včetně technických, dále

mnoho kulturních zařízení a také nehmotná lidová kultura. Kulturní život a cítění je podporováno řadou významných hudebních a společenských akcí.

Region je rodištěm celé řady známých osobností, které zanechali významné stopy v historii českého národa. Jedním z nejslavnějších rodáků je bezesporu Bedřich Smetana, světoznámý hudební skladatel 19. století narozený v Litomyšli. Ve stejném městě prožili část svého života i dva významní spisovatelé 19. století, Alois Jirásek a Božena Němcová. Dále je třeba zmínit cestovatele Emila Holuba, vynálezce lodního šroubu Josefa Ressela, hudebníka Bohuslava Martinů či desetibojaře Romana Šebrleho. Samostatnou kategorií představují respektovaní architekti, kteří vytvořili tváře mnohých staveb v regionu (Josef Gočár, Pavel Janák, Karel Řepa a Jan Kotěra) (Pardubický kraj a DSVC, 2016).

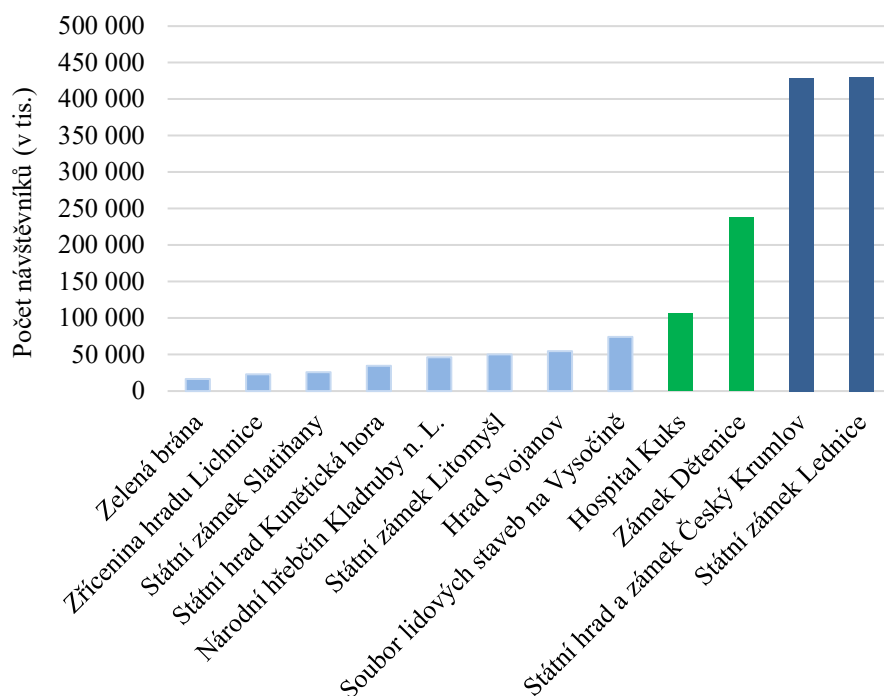
Mezi jednu z nejnavštěvovanějších atraktivit regionu patří bezesporu zámek v Litomyšli. Jedná se o reprezentační renesanční zámek se sgrafitovou výzdobou pocházející z 16. století. V roce 1999 byl zapsán na seznam UNESCO. Traduje se, že fasáda zámku je tvořena z více než 8 000 sgrafitovými psaníčky, z nichž každé je zcela originální. V areálu zámku se nachází i budova bývalého pivovaru, rodiště Bedřicha Smetany.

Řada významných světských památek (zámky, hrady, zříceniny) láká návštěvníky k prohlídce. V renesančním zámku Pardubice sídlí v současné době východočeské muzeum. Jedná se o stavbu na pomezí mezi zámekem a hradem, která svojí rozlohou nemá ve střední Evropě obdoby. Nedaleko Pardubic stojí na vyvýšeném kopci (305 m n. m.) hrad Kunětická hora. Rezidenti považují tento hrad za typický symbol polabské nížiny, který je vidět z dalekých měst regionu. Další kulturní atraktivitou kraje je rokokový zámek v Nových Hradech, kterému se přezdívá české Versailles. V komplexu si lze prohlédnout např. První české muzeum cyklistiky nebo Galerii anglických klobouků. Pozornost si zaslouží i zámky v Moravské Třebové, Cholticích a Slatiňanech, dále zříceniny hradů Košumberk a Lichnice, a v neposlední řadě i hrady Svojanov, Litice a Rychmburk.

Mezi další významné světské památky regionu patří krematorium v Pardubicích, které je postaveno v rondokubistickém stylu a proslavilo se zejména díky filmu Juraje Herze *Spalovač mrtvol* z roku 1968. Králická pevnostní oblast, významná technická památka, je prostorem s nejvyšší koncentrací pozůstatků pevnostního systému (Benešovy linie) z let 1935–1938. Josef Gočár nechal vzniknout další technické památce se statutem národní kulturní památky, automatické Winternitzovy mlýny v Pardubicích.

Níže uvedený graf č. 1 znázorňuje celkem dvanáct kulturních památek řazených vzestupně dle návštěvnosti, konkrétně osm nejnavštěvovanějších kulturně-historických památek Pk, dvě nejnavštěvovanější památky Královehradeckého kraje a dvě památky s absolutně nejvyšší návštěvností v rámci celé ČR. Statistická data návštěvnosti byla převzata od Národního informačního a poradenského střediska pro kulturu (dále též NIPOS). Návštěvnost byla měřena na základě prodaných vstupenek. Památky, u kterých není vstupné zpoplatněno, a památky, které nedaly souhlas se zveřejněním údajů, nebyly do statistického šetření zahrnuty.

Graf č. 1: Návštěvnost kulturně-historických památek v roce 2016

Zdroj: vlastní zpracování dle NIPOS, 2017

Z grafu vyplývá, že nejnavštěvovanější památkou Pk (světle modré sloupce) se stal soubor lidových staveb na Vysočině s celkovým počtem 74 217 návštěvníků. Hranici 50 000 návštěvníků dále pokořily zámek Litomyšl a hrad Svojanov. Zelené sloupce vyznačují dvě nejnavštěvovanější památky Královehradeckého kraje, hospital Kuks a zámek Dětenice, obě převyšující hranici 100 000 návštěvníků. Tmavě modré sloupce vyznačují dvě nejnavštěvovanější památky roku 2016 celé ČR. S návštěvností více než 400 000 osob se na předních příčkách umístily zámek Lednice a historické centrum Český

Krumlov. Graf dále dokládá, že Pk má veliké množství kulturně-historických památek, které lze navštívit. Problémem je, že žádná památka nemá návštěvnost vyšší než 100 000. Proto není Pk schopen konkurovat jiným krajům s významnějšími památkami. Největší konkurenci představují pro Pk zejména kraje Středočeský, Jihočeský a Jihomoravský a hlavní město Praha.

Mezi významné sakrální památky Pk patří klášter a poutní místo Hora Matky Boží na Hedeči, kostel Panny Marie Pomocnice křesťanů na Chlumku, rotunda svaté Kateřiny v České Třebové, kostel svatého Vavřince ve Vysokém Mýtě, kostel svatého Bartoloměje v Pardubicích atd. Kulturní zařízení regionu jsou pak reprezentována zejména Muzeem loutkařských kultur v Chrudimi, Hipologickým muzeem v zámeckém areálu ve Slatiňanech, Východočeským muzeem na pardubickém zámku, Souborem lidových staveb na Vysočině a skanzenem na Veselém Kopci.

Kulturně-historický potenciál rozvoje CR dotváří v neposlední řadě i kulturní a společenské akce, kterých Pk nabízí po celý rok nepřeborné množství. K těm významnějším patří Mezinárodní operní festival Smetanova Litomyšl, který se koná pravidelně již od roku 1949, a soutěžní přehlídka nejlepších českých a moravských komedií – GRAND festival smíchu. Oblíbený je také folklorní festival konaný v Hradci Králové a Pardubicích.

5.5.1 Tradice koní a hipoturistika

Za jedinečnou a zcela nenahraditelnou kategorii přesahující význam kulturně-historické památky lze považovat tradiční chov koní. Pk se stal opravdovým rájem pro koně a jejich milovníky, což dokládá i fakt, že mnoho měst má ve svém znaku koně jako symbol odvahy a síly. Region se pyšní jedním z nejstarších hřebčínů na světě založeným císařem Rudolfem II. v 16. století v Kladrubech nad Labem. V roce 2015 tuto památku navštívilo 15 350 turistů. Návštěvnost se tak od roku 2013 více než ztrojnásobila. Druhý hřebčín se nachází ve Slatiňanech, kde lze také navštívit hipologické muzeum (Pk a DSVČ, 2016).

V hřebčínu Kladruby nad Labem je ustájeno 500 starokladrubských běloušů, vraníci mají svůj domov ve Slatiňanech. Jedná se o jediné původní české plemeno. Celý komplex je prohlášen za národní kulturní památku. Louky, výběhy a pastviny patří nově na seznam evropsky významné lokality. Hřebčín se chystá již delší dobu zažádat o zařazení na seznam světového kulturního dědictví UNESCO. Náměstek hejtmána Pk, Roman Línek,

považuje za přední výhodu kandidatury 500 let dlouhou tradici kultivace krajiny pro účely chovu koní (VOSTÁREK, 2016).

Zcela nezastupitelné místo má v regionu také dostihová dráha v Pardubicích, kde se každoročně koná jeden z nejstarších a nejtěžších dostihů v Evropě, Velká pardubická steeplechase. Tato akce započala svoji tradici již v roce 1856 a pyšní se jedním z nejtěžších dostihových skoků na světě – Taxisův příkop. Trať měří 6 900 m a koně s jezdci na ní musí překonat 31 překážek. Velkou pardubickou pomohlo proslavit i osm vítězství předního českého žokeje Josefa Váni s koněm Železníkem. Nejlevnější vstupenka na stání činí 190 Kč, nejdražší ceny dosahují výše 3 800 Kč. Počet návštěvníků se na této říjnové sportovně-kulturní akci pohybuje pravidelně v rozmezí 20–30 tis.

Velká pardubická steeplechase je nejtěžším dostihovým závodem kontinentální Evropy a právem patří mezi čtrnáct turisticky nejatraktivnějších akcí města Pardubic, proto je také zařazena do projektu s názvem Pardubičtí tahouni, fungujícího od roku 2016. Projekt zahrnuje akce, které jsou stěžejními pilíři pardubické kultury a sportu a pomáhají městu budovat silnou a vyhledávanou značku v národním i mezinárodním měřítku. Pro lepší propagaci bylo vytvořeno jednotné logo ve tvaru koňské podkovy. Podmínkou pro zařazení akce do projektu je minimálně desetiletá tradice a vysoká návštěvnost. Jedním z cílů projektu je získat zpětnou vazbu a sběr dat o počtu a struktuře návštěvníků. Čtrnáctka Pardubických tahounů byla podpořena v roce 2016 finanční částkou 4 mil. Kč.

Pk je doslova koňským regionem. Pyšní se totiž i značným množstvím značených jezdeckých stezek v celkové délce přes 600 km. Hipoturistika zažívá v regionu značný rozmach. Krajem prochází páteřní jezdecká stezka, která začíná ve Vídni a přes jižní Čechy směřuje do východních Čech. Do budoucna se plánuje její rozšíření přes Krkonoše až do Polska a k Baltskému moři. Turisté si mohou pronajmout koně v půjčovnách a cestovat s nimi napříč regionem i více dní, k přespání mohou využít nově vybudovaná úvaziště pro koně i jezdce (Pk a DSVČ, 2016). Chov koní v Národním hřebčínu Kladruby nad Labem, Velká pardubická steeplechase, hipoturistika a pardubický perník zvyšují atraktivitu celé destinace a pomáhají stimulují zájem potenciálních turistů o návštěvu regionu.

5.6 Sportovní turistická infrastruktura a aktivní dovolená v kraji

V letních měsících směřují domácí návštěvníci do Pk jako cílové destinace zejména z důvodu poznání, relaxace, návštěvy přátel a příbuzných, turistiky a sportu. V zimních měsících převažují důvody (motivy) jako nákupy, návštěva přátel a příbuzných, turistika a sport. Je tedy zřejmé, že sport (v kombinaci s poznáním a relaxací) má své nezastupitelné místo na straně poptávky na trhu ČR. V posledních letech, zejména během letní sezóny, projevuje stále více turistů také zájem o trávení aktivní dovolené v regionu (Pardubický kraj, 2016).

V Pk se nachází veliké množství sportovních a rekreačních středisek pro aktivní vyžití a provozování řady letních i zimních sportovních aktivit. I přesto, že region disponuje velice příznivými přírodními předpoklady, poskytování sportovních a rekreačních služeb se ovšem pohybuje okolo průměru ČR. Sportovní areály a střediska jsou navíc schopny nalákat spíše střídmější domácí návštěvníky (s menšími nároky na doplňkové služby) než podstatně náročnější zahraniční klientelu.

Níže uvedená tabulka vyjadřuje v procentech, jakým aktivitám (nejen těm sportovním) v rámci ČR se domácí návštěvníci věnovali v letech 2013 a 2014 v Pk nejčastěji. V letním období byl největší zájem o pěší turistiku, poznávací turistiku, koupání a vodní sporty. V zimních měsících turisté vyhledávali poznávací turistiku, kulturní akce a společenský život a zábavu. Tři letní a tři zimní aktivity s největším procentuálním zastoupením jsou v tabulce zvýrazněny světle modrou barvou.

Tabulka č. 4: Nejlákavější aktivity při návštěvě Pk domácími návštěvníky

Nejlákavější aktivita	Léto 2013	Zima 2014
Pěší turistika	51 %	-
Cykloturistika, horská cyklistika	23 %	-
Koupání a vodní sporty	40 %	-
Lyžování a zimní sporty	-	17 %
Jiný aktivní sport	7 %	2 %
Poznávací turistika	53 %	41 %
Péče o fyzickou a duševní kondici	6 %	6 %
Jiné typy turistiky	10 %	4 %
Návštěvy kulturních akcí	17 %	20 %
Návštěvy sportovních akcí	6 %	14 %
Společenský život a zábava	10 %	28 %

Zdroj: vlastní zpracování dle Pardubického kraje, 2016

5.6.1 Zimní sporty a lyžařské areály

Čtyři TO (bez TO Pardubicko) disponují díky relativně příznivým sněhovým podmínkám vhodným potenciálem pro provozování zimních sportovních aktivit. Lyžařské a snowboardové areály a upravované běžecké tratě se tak v zimních měsících stávají vyhledávanými destinacemi, zejména ze strany rezidentů kraje a domácích návštěvníků, a to zejména rodin s malými dětmi. Výhodou je, že lyžařské areály mají schopnost na sebe vázat ubytovací, stravovací a doplňkové služby, což podporuje místní zaměstnanost a finanční prosperitu regionu. Největší význam pro zimní rekreaci mají TO Orlické hory a Podorlicko a TO Králický Sněžník. V regionu se nachází kolem třiceti lyžařských areálů, z čehož právě dvě mají celorepublikový význam, a ta jsou budována jako multifunkční s využitím pro aktivní dovolenou v zimním i letním období. Třináct středisek se nachází v TO Orlické hory a Podorlicko a pět v TO Králický Sněžník. Na Pardubicku není žádný lyžařský areál.

V oblasti Bukové hory (958 m n. m.) a Suchého vrchu (995 m n. m.) funguje multifunkční areál s názvem Skiresort Buková hora, který vznikl propojením skiparku Čenkovice v Orlických horách a skiparku Červená voda v Králickém Sněžníku. Tento areál, který je druhým nejstěžejnějším zimním areálem pro celý region, se orientuje na rodiny s malými dětmi a nabízí převážně modré rodinné sjezdovky. Fungují zde dvě sedačkové lanovky, v resortu Červená voda lze využít navíc i nejlepší sedačkovou lanovku ČR, která je vyhřívaná a vybavená bubble skly. Návštěvníci zde mohou okusit více než 8 km sjezdových tratí a nejdelší sjezdovku Orlických hor, která měří 2 290 m (s převýšením 399 m). Za celodenní permanentku zaplatí dospělí 600 Kč a dítě do 12 let 420 Kč. V areálu nechybí ani dva snowparky s třiceti překážkami, restaurace, bufety, lyžařská škola, test centrum, půjčovna lyží a snowboardů, hotely a apartmány. Okolí Bukové hory a Suchého vrchu láká i milovníky běžeckého lyžování, kteří mohou v okolí okusit více než 60 km upravovaných běžeckých tratí (Skiresort Buková hora, 2016).

Další významné multifunkční středisko je skicentrum Deštné v Orlických horách. Zde je nutné ale podotknout, že se sice nachází v TO Orlické hory a Podorlicko, ale administrativně spadá již pod Královehradecký kraj. Z osobních zkušeností rezidentů Pk se jedná o areál oblíbený a tradičně navštěvovaný. Toto středisko nabízí (v samém srdci Orlických hor) svým návštěvníkům klid, pohodu a přijatelné ceny. Skicentrum Deštné vzniklo propojením dvou areálů, Marta I a Marta II, a je tvořeno sedmi lyžařskými vleky

a jednou lanovou dráhou. Výhodou areálu je, že nabízí sjezdovky všech výkonnostních úrovní. Vyznavači free stylu a snowboardu oceňují Your park, který je proslulý v rámci celé ČR. Celodenní permanentka pro dospělého stojí 470 Kč a pro dítě 360 Kč. Lyžaři ocení také parkoviště, které je ihned pod začátkem lyžařských vleků. Správa areálu se stará i o místní běžecké tratě, které se napojují na hlavní hřebenové trasy Orlických hor v délce více než 150 km. Jedním z nejnavštěvovanějších turistických cílů (nejen v zimních měsících) je Masarykova chata na Šerlichu (1 027 m n. m.). Odtud se tradičně vydává řada aktivních běžkařů, cyklistů i pěších turistů k rozhledně na vrchol Velké Deštné, Vrchmezí nebo do národní přírodní rezervace Bukačka. Od lyžařského areálu k Masarykově chytě je to za příznivého počasí necelých deset minut autem, takže dostupnost nejvyšších vrcholů Orlických hor je veliká, a to i pro méně fyzicky zdatné jedince. Na své si přijdou v Deštném i milovníci adrenalinových aktivit a turisté v letních měsících. Turisté si mohou vyzkoušet např. lanový park, terénní čtyřkolky a tříkolky, terénní horské koloběžky a brusle Nordic, lezení na umělé stěně nebo třeba hipoturistiku.

Přímo pod vrcholem Králického Sněžníku se nachází moderní a multifunkční lyžařské středisko Dolní Morava relax & sport resort. Jedná se o nejvýznamnější lyžařský areál (s celorepublikovým potenciálem) v regionu. Jeho silnou stránkou je neustálá inovace, moderní vybavení, množství doplňkových služeb a doprovodné společenské akce. Pro sezónu 2016/2017 byla na modernizaci areálu uvolněna částka 13 mil. Kč (AHS, 2016). Atraktivnost areálu zvyšuje rozhodně Stezka v oblacích, která byla vybudována v roce 2015 u jedné z horních stanic lanovky. Stezka dosahující úctyhodné výšky 55 m. Její návštěva je opravdovým adrenalinovým zážitkem, k cestě dolů lze využít 100 m dlouhý tobogán. Tato atraktivita je unikátem v rámci celé ČR. Z ostatních sportovních a adrenalinových aktivit si ve středisku lze vyzkoušet: bobovou dráhu, sánkařskou dráhu, free style, skialpinismus, fat bike, lezeckou stěnu a lanové centrum, terénní horské koloběžky a kola atd. Pro menší děti je vhodnou volbou v letním období návštěva vodního parku, lesního zážitkového parku nebo pískového světa. Areál Dolní Morava nabízí i ubytování pro náročnější klientelu, a to zejména ve čtyřhvězdičkovém Wellness hotelu Vista. Středisko se nachází v těsné blízkosti státních hranic s Polskem, proto zde lze zaznamenat zvýšené množství polských lyžařů. Současná kapacita areálu je již plně vyčerpána, v turisticky nejvytíženějších měsících se středisko musí pravidelně potýkat s náporem 7–8 tis. turistů za den. Což je pro tak malou vesničku, s kapacitou parkoviště

100 automobilů, značný nápor. Současný hejtmán Pk dokonce zvažuje protažení železniční trati až na Dolní Moravu (Dolní Morava, 2016).

Skiresort Dolní Morava hostí každoročně jeden ze závodů v rámci projektu S ČT sport na vrchol. Jedná se o řadu šesti závodů v rámci základního kola, kterých se účastní amatérští lyžaři všech věkových kategorií v nejatraktivnějších areálech po celé ČR v období leden–březen. Cílem projektu je zvýšit zájem o lyžování, respektive soutěžení, mezi širší veřejnost. Celá akce je natáčena Českou televizí a živě vysílána. Skiresort Dolní Morava hostí jeden ze závodů společně s tak proslulými lyžařskými areály jako Špindlerův Mlýn, Klínovec, Lipno nebo Annaberg (Česká televize, 2017).

Dle údajů KČT je na území Pk celkově kolem 104 km upravovaných a značených běžeckých tras, které se nenacházejí pouze v příhraničních horských oblastech, ale vznikají i v oblasti podhůří na Chrudimsko-Hlinecku a v Českomoravském pomezí, tedy v oblasti Žďárských vrchů a Železných hor (Pardubický kraj, 2016).

Tabulka č. 5: Srovnání pěti vybraných lyžařských areálů

Parametry	Lyžařské areály				
	Skiresort Buková hora	Skiresort Dolní Morava	Skicentrum Deštné	Skiareál Špindlerův Mlýn – Svatý Petr	Skiresort Klínovec – Boží Dar
Nadmořská výška (m n. m.)	600–985	650–1140	610–850	702–1235	860–1244
Sedačkové lanovky + vleky (počet)	2 + 7	2 + 5	1 + 7	5 + 12	4 + 5
Přepavní kapacita lanovek (osob za hod)	8 040	6 000	7 400	20 543	14 300
Sjezdovky celkem (počet)	13	11	7	15	12
Sjezdovky s délkou trati přes 1500 m (počet)	3	2	0	8	5
Celková délka sjezdových tratí (km)	10,7	8,1	4,5	24,3	19
Černé sjezdovky (počet)	0	1	2	3	1
Večerní lyžování (hod)	17:30–21	Ne	18–21	18–21	16–21
Kapacita parkoviště (počet automobilů)	700	100	600	1 260	?
Cena celodenní permanentky pro dospělého v hlavní sezóně (Kč)	600	670	470	710	680
Upravované běžecké tratě	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Cesta z Prahy automobilem (km)	200	205	167	150	135

Zdroj: vlastní zpracování dle České hory, 2016; Skiareál Špindlerův Mlýn, 2016

Výše uvedená tabulka srovnává pět vybraných lyžařských areálů ČR na základě dvanácti autorkou zvolených parametrů. Na základě komparace, pomáhá tak vyjádřit současný

potenciál lyžařských areálů v regionu. Pk v tabulce zastupují Skiresort Buková Hora a Skiresort Dolní Morava, dva nejvýznamnější areály regionu. Vybráno bylo dále Skicentrum Deštné a skiareál Špindlerův Mlýn – Svatý Petr, který se řadí k nejatraktivnějším a nejvyhledávanějším lyžařským střediskům v Krkonoších. Třetím střediskem je Skiresort Klínovec – Boží Dar, nacházející se v Krušných horách.

Z tabulky vyplývá, že v žádném porovnávaném hledisku nezískal žádný z areálů Pk absolutní výhodu (zeleně zvýrazněné písmo) nad svými konkurenty. Naopak v šesti případech (z dvanácti) zaznamenaly areály Pk absolutní nevýhodu (červeně zvýrazněné písmo). Ohodnotit je lze proto jako průměrné v rámci celé ČR. Z hlediska celkové délky tratí, množství černých sjezdovek, přepravní kapacity osob a kapacity parkoviště, počtu vleků a lanovek nejsou, a v budoucnu nejspíš ani nebudou, schopny konkurovat největším střediskům v Krkonoších, na Šumavě či v Krušných horách. Negativním hlediskem pro potenciální návštěvníky je navíc větší dojezdová vzdálenost z Prahy a absence večerního lyžování na Dolní Moravě. Výhody lze spatřovat v relativně nižších cenách za permanentky, v menší hustotě lyžařů na sjezdovkách a dostatku sjezdovek určených pro začátečníky a rodiny s malými dětmi.

Pk tedy nelze považovat za typický lyžařský region. Právě horské vrcholy na jeho území chybí. Pouze dvě významnější lyžařská střediska dokáží jen stěží uspokojit aktuální trendy a náročné požadavky na straně poptávky od domácích i zahraničních lyžařů. Další lyžařská střediska regionu (Dlouhoňovice, Přívrat, České Petříkovice, Peklák atd.) by potřebovala projít kompletní modernizací a měla by zvýšit také kvalitu poskytovaných služeb.

5.6.2 Cykloturistika a projekt Cyklopecky

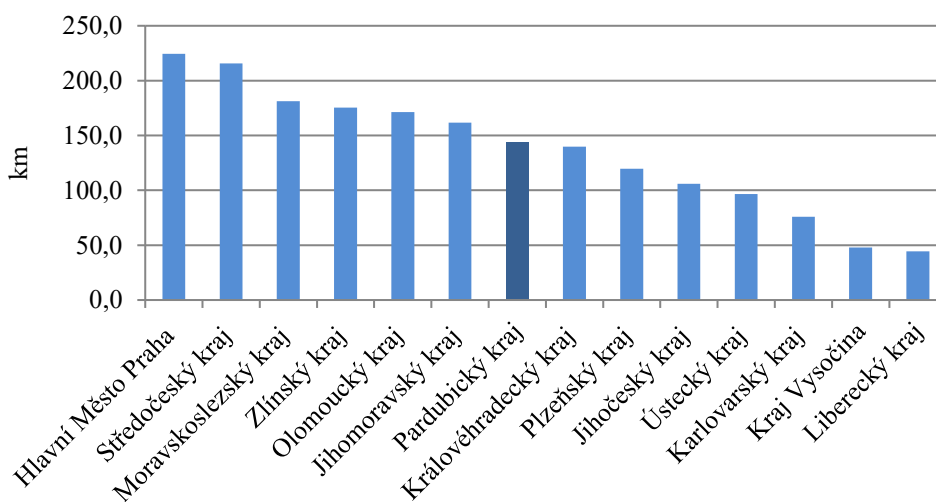
Cykloturistika patří mezi nejvyhledávanější a nejoblíbenější sportovní aktivity regionu. V posledních letech se tento typ turistiky stal jedním z fenoménů nabídky i poptávky na českém trhu. Pk má vynikající přirozené předpoklady pro rozvoj cykloturistiky, a to zejména díky členitosti reliéfu (nížiny, vrchoviny, pahorkatiny). Systém cyklotras a cyklostezek je využíván v rámci pohybu po regionu, ale také jako druhý nejběžnější způsob dopravy do regionu jako cílové destinace domácími návštěvníky. V posledních letech se systém cyklotras stal jednou z nejdynamičtěji se rozvíjejících oblastí turistické infrastruktury Pk vůbec. Cykloturistika oslovuje široký segment návštěvníků a je schopna

uspokojit potřeby příznivců rekreačního, sportovně orientovaného i poznávacího turismu napříč všemi generacemi. Vyplňuje i propad v poptávce v jarním a podzimním období.

Současný systém cyklotras a cyklostezek tvoří 3 185 km značených silničních cyklotras, 433 km terénních cyklotras a 143 km cyklostezek (celkově 3 618 km). Pk prochází pět národních dálkových cyklotras a jedna mezinárodní cyklotrasa systému EuroVelo (Pardubický kraj, 2016).

Níže uvedený graf znázorňuje množství vybudovaných cyklostezek (v km) v rámci jednotlivých krajů ČR v roce 2011. Pk se (bez zahrnutí hl. m. Prahy) umístil na velice pěkném šestém místě, ihned za Jihomoravským krajem, což je vzhledem k jeho malé rozloze velký úspěch. Celorepublikový průměr činil 136 km cyklostezek, a tak lze říci, že stav cyklostezek v roce 2011 v Pk byl nad celorepublikovým průměrem. Tato skutečnost dokládá, že region disponuje velice dobrým přírodním potenciálem pro rozvoj cykloturistiky, což je (ze strany kraje) intenzivně podporováno i budováním odpovídající sportovní infrastruktury pro cyklisty.

Graf č. 2: Délka cyklostezek v krajích ČR v roce 2011

Zdroj: vlastní zpracování dle CENIA, 2013

Mezi oblíbenou destinaci cykloturistů a in-line bruslařů patří Orlické cyklo & in-line království na Podorlicku. Nejvyužívanější jsou tři (na sebe navazující) cyklostezky vedoucí malebným údolím řeky Tiché Orlice a Třebovky o celkové délce 35 km, které jsou lemovány lesním porostem a bohatou flórou. Na trase je dostatek odpočívadel s informačními tabulemi i mobiliářem, stravovací zařízení a dětská hřiště. Předností je

vysoce kvalitní asfaltový povrch, minimální převýšení a pravidelná úprava vozovky. Zejména v letních měsících a o víkendech je trasa doslova zahlcena cykloturisty, a proto je třeba dbát zvýšené opatrnosti při pohybu (Orlické hory a Podorlicko, 2016).

Pk ve spolupráci s DSVČ pravidelně od roku 2012 připravuje pro příznivce cykloturistiky oblíbenou letní cestovatelskou soutěž napříč všemi TO regionu. V roce 2016 proběhl již pátý ročník této soutěže s názvem Cyklopecky Pardubického kraje, a to podruhé s cyklistickou tematikou. Cílem projektu je přiblížit a představit turistům atraktivitu regionu dostupné na kole. V roce 2016 bylo připraveno 15 cyklotras po celém kraji a více než 30 razítkových míst, kde účastníci soutěže sbírali, v období květen–říjen, razítka do Vandrovni knížky. Každý, kdo získal minimálně tři razítka, byl zařazen do závěrečného losování o hmotné ceny (Pk a DSVČ, 2016). DSVČ získává prozatím pozitivní ohlasy na pořádání soutěže, a tak bude připravovat projekt i v následujících sezónách.

I přes výrazný rozvoj cykloturistiky se kraj potýká s určitými nedostatkovými prvky, na kterých je třeba do budoucna zapracovat. Cyklotrasy na sebe často nenavazují a jejich povrchy jsou nekvalitní. Problémem je i nedostatečná doprovodná infrastruktura (odpočívadla, úschovny kol atd.) a nebezpečí kolizních míst, kde se střetávají automobily, cyklisté, in-line bruslaři a pěší turisté. Tyto nedostatky ovšem trápí i jiné kraje ČR.

5.6.3 Letní rekreace, vodní turistika a další sporty

Kromě pěší turistiky a cykloturistiky, které jsou v kraji dominantní, se k tradičním letním vyhledávaným sportovně-rekreačním aktivitám řadí koupání, vodní turistika a provozování jiných sportů v rámci letní rekreace. Z tohoto hlediska představují největší potenciál pro region Sečská přehrada na jihozápadě a Pastvinská přehrada na severovýchodě regionu. Významnější středisko Seč, nacházející se v centru Železných hor, nabízí svým návštěvníkům relativně uspokojující výběr z řady HUZ. Nejvyšší ubytování a řadu doplňkových služeb nabízí čtyřhvězdičkový Kongres hotel Jezerka s moderním wellness. Díky dotačním programům došlo v minulých letech také k revitalizaci sociálních zařízení v rámci místních kempů. Přehradu Seč lemují písčité pláže, kde si turisté mohou půjčit šlapadla a lodičky. Jedná se o klidnou oblast vhodnou pro přírodní koupání, pěší výlety, windsurfing a potápění. Nevýhodou je jednak kvalita vody, která se pravidelně zhoršuje v letních měsících z důvodu přemnožení sinic, a také nízká multifunkčnost využití areálu. Celkově lze nabídku vodní přehrady Seč považovat za zcela standardní a průměrnou v rámci celé ČR. Seč a Pastviny se řadí mezi přírodní

vodní plochy s nadregionálním významem, kterých je v ČR celkem patnáct (Pk a DSVČ, 2016).

Vhodné místo pro koupání v regionu představují zatopené lomy na Skutečsku, které lákají zejména odpůrce masového turismu. Vysoké oblíbenosti rezidentů se těší také písňiky na Pardubicku, zejména Mělice. Nabídka vodních sportů v destinaci (jachting, windsurfing, vodní lyže, potápění, wakeboarding atd.) odpovídá průměrné české nabídce, má proto spíše regionální význam. Obecně lze konstatovat, že celkový potenciál letní rekreace v regionu snižuje: absence většího množství přírodních ploch s kvalitní vodou, nmoderní sportovní turistická infrastruktura, nízká kvalita HUZ a nedostatek doplňkových služeb v letních areálech. V tomto ohledu je třeba podpořit hlavně vznik tematických a zážitkových parků.

Region nabízí relativně standardní nabídku dalších sportovních aktivit, které turisté mohou provozovat v rámci aktivní dovolené. Vodáci mohou okusit sjízdnost tří nejnavštěvovanějších úseků řek, a to: Labe, Orlice a Metuje. Řeky a potoky v kraji nejsou zatím příliš známé, ocení je spíše vyznavači ticha, klidu a soukromí než nadšenci větších peřejí a adrenalinu. Návštěvníci si dále mohou zahrát golf a paintball, projet se v motokárách nebo se proletět v letadle v rámci vyhlídkového letu.

Vyhledávanou letní aktivitou mladé generace sportovců je také horolezení. Pk bohužel nemá mnoho vysokých a dostatečně atraktivních skalních stěn. Lokální význam mají menší pískovcové skály Škrovád u obce Slatiňany, kde rezidenti provozují spíše bouldering. Již málo turistů ví, že se díky kolmým stěnám a tvrdé skále jedná o jednu z nejtěžších stěn v Čechách. Popsané lezecké cesty se nacházejí i v přírodní rezervaci Zemská brána. V sousedním Královehradeckém kraji se nachází Adršpašsko-teplické skály a Prachovské skály s celorepublikovým významem, které bohužel zcela zastíňují současný potenciál venkovního lezení v Pk. Oblíbenou alternativou venkovního horolezení se stávají v současné době lanová centra, která poskytují i méně zdatným jedincům dostatečný adrenalinový zážitek. Ta se nachází ve městech Chrudim, Pardubice, Česká Třebová, Březová nad Svitavou a Dolní Morava. Z důvodu nevhodných přírodních předpokladů je potenciál venkovního lezení v Pk podprůměrný.

5.6.4 Tradiční a nové sportovní akce a projekty

Obrovským lákadlem pro milovníky sportu se vedle aktivního sportování stávají také významné tradiční sportovní akce. Tyto eventy tvoří důležitou část lokalizačních

předpokladů rozvoje ČR. Mezi tradiční sportovně-spoločenské akce s celorepublikovým významem patří bezesporu Velká pardubická steeplechase, Zlatá přilba, Pardubická juniorka, Czech Open, Pardubický vinařský půlmaraton atd. Tyto akce přitáhnou každoročně do regionu tisíce domácích i zahraničních návštěvníků. Kromě těchto tradičně pořádaných akcí se region zapojuje stále častěji do organizování nových sportovních projektů.

Olympijský rok 2016 znamenal pro město Pardubice a celý region velikou výzvu. Ve dnech 5.–21. 8. 2016 hostilo krajské město jeden ze čtyř olympijských parků ČR s názvem Olympijský park Pardubice 2016. Jak se nakonec ukázalo, byl tím nejnavštěvovanějším ze všech čtyř. Jednalo se o jeden z největších sportovních projektů novodobé historie Pk vůbec. Hlavním účelem byla prezentace sportu a aktivit s ním spojených, dále pak zvýšení návštěvnosti Pardubic během letních prázdnin. Na realizaci programu se podílelo 97 sportovních oddílů prostřednictvím 65 prezentovaných olympijských i neolympijských sportů. Park o rozloze 245 600 m² byl zaměřen na rodiny s dětmi, které si mohly vyzkoušet tyto sporty: atletika, vodní sporty, beach volejbal, box, judo, orientační běh, gymnastika, lukostřelba, střelba ze vzduchové pistole atd. Součástí programu byly ceremoniály, živé přenosy z brazilského Ria, prostřednictvím velkoplošného plátva umístěného v Tyršových sadech, autogramiády, prodej upomínkových předmětů a příměstské tábory (Magistrát města Pardubice, 2016).

Pořadatelem akce byl Magistrát města Pardubic. Z jeho zdrojů, zdrojů kraje a dalších veřejných i soukromých zdrojů bylo zapojeno do projektu celkem 17 115 235 Kč. Obrovský příjem zajistil prodej z hracích karet (80 Kč za ks) v celkové výši 1 253 500 Kč. Na základě analýzy dat z nákupu karet bylo zjištěno, že 66 % návštěvníků parku dorazilo z okolních měst a obcí, necelých 34 % tvořili pak samotní rezidenti Pardubic. Celých 75 % návštěvníků tvořila věková skupina dětí do 15 let. Celkově došlo ke zvýšení návštěvnosti krajského města Pardubice během letních prázdnin. I přesto, že park nalákal zejména rezidenty kraje, jednalo se o akci s celorepublikovým významem a vysokou mediální atraktivností (KOUBKOVÁ, 2016).

Olympijský park zažil obrovský úspěch. Právě proto se město rozhodlo pokračovat v jeho tradici a vytvořit podobný sportovní projekt menšího rozsahu i v letní sezóně 2017. Akce s názvem Sportovní park Pardubice se bude konat ve dnech 12.–20. 8. 2017 v parku na Špicí, přímo na soutoku Labe s Chrudimkou. Hlavním cílem této sportovní akce je přivést děti ke sportu a usnadnit jim nábor do sportovních klubů. Dalším (neméně významným)

cílem projektu je podpořit rozvoj CR v městě i v kraji. Devítidenní akce je cílena zejména na: rodiny s dětmi, příměstské tábory, milovníky aktivní dovolené a nově i na seniory. Magistrát města Pardubic, hlavní organizátor akce, operuje s rozpočtem ve výši 3,65 mil. Kč. Hlavní partner, Pardubický kraj, přispívá částku 0,5 mil. Kč (TUŠLOVÁ, 2017).

To ovšem není jediný z větších sportovních projektů, které se v Pk chystají pro nadcházející sezónu. Příští rok v zimě 2018 bude kraj hostit Hry VIII. zimní olympiády dětí a mládeže s olympijským centrem v Litomyšli. Jedná se o tradiční celorepublikovou akci pod záštitou ČOV, která zažila svůj první ročník před osmi lety právě v Pk. Je nutné podotknout, že Olympiáda dětí a mládeže je největší sportovní akcí ČR v žákovských kategoriích, a proto úspěšnou kandidaturu Pk lze považovat za opravdový úspěch.

Více informací o akci i jejím chystání bylo poskytnuto autorce v rámci kvalitativního rozhovoru na krajském úřadě paní Bc. Alexandrou Jetmarovou, která je navíc i platnou členkou organizačního výboru akce. Předpokládaná účast je odhadována na 1 800 dětí, které budou soutěžit v sedmi disciplínách. Celkem bylo vymezeno v kraji devět míst konání, a to: Pardubice, Vysoké Mýto, Choceň, Litomyšl, Ústí nad Orlicí, Česká Třebová, Čenkovice, Letohrad a Dolní Morava. Vzhledem k tomu, že jednotlivé výpravy přispívají na ubytování a stravování jednoho člena na den částku 430 Kč, budou děti ubytovány na domovech mládeže s dojezdovou vzdáleností na sportoviště do 10 km. Kraj se samozřejmě bude snažit v rámci akce prezentovat celý region nejlépe, jak to půjde. Lze předpokládat, že se v termínu 28. 1. – 2. 2. 2018 zvýší návštěvnost regionu. Propagaci akce nebude mít na starost DSVČ, ale externí agentura. Je velice pravděpodobné, že tato akce zvýší povědomí o Pk a pomůže oživit atraktivitu chudší zimní sezóny.

5.7 Hromadná ubytovací zařízení a návštěvnost kraje

HUZ tvoří jednu z nejdůležitějších částí turistické infrastruktury. Podílí se přímo i nepřímo na turistické atraktivitě, konkurenceschopnosti a ekonomické prosperitě destinace. Důležitá je nejen kvantita a kvalita, ale i vhodně volená struktura poskytovaných ubytovacích služeb. V Pk se HUZ koncentrují zejména do větších měst se silnou historickou vazbou a vysokým kulturně-historickým potenciálem (Pardubice, Litomyšl, Chrudim). Rozvíjí se ale také v TO Orlické hory a Podorlicko, kde návštěvníci často tráví aktivní letní i zimní dovolenou. Naopak značně nerozvinutá ubytovací infrastruktura je ve venkovských oblastech (Pardubický kraj, 2016).

Níže uvedená tabulka analyzuje současnou situaci HUZ v Pk (v mezikrajovém srovnání) za rok 2016. Pozornost je soustředěna na kvantitu, strukturu a návštěvnost HUZ. Tabulka zahrnuje celkem šestnáct parametrů rozdělených do dvou částí. Za prvé, kvantita a struktura HUZ. Za druhé, návštěvnost neboli počet hostů a přenocování. Pro mezikrajové srovnání byly vybrány kraje Královeshradecký, Jihočeský, hlavní město Praha a Vysočina. První tři jmenované patří k nejnavštěvovanějším krajům ČR. Kraj Vysočina byl vybrán jako podobně silný konkurent Pk, jenž je jeho přímým sousedem.

Tabulka č. 6: Srovnání kvantity, struktury a návštěvnosti HUZ v krajích ČR v roce 2016

Parametry	Kraj				
	Pardubický	Vysočina	Královeshradecký	Jihočeský	Praha
Kvantita a struktura HUZ					
HUZ celkem	350	443	1 036	1 195	795
Hotely celkem	73	99	223	190	532
Hotely – 5hvězdičkové	0	1	1	2	45
Hotely – 4hvězdičkové	7	17	31	33	213
Penziony	145	135	416	519	104
Kempy	22	29	45	131	18
Chatové osady a turistické ubytovny	53	76	91	134	50
Podíl hotelů na HUZ (%)	20,9	22,3	21,5	15,9	66,9
Podíl celkového počtu HUZ na ČR (%)	3,8	4,8	11,3	13,0	8,7
Pokoje	6 849	8 371	17 518	20 528	42 081
Lůžka	19 637	24 208	49 386	59 593	91 887
Čisté využití lůžek v hotelech a penzionech (%)	39,8	28	43,9	41,0	63,5
Návštěvnost					
Počet hostů	443 717	522 415	1 158 127	1 446 905	7 127 558
Z toho podíl zahraničních hostů (%)	14,0	12,6	23,1	32,4	85,7
Počet přenocování	1 259 099	1 287 124	3 760 441	3 962 667	16 796 384
Průměrný počet přenocování na hosta (%)	2,8	2,5	3,2	2,7	2,4

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2017

Na první pohled je zřejmé, že Pk není schopen z hlediska ubytovací turistické infrastruktury konkurovat turisticky atraktivnějším krajům ČR (Jihočeský, Královeshradecký, Praha atd.) Platí oboustranný vztah, že čím více kulturních a přírodních atraktivit, respektive, návštěvníků kraj má, tím nabízí vyšší počet a kvalitu HUZ a naopak. Dle absolutních čísel, které dokládají jednotlivé parametry v tabulce, lze konstatovat, že Pk patří ke slabším krajům.

První část tabulky (jedenáct parametrů) hodnotí kvantitu a strukturu HUZ. K 31. 12. 2016 se nacházelo na území Pk celkem 350 HUZ, což bylo nejméně ze všech krajů ČR. (Druhý

nejnižší absolutní počet HUZ zaznamenal sousední kraj Vysočina.) Poslední místo obsadil Pk i v celkovém počtu hotelů. Ze 75 hotelů, nebyl na území kraje žádný pětihvězdičkový hotel a pouze sedm čtyřhvězdičkových. Nicméně podíl hotelů na celkovém počtu HUZ v kraji byl 20,9 %, což je číslo, které je porovnatelné či dokonce větší než v jiných krajích. Poslední příčky obsadil Pk v roce 2016 i v celkovém počtu pokojů a lůžek. Například v Praze, která se může pyšnit prvenstvím, bylo zaznamenáno až šestkrát více pokojů a téměř pětkrát více lůžek.

Tyto parametry, a to: celkový počet HUZ, hotelů, pokojů a lůžek lze ovšem považovat za zavádějící a pouze doplňkové. Je nutné totiž vzít v potaz menší územní rozlohu kraje, méně obyvatel a v neposlední řadě také ojedinělý celkový potenciál, kterým kraj disponuje. Srovnání v absolutních číslech nemá smysl. Po přepočtu na 1 000 obyvatel se totiž Pk na posledním místě pravidelně neumisťuje. V roce 2012 se po přepočtu parametru celkového počtu HUZ na 1 000 obyvatel, umístil Pk na sedmém místě a v roce 2015 na místě desátém. Z hlediska struktury HUZ je Pk destinací schopnou oslovit spíše méně náročnou domácí klientelu. K ubytování nabízí spíše penziony, kempy a turistické ubytovny než špičkové hotely (ČSÚ, 2017).

Druhá část tabulky (čtyři parametry) informuje o absolutním počtu hostů a jejich přenocování v HUZ za celý rok 2016. Autorka by ráda podotkla, že vyjádření celkového počtu návštěvníků kraje za dané období je značně problematické. Nelze totiž zahrnout a statisticky zaznamenat všechny účastníky CR včetně jednodenních a tranzitních návštěvníků. Jedinou možností, jak kvantitativně srovnat návštěvnosti krajů, je tedy na základě množství hostů v HUZ.

K 31. 12. 2016 bylo na území Pk zaznamenáno 443 717 hostů HUZ, z čehož 14 % tvořili cizinci. Počet přenocování byl 1 259 099 nocí. Průměr ČR (bez zahrnutí Prahy) dosáhl čísla 866 253,5 hostů, což bylo dvakrát více, než kolik bylo v Pk. Z hlediska počtu hostů i přenocování se tedy Pk umístil opět za krajem Vysočina (stejně jako v roce 2015) na posledním místě. Dle metodiky založené na absolutním počtu hostů v HUZ je Pk dlouhodobě nejméně navštěvovaným krajem. Návštěvnost je pod republikovým průměrem. Ve skutečnosti je ale počet účastníků CR v kraji mnohem větší. Ve statistice nejsou totiž zahrnuti jednodenní a tranzitní návštěvníci, kteří tvoří značnou část účastníků CR na území Pk. Statistika také není schopna zaznamenat turisty, kteří se ubytují u svých známých nebo přímo pod širákem mimo kempy.

Z tabulky dále vyplývá, že jeden host v průměru přenocoval v HUZ 2,8 noci. Zajímavé je, že v hlavním městě Praha i Jihočeském kraji byla zaznamenána kratší délka přenocování. Nejdelší délka (přes 5 nocí) byla zaznamenána v Karlovarském kraji. Délka přenocování je tedy parametr, dle kterého na tom není Pk až tak špatně.

Trendem CR v posledních letech se stává zkvalitňování nabídky pro zahraniční i domácí návštěvníky, kteří stále častěji vyžadují komplexní nabídku ubytování s řadou doplňkových služeb (wellness, zážitkové programy atd.). Postupně tak dochází spíše ke změně struktury a zvyšování kvality HUZ než ke stavbě zcela nových zařízení. Pro Pk je typické, že mnoho HUZ v turistických destinacích zatím neprošlo potřebnou revitalizací. Za prvé, problémem je hlavně nízký počet HUZ nabízející komplexní služby ve významných turistických resortech (Pardubice, Litomyšl, vodní nádrže Pastviny a Seč atd.). Za druhé, zcela nevyhovující je také struktura a kvalita ubytovacích kapacit na venkově (Pardubický kraj, 2016).

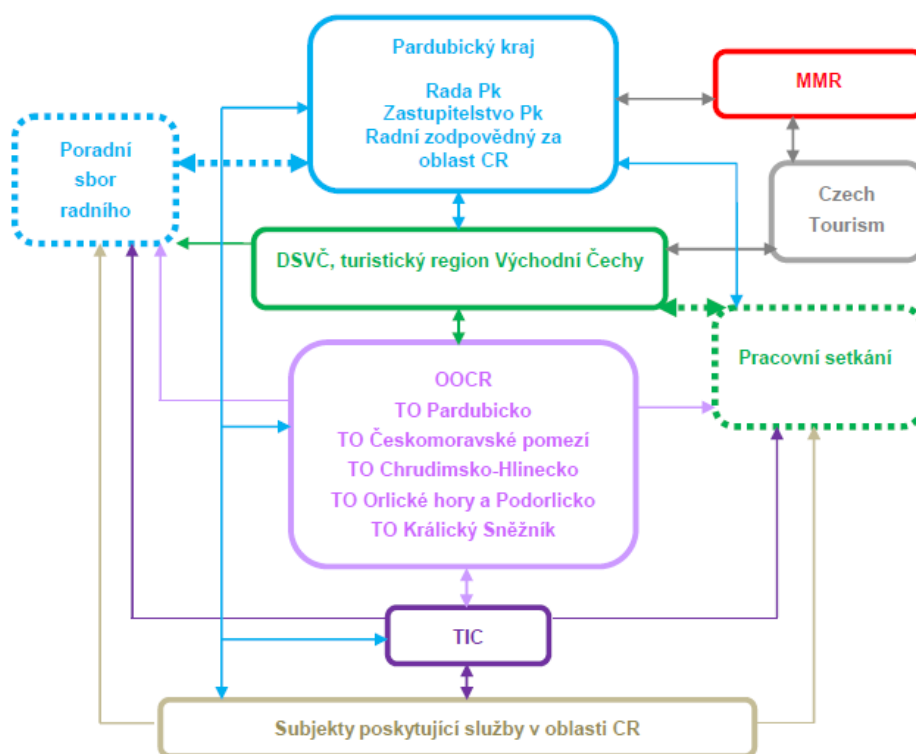
5.8 Destinační management kraje

5.8.1 Organizační struktura a systém řízení cestovního ruchu v kraji

Současná organizační struktura CR regionu je založena na rozdělení řídicích pravomocí mezi Pardubický kraj, DSVČ a hlavní oblastní organizace cestovního ruchu (dále též OOCR) na úrovni pěti TO (oblastní destinační managementy). Tento systém se začal vytvářet v roce 2007 a výraznější rozvoj zažil v roce následujícím, kdy byla založena výše jmenovaná DSVČ, a současně došlo k definování pěti TO v rámci TR Východní Čechy.

V současném systému destinačního řízení a při realizaci marketingových aktivit hraje důležitou roli řada dalších významných organizací, sdružení, zájmových a profesních skupin, sdružení obcí atd. Mezi ty nedůležitější patří KČT, AHS ČR, České dědictví UNESCO, Lesy ČR, Nadace Partnerství – Cyklisté vítání aj. Zcela nezastupitelnou úlohu v rámci informačního systému mají také Turistická informační centra (dále též TIC), kterých je na území Pk v současné době přes padesát (Pardubický kraj, 2016).

Obrázek č. 5: Schéma organizační struktury CR v Pardubickém kraji

Zdroj: Pardubický kraj, 2016, s. 219

Výše uvedený obrázek znázorňuje vazby a hlavní informační toky mezi jednotlivými subjekty a organizacemi CR, které se podílejí na řízení a fungování CR v Pk. Jedná se o nově vytvořené schéma organizační struktury a systému řízení, které je uvedeno ve strategickém dokumentu Pk. Hlavní slovo v řízení CR má Pardubický kraj, současně za celkovou propagaci regionu zodpovídá DSVČ. Oba subjekty by měly vzájemně spolupracovat a své aktivity průběžně konzultovat a provádět v zájmu nadřazeného MMR a agentury CzechTourism. Podřazené všem výše jmenovaným je dále pět OOCR. Nezastupitelnou funkci pro fungování celého systému CR mají též TIC, která zprostředkovávají informace jednotlivým podnikatelským i nepodnikatelským subjektům poskytujícím služby.

V současné době se MMR i ostatní organizace na všech úrovních řízení CR v ČR řídí základním střednědobým dokumentem, který nese název Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2014–2020 (dále též Koncepce). Vedle něj vystupuje také stěžejní dokument agentury CzechTourism, a to: Marketingová koncepce CR na období 2013–2020. Všechny regionální i oblastní strategické dokumenty musí, zejména s Koncepcí, v souladu.

5.8.2 Krajský úřad Pardubického kraje a systém financování

Systém financování CR v Pk na regionální i oblastní úrovni je budován jako vícezdrojový. Nicméně většina marketingových aktivit i provozních nákladů ve většině OOCR byla do současné doby financována zejména prostřednictvím dotací a jednosměrného finančního toku z KrÚ Pk. Celý systém financování CR tedy byl a stále je silně závislý na rozpočtu Pardubického kraje a dotacích získaných z evropských fondů. Snahou kraje je, aby se tato skutečnost, co nedřívě změnila. Důležité je proto zajistit zejména diverzifikaci a stabilitu příjmů jednotlivých OOCR. Ty by měly rozšířit svoje členské základny tak, aby současně došlo k navýšení členských příspěvků a snížení závislosti na dotacích kraje. Celý systém vícezdrojového financování by měl výhledově také mohl podpořit připravovaný zákon o podpoře cestovního ruchu, který by měl zajistit stálou finanční podporu ze strany státu. Krajský úřad je jedním z orgánů Pardubického kraje a vykonavatelem státní správy v tzv. přenesené působnosti. Plní úkoly, jež jsou stanoveny zákonem nebo zastupitelstvem a radou kraje. Organizační struktura KrÚ Pk je dle legislativy ČR členěna na jednotlivé odbory a oddělení. V současné době je úřad tvořen deseti odbory. Odbor kultury, sportu a cestovního ruchu (OKSCR) se pak dále člení na dvě oddělení. Prvním z nich je

Oddělení kultury a památkové péče a druhé, které je pro cestovní ruch stěžejní, Oddělení sportu a cestovního ruchu. Vedoucí tohoto oddělení je v současné době Ing. Irena Lněničková.

KrÚ Pk má na starost hospodaření s financemi, jež musí v rámci svého rozpočtu vhodně dělit mezi všechny oblasti své působnosti. Výdaje lze v rámci rozpočtu obecně rozdělit na běžné (neinvestiční) a kapitálové (investiční). Zvláštní kapitoly představují ještě granty. Návrh rozpočtu na rok 2017 bere v potaz čtrnáct kapitol, které odpovídají jednotlivým odborům nebo oddělením úřadu. Cestovní ruch spadá do Kapitoly sportu a cestovního ruchu, v rámci níž je financována i tělesná výchova (KŘIVKOVÁ, 2013).

Tabulka č. 7: Výdajové položky rozpočtů KrÚ Pk z let 2016 a 2017

Výdajové položky	Výdajové částky v mil. Kč		
	Návrh rozpočtu – rok 2016	Očekávaná skutečnost – rok 2016	Návrh rozpočtu – rok 2017
celkové výdaje	3 072 074,16	-	3 317 946,28
z toho na Kapitolu sport a cestovní ruch	30 030,00	52 795,84	57 234,96
běžné výdaje celkem	21 230,00	40 295,84	42 834,96
z toho na tělesnou výchovu a sport	11 220,00	18 713,59	27 824,96
z toho na cestovní ruch	10 010,00	21 582,25	15 010,00
A. dotace obcím a DSO	3 000,00	13 402,27	4 000,00
dotace TIC	1 000,00	1 000,00	2 000,00
podpora rozvoje CR	2 000,00	12 402,27	2 000,00
B. dotace ostatním subjektům	5 910,00	7 079,98	9 910,00
neinvestiční dotace – loď Arnošta z Pardubic	300,00	300,00	300,00
neinvestiční dotace – KČT Pk	330,00	410,00	330,00
členský příspěvek – euroregion Glacensis	280,00	280,00	280,00
členský příspěvek – DSVČ	3 500,00	3 500,00	5 000,00
podpora činností oblastních organizací cestovního ruchu na území Pk	500,00	1 700,00	2 000,00
údržba běžeckých tratí v zimním období	-	-	1 000,00
programová dotace – audiovizuální tvorba	1 000,00	889,98	1 000,00
C. ostatní běžné výdaje	1 100,00	1 100,00	1 100,00
knihy, učební pomůcky a tisk	50,00	50,00	50,00
nákup služeb	1 050,00	1 050,00	1 050,00
kapitálové výdaje celkem	8 000,00	12 500,00	12 600,00
z toho na tělesnou výchovu a sport	4 000,00	7 000,00	10 600,00
z toho na cestovní ruch	4 000,00	5 500,00	2 000,00
podpora budování infrastruktury pro CR	4 000,00	5 500,00	2 000,00
podpora budování infrastruktury pro CR II.	-	13 500,00	-
elektrifikace tvrže bouda	0,00	0,00	0,00
výdaje na projekty kofinancované EU	800,00	-	1 800,00

Zdroj: vlastní zpracování dle KrÚ Pk, 2017

Výše uvedená tabulka č. 7 znázorňuje výdajové položky rozpočtů z let 2016 a 2017, včetně jednotlivých výdajových částek. Z celkového návrhu rozpočtu na rok 2017 připadá na Kapitolu sportu a cestovního ruchu pouze 1,7 %. Nicméně, i přes tuto malou sumu byla částka navýšena o úctyhodných 27 mil. Kč oproti návrhu z loňského roku. Bohužel pro CR, bude více peněz mělo plynout do sportu a tělesné výchovy. Lze si všimnout, že platí vztah, že běžné výdaje převyšují mnohonásobně ty kapitálové. Zajímavé je však zejména to, že návrh rozpočtu z roku 2016 a jeho následná očekávaná skutečnost se značně liší. Ve skutečnosti tak na Kapitolu sportu a cestovního ruchu nakonec v roce 2016 plynulo o necelých 23 mil. Kč více, než bylo v původním plánu. Mezi nejvýznamnější výdajové položky pro rok 2017 se řadí členský příspěvek DSVČ (5 mil. Kč), dotace TIC (2 mil. Kč), podpora OOCR (2 mil. Kč) a podpora rozvoje CR (2 mil. Kč).

Následující informace, týkající se systému řízení a financování CR v regionu, vyplynuly z rozhovoru na Oddělení cestovního ruchu s paní Bc. Alexandrou Jetmarovou. Tazatelka se dozvěděla, že organizační struktura a systém řízení není v kraji nikterak striktně určen legislativou či jinak direktivně nařízen. Pk nemůže jednotlivým poskytovatelům služeb CR nebo oblastním destinačním managementům nařizovat, do čeho by měli investovat. Jedinou možností, jak částečně může Pardubický kraj usměrňovat rozvoj CR v regionu je skrze poskytované finanční prostředky.

Co se týká dotací, tak ty poskytuje kraj každoročně téměř všem TIC. Další dotační program, tentokrát na budování infrastruktury, je vypisován pravidelně pro poskytovatele služeb CR, kteří tak žádají přímo na MMR. Tam je kraj schopen ovlivnit rychlost vzniku toho, co chce podpořit. Existují ještě individuální dotace, které nejsou obsaženy v dotačním programu, nicméně rozhodování o nich je již v pravomoci samosprávy. Jednotlivé OOCR musí splňovat určité parametry a podmínky, aby vůbec mohly zažádat o dotaci. Zde se žadatelé často potýkají s problémy. Pokud totiž nesplňuje území dostatečnou (zákonem stanovenou velikost, a je označeno za lokální, nemá na dotaci nárok. Kraj samozřejmě neposkytuje finanční prostředky pouze formou dotací. V rámci kapitálových výdajů pro rok 2017 je prioritou kraje podpořit (zejména) budování cyklostezky Labská II. Snahou je vybudovat opravdu kvalitní cyklostezku s úplným vyloučením motorového provozu. Na výstavbu cyklostezky, která je součástí Labské stezky, plynou dle slov paní Jetmarové opravdu velké peníze. Jednou za rok pak také kraj finančně podporuje jednotlivé OOCR pěti TO. Zakládání těchto destinačních

společností se stalo trendem posledních let. V roce 2016 fungovaly na území regionu pouze tři OOCR. Během května roku 2017 byly dobudovány i chybějící dvě na Pardubicku a Chrudimsku.

Paní Jetmarová se vyjádřila k celkové finanční situaci v kraji následovně. „To, že plyne z celkového rozpočtu kraje do sportu a cestovního ruchu pouze 1,7 % nelze považovat za nesprávné. Rozhodla tak samospráva, která k tomu měla své důvody. Je ovšem zřejmé, že žadatelé o dotace potřebují více peněz, proto lze zaznamenat každoroční převis poptávky žádostí o dotace nad skutečnými výdaji. Finančních prostředků by bylo potřeba více, ale jsme schopni hospodařit i s tím, co máme. Některé kraje jsou na tom podstatně lépe, jiné podstatně hůře.“

5.8.3 Destinační společnost Východní Čechy a propagace regionu

DSVČ vznikla k 31. 12. 2008 jako zájmové sdružení právnických osob s dvanácti zakládajícími členy. „*Hlavním předmětem činnosti společnosti je realizace aktivit směřujících k rozvoji destinace jako rozvojové jednotky mezinárodně konkurenceschopné na trhu cestovního ruchu*“ (DSVČ, 2015, s. 4). Spektrum aktivit a činností DSVČ je velice široké, patří sem zejména:

- zajištění marketingu a propagace regionu (reklama, PR, podpora prodeje atd.),
- tvorba turistických produktů a identifikace značky Východní Čechy,
- iniciace, příprava, fundraising a realizace projektů,
- tvorba strategických dokumentů a marketingových plánů,
- metodická podpora a poradenství pro subjekty CR v regionu,
- koordinace aktivit podnikatelských subjektů CR v regionu,
- průzkum trhu,
- provoz regionálního turistického portálu (DSVČ, 2015).

DSVČ úzce spolupracuje se třemi odbory KrÚ Pk (Odbor rozvoje, Odbor fondů EU a Odbor kultury, sportu a cestovního ruchu). Dále kooperuje své aktivity se zájmy agentury CzechTourism a MMR. V roce 2010 se DSVČ stala taktéž jedním ze čtyř zakládajících členů Asociace organizací cestovního ruchu. Tato organizace si klade za cíl podílet se na legislativních a hospodářských opatřeních CR na celorepublikové úrovni. Snaží se tak zejména podpořit vznik zákona o podpoře cestovního ruchu.

Pod DSVČ spadají nejenom jednotlivé OOCR, ale taktéž dvě regionální kanceláře. Za první, East Bohemia Convention Bureau, jež podporuje a zajišťuje propagaci podnikatelských subjektů v oblasti kongresové, korporátní a incentivní turistiky. Za druhé, East Bohemia Film Office, která byla založena v roce 2012 jako regionální filmová kancelář za účelem přilákání filmových štábů do regionu.

Společnost za spolufinancování z dotací EU zrealizovala již mnohé projekty. Během let 2014–2015 byl uveden v život zatím nejvýznamnější projekt s názvem: Vaše Východní Čechy. Jednalo se o řadu na sebe navazujících propagačních aktivit, během nichž bylo vydáno 60 000 ks image propagačních materiálů, prezentujících deset top témat regionu, a 250 000 ks cyklo materiálů. Během léta a zimy proběhla v osmi různých městech na osmdesáti plochách City light kampaň. Součástí projektu byly dále i Road show pořádané v osmi obchodních centrech po celé ČR. Dotace financovala i prezentaci TR Východní Čechy na dvou tuzemských a pěti zahraničních veletrzích. Celková dotace se vyšplhala na 4 mil. Kč. Z dotací EU je dále spolufinancováno například vydávání Turistických novin pro východní Čechy. V rámci příhraniční spolupráce s Polskem v euroregionu Glacensis došlo v průběhu let 2007–2013 k zrealizování čtyř mikroprojektů, a to: Po stopách tradic, Po stopách moderní architektury, Po stopách filmařů a Po stopách koňských kopyt (DSVČ, 2015).

Komunikační mix DSVČ se skládá z různých propagačních aktivit. Společnost vydává dvakrát do roka společně s Královehradeckým krajem Turistické noviny východní Čechy, tiskne řadu propagačních materiálů a brožur, které jsou k dostání zejména v rámci TIC, a provozuje turistický internetový portál www.vychodnicechy.info. V roce 2015 byl Pk za tento portál oceněn 2. místem v kategorii – Nejlepší elektronická komunikace. DSVČ své aktivity prezentuje taktéž na sociální síti Facebook. O Pk byl natočen také osmiminutový propagační filmový spot Na východ od ráje. Mezi pravidelné PR aktivity DSVČ lze zařadit účast na veletrzích a výstavách či pořádání tiskových konferencí. Nelze opomenout ani vzrůstající oblibu press a fam tripů, v rámci kterých Pk zve novináře či zástupce cestovních kanceláří ze sousedních zemí na vícedenní zážitkové pobyty do regionu.

Z hlediska financování je společnost zcela závislá na každoročních povinných příspěvcích svých členů. Nejvýznamnějším přispěvatelem je samozřejmě Pk, kde se částky pohybují v řádech mil. Kč. Z toho musí jít vždy nějakých 20–25 % na společnou propagaci s Královehradeckým krajem. Do roku 2015 mohla společnost žádat o dotace

na konkrétní projekty v rámci ROP, díky čemuž ještě v roce 2016 financovala své marketingové aktivity. Alokace programu byla již ale vyčerpána a pro nadcházející sezóny bude muset DSVČ vystačit s menším rozpočtem než doposud, což i výrazně omezí její propagační možnosti. Jak vyplynulo z rozhovoru vedeném s projektovými manažery, společnost musí vyjít s tím, co má. Více peněz by se jí ale hodilo. Pro nadcházející sezónu 2017 tedy nelze počítat s tím, že by došlo k tisku nových propagačních materiálů nebo k realizaci nových projektů či organizaci velkých akcí. Společnost bude jako doposud hodně šetřit na reklamních předmětech a na inzerci.

Jedinou novinkou v rámci propagace v nadcházející sezóně by měl být Vlajkový projekt. Samotní manažeri DSVČ ale ještě úplně neví, co od tohoto projektu čekat. Jedná se opět o přeshraniční spolupráci mezi ČR a Polskou republikou, která je vyhlášena v dotačním programu na období 2014–2020. Tento projekt je připravován více než tři roky a má více než deset partnerů z české i polské strany příhraničních oblastí euroregionu Glacensis.

Ohledně možnosti financování DSVČ zůstává stále otevřené kontroverzní téma, jestli si společnost na své aktivity a fungování může vydělávat sama, což se týká i pěti OOCR. Otázkou tedy je, zda společnost může vytvářet vlastní obchodovatelné produkty. Z rozhovoru s projektovým manažerem vyplynulo, že do této problematiky nikdy příliš nepronikl. Uvedl, že si je vědom určitého legislativního problému, který by měl tuto možnost údajně znemožňovat. Nicméně protože v celé DSVČ pracují celkem čtyři lidé, nebyly by na to v současnosti ani kapacity. Z rozhovoru na Oddělení cestovního ruchu naopak vyplynulo, že obchodovatelné produkty OCR i OOCR vytvářet mohou, naopak je to žádoucí záležitost pro to, aby došlo ke snížení finanční závislosti na KrÚ Pk. Konkrétně by tak DSVČ mohla například: založit cestovní agenturu, poskytovat různé klientské a poradenské služby nebo spravovat vlastní zařízení.

5.8.4 Strategie cestovního ruchu Pardubického kraje na období 2016–2020

Za stěžejní strategický dokument pro všechny zastřešující instituce i jednotlivé poskytovatele služeb v oblasti CR v Pk lze považovat Strategii cestovního ruchu Pardubického kraje na období 2016–2020 (dále též Strategie). Na tvorbě tohoto dokumentu o rozsahu více než 300 stran se podíleli: realizační tým zpracovatele (Avedon, s.r.o.), sedm členů expertní skupiny a také další osoby přizvané zadavatelem, tedy Pk. Na Strategii se začalo pracovat s dvouletým předstihem, dokončena byla po roční práci v červnu 2015 a zastupitelstvem schválena v dubnu 2016. Jedná se o nástroj rozvoje CR

na území kraje, který jasně vymezuje kapacity a role veřejné správy. „*Cílem Strategie je, na základě analýzy stavu infrastruktury, služeb, systému řízení a organizační struktury a marketingu cestovního ruchu, stanovit strategické cíle a priority rozvoje cestovního ruchu na území kraje. Cílem Strategie je také podpora existujících silných značek území a vytvoření jasné, nezaměnitelné a osobité tváře kraje, a to s co nejlepším využitím jeho potenciálu a jedinečnosti*“ (Pardubický kraj, 2016, s. 7). Ze strany zadavatele dokumentu, je počítáno s průběžným monitoringem a případnou korekcí aktivit a konkrétních opatření. Strategie bude díky tomu flexibilním a stále platným dokumentem.

Dle slov paní Bc. Alexandry Jetmarové se jedná spíše o doporučující dokument. Pro jeho zpracování nebylo využito zvláštních výzkumů, dotazníkových šetření či podobné aktivní práce v terénu. Za nejdůležitější část dokumentu paní Jetmarová považuje definování cílových skupin, kterými jsou: rodiny s dětmi, cykloturisté a senioři. Strategie slouží jako taková obecná kuchařka, dle které by měl Pk postupovat při rozhodování o rozdělování financí mezi jednotlivé subjekty CR.

První část Strategie tvoří komplexní analýza regionu. V další části dokumentu jsou poté představeny: vize, motto, strategické cíle a charakteristika typického návštěvníka. Vize má následující znění: „*Pardubický kraj je atraktivní, domácími i zahraničními návštěvníky hojně navštěvovaná destinace, která se dynamicky rozvíjí, reflektuje aktuální poptávku trhu cestovního ruchu, využívá své polohy, rozmanitosti krajiny a pestrosti poskytovaných služeb. Pro komunikaci se svým návštěvníkem používá značku Východní Čechy*“ (Pardubický kraj, 2016, s. 172). V návaznosti na vizi jsou v rámci Strategie vymezeny strategické cíle, které jsou shrnuty do pěti okruhů:

- celkové zvýšení návštěvnosti kraje, prodloužení délky pobytů a zvýšení počtu opakování návštěv s cílem zvýšení příjmů z CR,
- zvýšení počtu přenocování v HUZ Pk,
- optimalizace systému fungování organizační struktury řízení destinace,
- posilování image regionu a rozšíření nabídky kvalitních produktů a programů pro segmentované skupiny návštěvníků,
- zvýšení kvality infrastruktury a služeb v CR (Pardubický kraj, 2016).

6 VLASTNÍ METODA HODNOCENÍ POTENCIÁLU

6.1 Představení metody

Vlastní metoda nese název: Hodnocení potenciálu pro rozvoj CR se sportovním zaměřením v regionu. CR se sportovním zaměřením je významnou rychle se rozvíjející částí celého multidisciplinárního systému CR. Podmínkou pro zkoumání tohoto subsystému je jeho rozčlenění na měřitelné segmenty. Metoda vychází z předpokladu, že celkový potenciál regionu je tvořen konkrétními podmínkami (předpoklady, faktory) rozvoje. Tato metoda pracuje s lokalizačními předpoklady, a to konkrétně s přírodními a v menší míře i kulturně-historickými, a dále zohledňuje širokou řadu realizačních předpokladů. Přímou nepracuje se selektivními předpoklady, které jsou ale již zohledněny nepřímo v rámci výše dvou zmiňovaných.

Celkový potenciál CR se sportovním zaměřením vzniká součtem 19 jednotlivých dílčích potenciálů (složek). Tyto dílčí potenciály jsou rozděleny tematicky do tří skupin, a to (více viz tabulka č. 8):

- přírodní atraktivity – odpovídají přírodním předpokladům,
- sportovní aktivity a akce – odpovídají sportovní turistické infrastruktuře (materiálně-technická základna) a sportovním akcím (kulturně-historické před.),
- vněsystemové faktory – odpovídající určitým realizačním předpokladům.

Pro první skupinu je charakteristická stabilita, neměnnost a nemožnost zvýšit budoucí potenciál. Díky působení lidské činnosti (např. ničení přirozeného životního prostředí) zde naopak hrozí postupné snižování potenciálu. Tato skupina představuje hlavní stavební kámen celkového potenciálu, bez něhož by celý subsystém CR se sportovním zaměřením nemohl fungovat a region by se nemohl stát atraktivní destinací. Druhá skupina se vyznačuje menší mírou stability a neměnnosti, a naopak vysokým rozvojovým potenciálem do budoucna. Tato skupina je jádrem celkového potenciálu. Potenciál druhé skupiny může částečně eliminovat nedostatečný potenciál skupiny první. Pro třetí skupinu je charakteristická téměř nulová stabilita a neměnnost a taktéž vysoký potenciál pro budoucí rozvoj. Jedná se o skupinu, která se pojí a vytváří i jiná ekonomická odvětví.

Vyhodnocování celkového potenciálu a jeho kvantifikace se provádí na základě bodovacího systému. Pro tyto účely jsou zavedeny tři stupně významnosti pro každou z hodnocených složek. Některé složky tvoří ovšem výjimku, protože u nich existuje

pouze jeden kladný stupeň. Jedná se konkrétně o těchto šest složek: jiné přírodní atraktivita, vodní sporty, hipoturistika, horolezectví, jiné sporty a další služby. Tento princip třístupňovitosti je následující:

- 1. stupeň – předpoklady jsou v základní úrovni, jev je pozorovatelný,
- 2. stupeň – předpoklady jsou ve zvýšené úrovni, jev je výrazně pozorovatelný,
- 3. stupeň – předpoklady jsou na vysoké úrovni, jev je dominantní.

Tabulka č. 8: Celková bodovací tabulka

Dílčí složky potenciálu CR se sportovním zaměřením	Počet bodů pro kladný stupeň podmínek		
	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
Přírodní atraktivita			
Reliéf	15	20	30
Hydrologie	10	15	20
Klima	10	15	20
Národní parky a CHKO	5	10	15
Jiné přírodní atraktivita		5	
Sportovní aktivity a akce			
Sjezdové zimní sporty	15	20	30
Lyžařská turistika	10	15	20
Pěší a horská turistika	10	15	20
Cykloturistika	15	20	30
Vodní turistika	5	10	15
Vodní sporty		5	
Hipoturistika		2	
Horolezectví		2	
Jiné sporty		2	
Tradiční sportovní akce	15	20	30
Nové sportovní projekty a akce	5	10	15
Vněsystémové faktory			
Dopravní infrastruktura	15	20	30
Ubytovací zařízení	10	15	20
Další služby		5	

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Výše uvedená celková bodovací tabulka zobrazuje všech 19 dílčích složek, tři tematické skupiny a tři stupně významnosti. Každému ze tří významových stupňů jednotlivě u všech 19 dílčích potenciálů je přiřazen v tabulce odpovídající počet bodů. Lze si všimnout, že body nejsou rozděleny rovnoměrně, protože se vychází z předpokladu, že jednotlivé dílčí potenciály se na celkovém potenciálu podílí různou měrou. Celkový potenciál se stanovuje celkovým součtem bodů všech 19 dílčích potenciálů. Dle rozmezí bodových hodnot (intervalů) se následně rozlišují území:

- 1. bez potenciálu 0–70 bodů,
- 2. s nízkým potenciálem 71–119 bodů,
- 3. se základním potenciálem 120–140 bodů,
- 4. se zvýšeným potenciálem 141–184 bodů,
- 5. s vysokým potenciálem 185–228 bodů,
- 6. s velmi vysokým potenciálem 229–272 bodů,
- 7. s výjimečným potenciálem 273–316 bodů.

Metoda se hodí pro kvantifikaci celkového potenciálu rozvoje CR se sportovním zaměřením v kraji nebo turistickém regionu v ČR. Není vhodná pro posuzování potenciálu v území o menší rozloze (např. obec, ORP). Metoda se navíc vztahuje výhradně k CR se sportovním zaměřením, tedy pouze k jednomu z dílčích subsystémů celého odvětví CR.

6.2 Základní metodická konstrukce

Při tvorbě celé metody autorka vycházela ze základní metodické konstrukce Bínovy metody z roku 2001. Převzala z ní konkrétně principy a aspekty, jež jsou následující. Za prvé, celkový potenciál se člení na měřitelné segmenty (jednotlivé složky). Za druhé, princip třístupňovitosti. Za třetí, vyhodnocování a kvantifikace potenciálu se provádí na základě bodovacího systému. Za čtvrté, různé dílčí složky potenciálu nemají ve skladbě celkového potenciálu stejný význam. Problematikou čtvrtého principu se zabývá následující odstavec.

Určení konkrétních bodů v celkové bodovací tabulce (viz tabulka č. 8) a jejich přidělení k jednotlivým dílčím složkám a významovým stupňům neproběhlo jako u Bíny (2002) na základě váhového hodnocení pomocí bodové metody. Autorka totiž neměla k dispozici odborníky, a tak nemohla získat objektivně váhové počty bodů metodou expertního odhadu. Při tvorbě celkové bodovací tabulky postupovala tedy následovně. Za prvé, definovala pět stupňů důležitosti. Z toho u třetího, čtvrtého a pátého stupně důležitosti vymezila dále vždy tři významové stupně, a u prvního a druhého stupně důležitosti pouze jeden kladný stupeň významu. Za druhé, na základě odhadu a komparace s váhovým počtem bodů v Bínově celkové bodovací tabulce (viz tabulka č. 1) přidělila všem stupňům důležitosti (včetně jejich významových stupňů) konkrétní počet bodů a sestavila vlastní Bodovací tabulku důležitosti, která je zobrazena níže (viz tabulka č. 9). Z ní lze vyčíst, že třetímu stupni důležitosti byly přiřazeny body v poměru 1:2:3, čtvrtému 2:3:4 a pátému

3:4:6. Za třetí, pomocí metody párového srovnávání všech 19 dílčích potenciálů přiřadila postupně každé dílčí složce odpovídající stupeň důležitosti. Při srovnávání dvou dílčích složek dosáhla vyššího stupně důležitosti ta složka, u které se dalo předpokládat, že je obecně schopna přitáhnout do regionu více návštěvníků ročně. To bylo první kritérium. Druhé (pomocné) kritérium zohledňovalo příjem peněžních prostředků jež plynou z dané aktivity, tedy schopnost stimulovat ekonomiku v regionu.

Tabulka č. 9: Bodovací tabulka důležitosti

Stupeň důležitosti	Významový stupeň		
	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
1. nejméně důležitý	2		
2. méně důležitý	5		
3. důležitý	5	10	15
4. vysoce důležitý	10	15	20
5. nejdůležitější	15	20	30

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Aby mohla být metoda využita dalšími hodnotiteli, byl vypracován ještě Rámcový popis situací, který slouží pro zařazení dílčích potenciálů ke kladnému významovému stupni (prvnímu, druhému a třetímu). Ten je vzhledem ke svému značnému rozsahu uveden v přílohách práce (viz příloha č. 6). Podobný rámcový popis situací používá i Bína (2002).

Závěrem je vhodné zmínit, že k vymezení přesného bodového rozpětí u sedmi výsledných intervalů použila autorka metodu statistické analýzy. Vycházela z faktu, že v celkové bodovací tabulce bylo rozděleno celkem 661 bodů. Maximální množství bodů „maximální hranice“, které hodnocený region mohl získat, za předpokladu, že by všechny dílčí potenciály dosahovaly třetího stupně významu (zároveň u jiných přírodních atraktivit, horolezectví, hipoturistiky, vodních sportů, jiných sportů a dalších služeb kladného stupně významu) bylo 316 bodů. Za předpokladu, že by dílčí potenciály dosahovaly na první stupeň významu (zároveň u aktivit zmíněných výše by nebylo dosaženo kladného stupně významu), dosáhl by region na „základní hranici“ 140 bodů. Maximální hranici a základní hranici dělilo 176 bodů, a ty autorka rozdělila rovnoměrně po 43 bodech do čtvrtého až sedmého intervalu. Dle odhadu autorky by se celkové potenciály všech regionů ČR měly pohybovat právě v těchto intervalech nad základní hranicí 140 bodů. Horní bodová hranice druhého intervalu pak byla určena jako 85 % ze základní hranice a horní hranice prvního intervalu jako 50 % ze základní hranice.

7 CELKOVÝ POTENCIÁL V PARDUBICKÉM KRAJI

Tato kapitola představuje stěžejní část celé bakalářské práce. Dochází zde totiž ke konečnému zhodnocení celkového potenciálu pro rozvoj CR se sportovním zaměřením v Pk a jeho kvantifikaci. V následujících podkapitolách jsou prezentovány poznatky, respektive výsledky, ke kterým došla autorka v rámci svého výzkumného šetření. Celkový potenciál CR se sportovním zaměřením (zvláště i celého CR), byl hodnocen na základě výsledků, jež přinesla:

- vlastní komplexní analýza jednotlivých předpokladů pro rozvoj CR v Pk,
- analýza strategického dokumentu – Strategie,
- aplikace vlastní metody hodnocení potenciálu na území Pk.

7.1 Celkový potenciál pro rozvoj cestovního ruchu v kraji

Současný celkový potenciál pro rozvoj CR v Pk lze hodnotit pozitivně. Území disponuje vhodnými a (zejména) různorodými předpoklady pro rozvoj CR, a právě díky tomu, je možné rozvíjet turistickou nabídku ve všech tematických a produktových oblastech (s výjimkou vinařské turistiky). Přirozený potenciál kraje, který se opírá zejména o vhodné přírodní předpoklady, je na velice dobré úrovni. Bohužel nebyl prozatím dostatečně využit a rozvinut. Následující tabulka zobrazuje kompletní výčet dvaceti témat, v rámci nichž lze vytvářet a rozvíjet jednotlivé turistické produkty v destinaci.

Tabulka č. 10: Produktová a tematická nabídka definovaná podle potenciálu

Témata	
poznávací turistika	rybaření
pěší turistika	kongresová a firemní turistika
cykloturistika	zážitkové produkty, tematické produktové stezky
sport, adrenalinové aktivity, aktivní dovolená	regionální gastronomie
letní dovolená, dovolená u vody, letní sporty	lázeňství, wellness, relaxace
zimní dovolená, lyžování, aktivity na sněhu	společenské, kulturní a sportovní akce
letní dovolená na "horách"	zábava a nákupy
městská turistika	sakrální a poutní turistika
venkovská turistika a agroturistika	putování po rozhlednách a vyhlídkových místech
historické události, osobnosti kraje	technické a industriální dědictví

Zdroj: vlastní zpracování dle Pardubického kraje, 2016

Z hlediska cílových skupin má region potenciál nabízet své produkty prakticky všem cílovým skupinám v rámci domácího ČR, a dále specifickým skupinám ze zahraničních zdrojových zemí (především těch příhraničních a středoevropských).

I přesto, že je kraj svojí rozlohou v celorepublikovém srovnání pátý nejmenší, nachází se na jeho území řada zajímavých turistických cílů. Region disponuje velkým množstvím kulturních i přírodních atraktivit, kterým ale bohužel často chybí nadregionální (respektive celorepublikový) význam, a tudíž i návštěvníci, zejména ti zahraniční. To dokládá například ta skutečnost, že žádná z kulturně-historických památek kraje není schopna překročit návštěvnost 100 000 turistů ročně. Je dobré si ale uvědomit, že Pk se nemůže a pravděpodobně nikdy ani nebude moci srovnávat s Prahou, jižními Čechami nebo Královohradeckým krajem, a to nejen z hlediska celkové návštěvnosti kraje ale i z hlediska prestiže nejvyhledávanějších turistických cílů, potažmo atraktivit. Na území kraje bychom jen těžko hledali atraktivitu, která by v rámci celé ČR byla zcela ojedinělá (s výjimkou Národního geoparku Železné hory a Stezky v oblacích).

Za určitou přednost kraje lze považovat to, že se na jeho území nachází od všeho něco (kultura, sport, umění, příroda, rekreace). Díky tomu je možné v Pk vytvářet širokou paletu různých nabídkových produktů. Jedná se o region s jedním s nejrozmanitějších a nejvíce komplexních potenciálů v rámci všech krajů ČR, což lze považovat za malou konkurenční výhodu.

Mezi nejvyhledávanější aktivity (myšleno nejen ty sportovní) při návštěvě regionu v letním období patří poznávací turistika, pěší turistika, koupání a vodní sporty a cykloturistika. V zimním období to jsou poznávací turistika, společenský život a zábava, návštěva kulturních akcí atd. Z toho vyplývá, že zejména v letním období převažují v kraji dva základní typy turismu, a to sportovně orientovaný a rekreační. Mezi hlavní motivy pro návštěvu regionu se řadí sport, rekreace, poznání a jejich vzájemná kombinace.

Za specifické formy turistiky (respektive typy turismu), jež se díky cílené propagaci začínají v kraji postupně prosazovat, lze považovat kongresovou a incentivní turistiku a filmovou turistiku. Naopak nedostatečně rozvinuta je prozatím gastroturistika. Region disponuje výjimečně vysokým přirozeným potenciálem pro rozvoj hipoturistiky.

7.2 Celkový potenciál pro rozvoj sportovního turismu v kraji

Celkový potenciál pro rozvoj CR se sportovním zaměřením v Pk je velmi vysoký. Opírá se v první řadě o vhodné přírodní předpoklady (členitý reliéf, příznivé klima, malebnou krajinu atd.), v druhé řadě pak o sportovní turistickou infrastrukturu, která se vzhledem k individuálním potřebám turistů a aktuálním trendům na trhu postupně rozvíjí a modernizuje. Region je úzce a již tradičně spjat se sportem, a proto představuje lákavou cílovou destinaci pro řadu rekreačních a vrcholových sportovců (všech věkových kategorií) i sportovních fanoušků, a to zejména během letní turistické sezóny. Území disponuje velkým počtem rozmanitých přírodních atraktivit, což je jeden z hlavních důvodů, proč přijíždí turisté, zejména ti domácí, stále častěji trávit do regionu svoji aktivní dovolenou. Návštěvníci tak kombinují poznávání krajiny s aktivním sportem a relaxací. V rámci nabízených sportovně-rekreačních produktů lze v kraji provozovat téměř všechny typy sportovně-rekreačních aktivit, z čehož větší podíl zaujímají ty letní.

Dalo by se říci, že sportovně orientovaný turismus (v kombinaci s rekreačním) se stává tahounem celého odvětví CR v regionu. Celkový potenciál pro jeho rozvoj je tedy značný, prozatím však nebyl plně využit. Pro jeho plné rozvinutí je třeba odstranit zejména hlavní překážky a slabé stránky, které zabraňují jeho dlouhodobějšímu dynamickému rozvoji.

Z hlediska segmentace zákazníků, potažmo návštěvníků, má region potenciál oslovovat zejména rezidenty kraje a domácí návštěvníky sousedních krajů, v menší míře pak také zahraniční turisty z Polska, Německa, Slovenska a Ruska. Z toho vyplývá, že region se těší veliké oblibě jednodenních výletníků. Hlavní cílovou skupinu tvoří rodiny s dětmi, další preferované skupiny jsou aktivní senioři, mladí a bezdětní a organizované skupiny. Marketingové aktivity jsou cíleny zejména na cykloturisty a milovníky koní.

Pk je přátelským a skromným regionem, který oslovuje hlavně tzv. turisty objevitele a turisty tuláky, kteří dokáží ocenit místní klid, krásnou přírodu, přijatelné ceny a jakousi přirozenou obyčejnost zdejšího venkova a menších měst. Návštěvník, který je aktivní, vyhledává dobrodružství a nepotrpí si na přehnaný luxus a pohodlí, zde může nalézt mnoho neobyčejných míst a romantických zákoutí. Na území kraje se prozatím neprosadil ve větší míře organizovaný masový turismus. Region na něj není v současné době zatím ani dostatečně připraven.

Zástupci OCR, OOCR a další podnikatelské i nepodnikatelské subjekty působící v odvětví sportovně orientovaného turismu v regionu musí být často vynalézaví, aby se

jim podařilo do regionu nalákat alespoň část domácí klientely a prosadit se na českém trhu, kde v rámci aktivní dovolené dominují tak silné pojmy jako Krkonoše, Šumava, Podyjí, Český ráj, Jeseníky, Lipno atd. Častým jevem je bohužel to, že samotní rezidenti Pk odjíždí zejména za lyžováním a horskou turistikou do Královehradeckého kraje.

V následující části textu jsou prezentovány výsledky (včetně kvantifikace celkového potenciálu), jež přineslo aplikování vlastní metody hodnocení na zkoumaný region. Na základě rámcového popisu situací a komplexní analýzy jednotlivých předpokladů pro rozvoj CR, byly přiřazeny Pk konkrétní body, které jsou zvýrazněny v níže uvedené tabulce červeně (viz tabulka č. 11).

Potenciály dle součtu bodů v jednotlivých skupinách dosahují následujících hodnot:

- 1. skupina – potenciál o hodnotě 65 bodů (necelých 73 % z maxima 90 bodů),
- 2. skupina – potenciál o hodnotě 144 bodů (necelých 85 % z maxima 171 bodů),
- 3. skupina – potenciál o hodnotě 30 bodů (necelých 55 % z maxima 55 bodů).

Tabulka č. 11: Celková bodovací tabulka s přiřazenými body pro Pk

Dílní složky potenciálu CR se sportovním zaměřením	Počet bodů pro kladný stupeň podmínek		
	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
Přírodní atraktivity			
Reliéf	15	20	30
Hydrologie	10	15	20
Klima	10	15	20
Národní parky a CHKO	5	10	15
Jiné přírodní atraktivity		5	
Sportovní aktivity a akce			
Sjezdové zimní sporty	15	20	30
Lyžařská turistika	10	15	20
Pěší a horská turistika	10	15	20
Cykloturistika	15	20	30
Vodní turistika	5	10	15
Vodní sporty		5	
Hipoturistika		2	
Horolezectví		2	
Jiné sporty		2	
Tradiční sportovní akce	15	20	30
Nové sportovní projekty a akce	5	10	15
Vněsystémové faktory			
Dopravní infrastruktura	15	20	30
Ubytovací zařízení	10	15	20
Další služby		5	

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Potenciál první skupiny lze ohodnotit pozitivně. Rozmanité přírodní předpoklady představují stabilní stavební kámen pro budování odpovídající sportovní turistické infrastruktury. Vhodné terény (svahy hor, horské hřebeny, řeky, přírodní vodní plochy, lesy, skály atd.), kde lze provozovat sportovně-rekreační aktivity, jsou však již v současné době (až na výjimky) plně využívány a nové nikde nevyrostou, a proto potenciál první skupiny zůstane do budoucna téměř neměnný. Potenciál druhé skupiny lze ohodnotit také velice pozitivně (v rozmezí lehce podprůměrný až lehce nadprůměrný standard), naopak o potenciálu třetí skupiny je nutné konstatovat, že má zásadně retardační vliv na současný celkový potenciál CR se sportovním zaměřením. Druhá a (zejména) třetí skupina v sobě skrývají značné rezervy a prostor pro zlepšení a navýšení potenciálu do budoucna.

Součtem bodů u všech 19 dílčích potenciálů vzniká hodnota 239 bodů. Celkový potenciál pro rozvoj CR se sportovním zaměřením v Pk odpovídá tedy spodní hranici šestého intervalu (229–272 bodů) a lze ho jednoduše, respektive výstižně, ohodnotit jako velmi vysoký. Tento (pro region) povzbudivý výsledek představuje milé překvapení pro autorku, která očekávala, že hodnota celkového potenciálu se bude pohybovat alespoň o interval níž. Z výsledku vyplývá, že sportovně orientovaný CR je dominantním subsystémem celého odvětví CR v Pk. Následující text nabízí rozsáhlejší interpretaci výsledků, jež přineslo aplikování vlastní metody hodnocení na zkoumaný region.

Zimní sezóna nedisponuje tak silným potenciálem pro rozvoj sportovního turismu jako ta letní. Více turistů přijíždí do regionu trávit svoji aktivní dovolenou raději v létě než v zimě. Díky absenci pravých horských vrcholů a nedostatečné modernizaci většiny lyžařských středisek nelze označit region za typicky lyžařský, lze jej ale označit za ráj cyklistů a milovníků jezdeckví. Právě cykloturistika dosahuje, jako jedna z mála dílčích složek, na třetí významový stupeň (viz tabulka č. 11) a významně navyšuje hodnotu celkového potenciálu. Jedná se o jednu z nejvyhledávanějších sportovních aktivit v kraji vůbec. Rozvoj odpovídající turistické infrastruktury pro cykloturisty (stavba cyklostezek, cyklotras atd.) podporuje nemalými finančními částkami KrÚ Pk. Prostřednictvím propagačních aktivit (soutěž Cyklopecky atd.) se snaží nalákat více cyklistů do regionu také DSVČ. Bohužel pro Pk, cykloturistika je aktivita, která je podporována a běžně provozována v celé ČR. Nelze ji tedy označit za konkurenční výhodu, pouze za preferovanou aktivitu v rámci sportovního turismu. Z dalších dílčích složek je třeba vyzdvihnout hipoturistiku, jedná se totiž o jedinou konkurenční výhodu, kterou region

disponuje. Putování krajem v koňském sedle představuje velice specifický produkt, který zpestřuje standardní nabídku běžných sportovně-rekreačních aktivit. Bohužel je hipoturistika (alespoň prozatím) schopna oslovit velice úzký okruh zákazníků, což se ale do budoucna díky vhodné propagaci může změnit. Další dílčí složkou, která významně navyšuje hodnotu celkového potenciálu, je pořádání nových sportovních projektů a akcí. Pořádání velkých akcí (typu Olympijský park Pardubice) pomáhá zásadním způsobem zvyšovat povědomí o regionu (respektive hlavním městě a značce Východní Čechy) i mezi návštěvníky, kteří pocházejí ze vzdálenějších koutů republiky. Výhodou těchto akcí je také to, že dokáží oslovit řadu pasivních sportovců, kteří by do Pk jinak vůbec nezavítali, protože aktivní trávení dovolené nepreferují.

Celkový potenciál CR se sportovním zaměřením v Pk má největší rezervy a prostor ke zlepšení v rámci tzv. vněsystemových faktorů. Prvnímu významovému stupni odpovídají hned dvě dílčí složky, a to dopravní infrastruktura a ubytovací infrastruktura, které lze označit za slabé stránky celkového potenciálu. Dopravu, a to zejména tu silniční, lze pak považovat za hlavní překážku, která brzdí dynamický rozvoj CR v regionu. Pokud bude mít návštěvník možnost pohybovat se v rámci celého území mezi jednotlivými turistickými cíli rychle, pohodlně a bezpečně, lze předpokládat, že bude snadněji saturovat své individuální potřeby a bude ochoten utratit více peněz za místní produkty. Zkvalitnit stávající dopravní a ubytovací infrastrukturu je třeba také proto, aby do regionu zavítala i náročnější a movitější zahraniční klientela.

Závěrem je vhodné zmínit, že budování sportovní turistické infrastruktury a provozování tomu odpovídajících aktivit se v každé (z pěti) TO od sebe značně liší, a to z důvodu rozdílných přírodních předpokladů. Nejlepší podmínky pro provozování sportovně-rekreačních aktivit vznikají tam, kde se rozkládají Orlické hory, Králický Sněžník a Žďárské vrchy. V těchto oblastech, disponujících obrovským přirozeným potenciálem, se veliké oblibě těší zejména turistika (pěší, horská, vodní, lyžařská, cykloturistika atd.). V tomto ohledu je značně znevýhodněna TO Pardubicko. Zdejší nížinatý reliéf (vhodný spíše pro zemědělskou činnost) a skromné sněhové podmínky neumožňují provozování sjezdových zimních sportů, lyžařské turistiky a horské turistiky. Tento handicap je však kompenzován tím, že se v Pardubicích po celý rok konají nejprestižnější sportovní akce s nadregionálním významem (Velká pardubická steeplechase, Zlatá přilba, Czech Open, Pardubický vinařský půlmaraton, Pardubická juniorka atd.).

8 DISKUZE

Vzhledem k celkovému charakteru této kapitoly považuje autorka za vhodné nejprve stručně shrnout, k jakým závěrům došla v rámci vlastního výzkumu, aby tyto poznatky mohly být následně (v první části diskuze) podrobeny komparaci s názory a závěry odborníků na zkoumanou problematiku v oboru. V druhé části diskuze budou prezentovány informace, ke kterým došla autorka v rámci vedení dvou kvalitativních rozhovorů na téma: využití Bínovy metody z roku 2009 v praxi na území regionu. První část diskuze je tedy zaměřena na problematiku sportovně orientovaného turismu, druhá část diskuze se lehce dotýká problematiky odborných metod hodnocení potenciálu.

Pk disponuje velice dobrými předpoklady, zejména těmi přírodními, pro rozvoj CR se sportovním zaměřením. Sportovně orientovaný turismus se díky tomu stává tahounem celého odvětví CR v regionu. Turisté v Pk stále častěji poptávají zejména aktivní dovolenou, v rámci které kombinují sport, rekreaci a poznání. Typické pro řadu návštěvníků vyhledávajících sportovní vyžití je to, že v regionu nepřenocují, ale přijedou pouze na jeden den, a to nejčastěji z důvodu provozování cykloturistiky, pěší a lyžařské turistiky, koupání a sjezdových zimních sportů.

Problematikou sportovního turismu se zabývá na státní úrovni MMR v rámci své Koncepce pro období 2014–2020. V tomto dokumentu je uvedeno, že ČR v současné době (obdobně jako v období 2007–2013) disponuje nejlepšími předpoklady pro rozvoj těchto forem CR:

- městský a kulturní cestovní ruch,
- dovolená v přírodě,
- sportovní a aktivní dovolená,
- lázeňský cestovní ruch,
- kongresový a veletržní cestovní ruch (MMR, 2013).

Vhodnými předpoklady pro rozvoj sportovního turismu nedisponuje tedy pouze Pk, jak vyplývá z výzkumného šetření autorky, nýbrž celé území ČR, jak dokládá Koncepce. Lze konstatovat, že sportovně orientovaný turismus, je jednou z nejvýznamnějších forem turismu, která se na území ČR rozvíjí, a je již více než deset let nepostradatelnou součástí státní politiky v oblasti CR.

MMR se dále ke sportovní a aktivní dovolené vyjadřuje tak, že v řadě regionů ČR se v letní sezóně velmi dynamicky rozvíjí pěší turistika a cykloturistika, nejen v horských, ale i podhorských oblastech spojená s poznáváním kulturních a přírodních hodnot, popř. s ostatními sportovními aktivitami. Pro dovolenou v přírodě jsou pak typické zejména letní a zimní pobyty na horách, dovolená u vody, kempování, venkovský cestovní ruch a agroturistika (MMR, 2013). Tyto závěry Konceptce jsou v souladu se současnou situací, která panuje na trhu CR v Pk, a to na straně poptávky i nabídky.

V rámci současných trendů na trhu CR lze vymezit mnoho silných stránek, kterými ČR disponuje. Zajímavé je to, že celkem pět silných stránek z jedenácti, jež uvádí Konceptce ve své SWOT analýze, se týká oblasti sportovního, respektive rekreačního, turismu. To dokládá, že ČR (včetně Pk) v současné době disponuje opravdu silným přirozeným potenciálem pro provozování různých druhů sportovně-rekreačních aktivit. Tyto silné stránky ČR jsou:

- hustá a dokonale značená síť turistických tras a stezek (ve světě unikátní),
- vysoký přírodní potenciál,
- postupný nárůst aktivní turistiky,
- konání tradičních sportovních akcí regionálního a národního významu,
- rozvíjející se fenomén wellness a golf (MMR, 2013).

Autorka v rámci svých výsledků zmiňuje, že celkový potenciál pro rozvoj CR se sportovním zaměřením v Pk je na dobré úrovni, nicméně pokud by byl plně využit a rozvinut, mohl by v budoucnu dosahovat mnohem vyšší úrovně. Toto tvrzení je v souladu s Konceptcí, která uvádí, že „rozvoj CR v ČR je stále pod úrovní svého potenciálu. Zahraniční návštěvníci směřují hlavně do Prahy a regiony zůstávají stranou jejich zájmu“ (MMR, 2013).

Skutečnost, že provozování sportovně-rekreačních aktivit upřednostňuje v ČR stále více domácích i zahraničních výletníků a turistů, dokládá (v rámci svých marketingových aktivit) také agentura CzechTourism. Na svých oficiálních webových stránkách pravidelně propaguje to nejlepší, co dokáží regiony ČR nabídnout. V rámci aktivní dovolené tradičně cílí na milovníky cykloturistiky, pěší turistiky, golfu a lyžování. Neopomíjí ale ani hipoturistiku, kterou zmiňuje právě ve spojitosti s Pk a Národním hřebčínem Kladruby nad Labem. V nabyté konkurenci těch nejatraktivnějších destinací ČR propaguje i Orlické hory.

Autorky Burkhard, Kow a Fuggle (2016) ve své e–knize *Travel Trend Report 2017* představují aktuální trendy, jež v současnosti dominují na globálním trhu CR. Zmiňují například to, že lidé stále více volí aktivní trávení volného času a svých dovolených. Veliké oblibě se těší zejména aktivní cesty za dobrodružstvím, přičemž vyhledávány jsou aktivity jako cyklistika a pěší turistika. Moderní je i to, že turisté se dnes na svých cestách nebojí experimentovat a upřednostňují autentické zážitky. Na základě závěrů Burkhard, Kow a Fuggle (2016) lze konstatovat, že rozvoj CR na území Pk probíhá v souladu se současnými globálními trendy. Je zřejmé, že vzhledem k měnícímu se životnímu stylu lidí vzrůstá ve světě zájem o aktivní dovolenou. Sportovní turismus v sobě ukrývá obrovský potenciál, a to nejenom na území ČR, potažmo Pk, ale po celém světě.

Burkhard, Kow a Fuggle (2016) dále zmiňují, že jedním z hlavních cílových segmentů na trhu CR je generace X, tzv. *millennials*. Vzdávající zájem o cestování lze zaznamenat ale také mezi generací *baby boomers*, a pak mezi mladými ženami – sólo cestovatelkami. Přichází také nová vlna vícegeneračních rodinných dovolených. Pk cílí zejména na rodiny s dětmi a aktivní důchodce, tato skutečnost je tedy opět v souladu s aktuálními trendy na globálním trhu s CR. Následuje druhá část diskuze.

V rámci dvou kvalitativních rozhovorů, které autorka vedla s experty na problematiku CR v regionu, došlo (mimo jiné) na kladení otázek zaměřených na Bínovu metodu z roku 2009. Tazatelku zajímalo, jestli experti tuto metodu znají a jestli ji už někdy použili v praxi. Získané informace (uvedené níže) představují významnou přidanou hodnotu této bakalářské práce.

Projektoví manažeři z DSVČ se vyjádřili, že tuto metodu neznají a že teoretické podklady nejsou pro jejich práci stěžejní, neboť ta je zaměřena na řešení více praktických věcí. Jsou tedy toho názoru, že potenciál stačí vyjádřit jednoduše, např. pomocí SWOT analýzy, která je součástí Strategie. Jinou odpověď přinesl rozhovor s paní Jetmarovou na KrÚ Pk. Tazatelka se dozvěděla, že v letech 2012–2013 měl vzniknout dotační program na podporu jednotlivých OOCR. V rámci Oddělení cestovního ruchu proto vznikla myšlenka, že by se jednotlivým TO přidělovaly peníze na základě jejich celkového potenciálu, kterým v daném roce disponovaly. Pracovat se mělo s kvantifikovaným potenciálem, jež byl vyjádřen ÚÚR v roce 2010 (na základě Bínovy metody z roku 2009), a to zvlášť pro všech patnáct obvodů ORP v Pk.

Když se začalo v rámci KrÚ Pk pracovat na dostupných materiálech ÚÚR, došlo k určitým zásadním zjištěním a zvedla se vlna nevole z jednotlivých OOCR v regionu, zejména z TO Českomoravské pomezí v zastoupení pana Zámečníka. Mezi zásadní připomínky k materiálu ÚÚR z roku 2010 patřily tyto skutečnosti:

1. Materiál pracuje se zastaralými daty a je tedy nutné ho zaktualizovat, nebo s ním pracovat jako s neaktuálním, pouze doplňkovým zdrojem informací. Uváděné počty TIC v ORP neodpovídají aktuálnímu stavu.
2. Materiál nepracuje vyváženě s bodovým hodnocením atraktivit CR v oblasti sportu. Zimní areály, cyklostezky a lanová centra nezohledňuje. Pracuje pouze s aquacentry, plaveckými bazény a golfovými hřišti.
3. Některé atraktivity, které na území Pk existovaly již v roce 2010, materiál vůbec neuvádí.
4. Územní členění Pk na TO se neshoduje s prostorovým vymezením ORP. Celkem 28 obcí se nekryje zároveň s ORP a TO. V ORP Vysoké Mýto (TO Českomoravské pomezí) se z celkového počtu 40 obcí celých 18 nachází v jiné TO. Stejně tak v ORP Chrudim (TO Chrudimsko-Hlinecko) se z celkového počtu 86 obcí celých 6 nachází v jiné TO. Tento problém je i v ORP Holic (1 obec) a ORP Litomyšl (3 obce).

Na základě prvního připomínkového bodu Oddělení cestovního ruchu poptalo v roce 2013 ÚÚR a vzneslo dotaz, jestli by nemohly být výsledky zaktualizovány. Odezva byla však negativní. Proto si chtělo oddělení zaktualizovat potenciál samo. Na základě čtvrtého připomínkového bodu ovšem od tohoto nápadu upustilo. Vzhledem k tomu, že se 28 obcí ORP nekrylo s TO, byl by materiál i po aktualizaci špatně uchopitelný a rozdělování dotací nespravedlivé. Celou problematiku ukončila skutečnost, že dotační program nezískal politickou podporu a nebyl vůbec zaveden. Řešit tak i nadále problematiku odborných metod a vyjádření potenciálu ztratilo pro Oddělení cestovního ruchu své opodstatnění. Paní Jetmarová se však domnívá, že Pk nebyl jediný, kdo se s problémem vyjádření či kvantifikování potenciálu CR v minulosti potýkal. Nepovažuje to za prioritu, ale je si vědoma toho, že aktuální metoda by byla rozhodně přínosná věc. Bez odborně vyjádřeného potenciálu (na základě jednotné metodiky) vzniká ten problém, že na regionálních i oblastních úrovních každý tvrdí, že to nejlepší má právě on. Největší přínos by to mohlo mít pro MMR. Problémem je ovšem to, že vytvoření vyhovující metodiky je časově, odborně, technicky a zejména finančně velice náročné.

9 VLASTNÍ DOPORUČENÍ A NÁVRHY

Na základě komplexní analýzy jednotlivých předpokladů pro rozvoj CR se sportovním zaměřením v Pk a odhalení slabých stránek a největších překážek současného celkového potenciálu představuje autorka v rámci této kapitoly soubor obecných doporučení a návrhů. Tato stěžejní syntetická část práce představuje logické vyústění celého výzkumného šetření. Jednotlivá doporučení byla vytvářena tak, aby pomohla splnit tři hlavní strategické cíle, které se váží ke zkoumanému regionu. Tyto cíle jsou:

- zvýšení celkového potenciálu CR se sportovním zaměřením,
- dynamický rozvoj území,
- akcelerace návštěvnosti.

Ke splnění těchto tří cílů je třeba, aby byly dodrženy základní předpoklady. Je tedy nutné, aby se potenciální návštěvníci o Pk nejprve dozvěděli, poté sem chtěli přijet a přenocovat v místních HUZ, být zde spokojeni, chtít se sem vrátit a doporučit návštěvu regionu dalším potenciálním návštěvníkům (viz obrázek č. 8). Autorka vymezuje dále čtyři prostředky, které by měly pomoci dodržet výše uvedené základní předpoklady. Tyto prostředky jsou:

- plně využívat a rozvíjet potenciál regionu,
- praktikovat intenzivnější a vhodně cílenou propagaci,
- vytvářet atraktivní produkty, založené zejména na konkurenčních výhodách regionu,
- zvýšit kvalitu turistické infrastruktury a poskytovaných služeb.

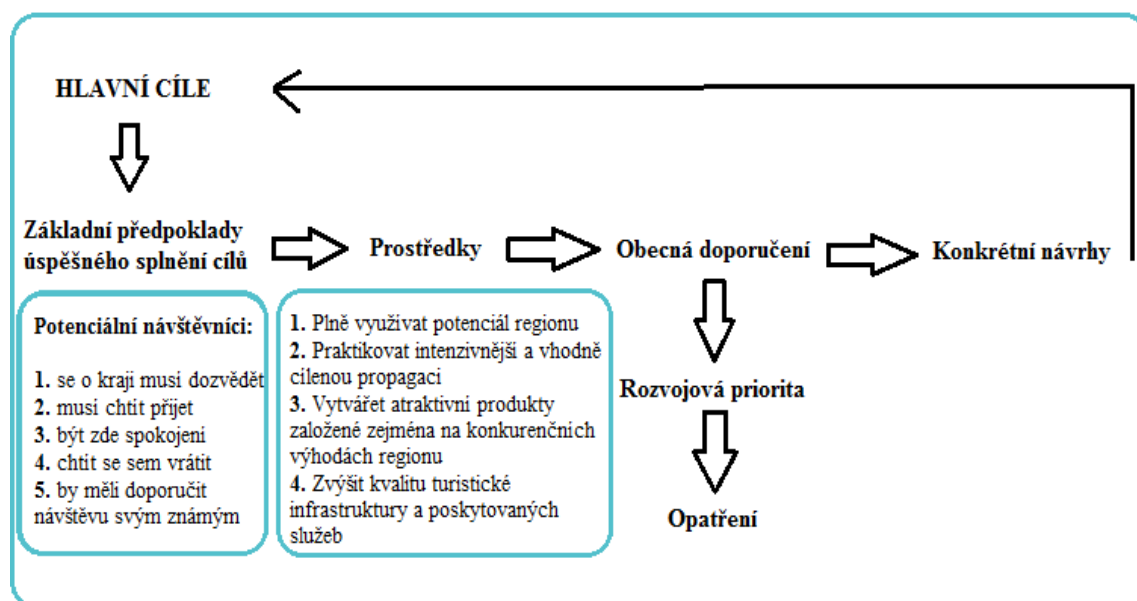
Těchto pět základních předpokladů a čtyři prostředky by měli respektovat a dodržovat všichni poskytovatelé služeb, podnikatelské i nepodnikatelské subjekty a organizace působící na všech úrovních řízení CR v regionu (OCR, OOCR atd.). Autorka se domnívá, že pokud tomu tak bude, je více než pravděpodobné, že bude postupně dosahováno výše vymezených hlavních strategických cílů.

Na základě vymezených cílů, předpokladů a prostředků, které mají ryze obecný a dlouhodobý charakter, autorka navrhuje také řadu obecných doporučení s jednotlivými rozvojovými prioritami a opatřeními (více viz tabulka č. 12). Některá doporučení jsou určena pro KrÚ Pk, DSVČ a OOCR, jiná pak pro individuální poskytovatele služeb v oblasti CR v kraji. Tato doporučení, představující stěžejní část celé kapitoly, autorka

následně doplňuje o dva konkrétní návrhy, které by také mohly přispět ke splnění hlavních strategických cílů.

Pro lepší ilustraci a vysvětlení je níže přiloženo jednoduché schéma (viz obrázek č. 8), které graficky znázorňuje propojení hlavních cílů, základních předpokladů, prostředků, obecných doporučení a konkrétních návrhů. Při čtení schématu je žádoucí dodržovat pořadí dle šipek, tedy shora dolů a zleva doprava. Ze schématu je zřejmé, že vše souvisí se vším, a nelze tedy žádnou z navrhovaných částí opomenout. Každá individuální aktivita podnikatelských i nepodnikatelských subjektů v oblasti CR, která na první pohled nemusí být stěžejní pro budoucí rozvoj regionu, by měla respektovat toto schéma. Právě malí a střední podnikatelé jsou totiž hnacím motorem ekonomiky. Je tedy nutné, aby k postupnému odstraňování slabých stránek, hrozeb a překážek docházelo v celém systému CR shora i zdola zároveň, a hlavně v souladu.

Obrázek č. 8: Schéma návrhové části práce

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

9.1 Obecná doporučení

Tabulka č. 12: Přehled rozvojových priorit a opatření

Rozvojová priorita	Opatření
Financování	
1. Navýšit finanční prostředky v CR	<p>Podpořit, aby DSVČ a OOCR si vytvářely samo-obchodovatelné produkty.</p> <p>OOCR pěti TO by měly rozšířit své členské základny tak, aby došlo k navýšení objemu každoročních členských příspěvků.</p> <p>Přes Asociaci krajů intenzivně podporovat a iniciovat vznik zákona na podporu CR. Snažit se tedy docílit pravidelné finanční podpory od MMR, tedy státu.</p> <p>Apelovat na zavedení vícezdrojového financování díky čemuž, by KrÚ Pk měl být schopen uspokojit více žadatelů o dotace.</p> <p>Uvolnit více finančních prostředků na celkovou propagaci regionu.</p> <p>Díky vzájemné spolupráci s Královohradeckým krajem nadále nalézat možnosti, jak ušetřit náklady, díky vzájemné propagace obou krajů.</p>
Spolupráce, organizace, lidské zdroje	
2. Zlepšit vzájemné vztahy mezi zastřešujícími institucemi	<p>MMR a CzechTourism by měly začít vnímat připomínky a materiály poskytované KrÚ Pk jako důležité, měly by operativně odpovídat na dotazy a posílat informace shora dolů automaticky a bez prodlení.</p> <p>Zaměstnanci Oddělení cestovního ruchu a DSVČ by měli zlepšit vzájemné vztahy a zintenzivnit komunikaci. Z oboustranně neutrálních postojů je třeba vybudovat postoje přátelské. Instituce by měly více spolupracovat.</p>
3. Reorganizovat DSVČ	<p>DSVČ by měla zásadně rozšířit a zintenzivnit své aktivity. Také by měla zaměstnat o 2–4 zaměstnance více, a to zejména mladých a aktivních lidí, např. absolventů VŠ. U zaměstnanců DSVČ je třeba navýšit pracovní morálku a odstranit lenost a letargii.</p> <p>Je třeba přesně rozdělit úkoly a kompetence mezi jednotlivé zaměstnance. Každý pracovník by se měl specializovat pouze na úkony, kterým odpovídá jeho kvalifikace a zkušenosti. Na pomocné a manuální práce (úklid, stavění propagačního stanu, rozvoz brožur) by měla DSVČ najímat stážisty, sezónní brigádníky a dobrovolníky.</p> <p>DSVČ by měla navázat spolupráci s VŠ (Univerzita Pardubice, Univerzita HK, VŠE), kde by zaměstnanci externě vedli jednorázové přednášky, nabízeli studentům stáže. Tím by zároveň bez nákladů propagovali Pk, DSVČ a značku Východní Čechy.</p> <p>Zaměstnanci DSVČ by měli sledovat aktuální trendy na straně poptávky i nabídky na domácím i světovém trhu CR, účastnit se školení a kurzů CŽV a neustále si rozšiřovat jazykovou výbavu.</p>
4. Zkvalitnit tvorbu strategických dokumentů	<p>Pk by měl založit vytvoření strategického dokumentu pro příští období (2021–2025) více na názorech, potřebách a spokojenosti zákazníků (turistů) regionu. V rámci tvorby dokumentu, je žádoucí, provést vlastní komplexní průzkum trhu na základě dotazníkových šetření (analýza spokojenosti zákazníků atd.).</p> <p>Pk by měl iniciovat, aby ÚÚR aktualizoval metodiku hodnocení potenciálu CR pro jednotlivé TO a tuto novou metodu aplikoval na celou ČR. Takto odborně kvantifikovaný potenciál by se poté měl stát stěžejním podkladovým materiálem pro vyjádření celkového potenciálu v rámci strategického dokumentu (vedle SWOT analýzy a jiných možností).</p>

Dopravní infrastruktura	
5. Zrychlit a zkvalitnit dopravu v kraji	<p>Zahájit a dokončit výstavbu dálnice D35.</p> <p>Postavit silniční obchvat Vysokého Mýta, Pardubic, Lázní Bohdaneč a Chrudimi.</p> <p>Kolem hlavních silničních tahů vystavět nová odpočívadla, záchytná parkoviště s WC, informační tabule a mapy.</p> <p>Ztrojnásobit stávající parkovací kapacity v lyžařském areálu Dolní Morava.</p> <p>Zintenzivnit silniční síť v příhraničních oblastech s Polskem (TO Králický Sněžník).</p> <p>Postavit druhou kolej na železniční trase Pardubice–Hradec Králové.</p> <p>Elektrifikovat železniční trasu Pardubice–Brno (přes Vysočinu).</p> <p>Prosadit splavnost Labe z Přelouče do Pardubic.</p> <p>Dokončit systém cyklostezek a zajistit jejich vhodné napojení na cyklotrasy.</p>
Propagace	
6. Zintenzivnit propagační aktivity DSVČ	<p>DSVČ by měla minimálně jednou za dva roky vydat nové propagační letáky a brožury. K dostání by měly být nejen v TIC, ale i na jiných veřejně dostupných místech (nemocnice, knihovny, obchodní centra, vzdělávací zařízení atd.).</p> <p>DSVČ musí zlepšit komunikaci s potenciálními návštěvníky na sociálních sítích (Facebook, Twitter atd.) a okamžitě reagovat na dotazy, sdílet aktuální fotografie a celkově se přiblížit generaci X.</p> <p>Začít využívat v rámci propagace TR ve větší míře inzerci.</p> <p>Zintenzivnit propagaci Národního geoparku Železné hory.</p> <p>Natočit filmový spot (dokument) a propagovat ho nejen na veletrzích a výstavách, ale uveřejnit ho i na sociálních sítích (Facebook, YouTube).</p> <p>Nechat si vytvořit nové webové stránky s lepším grafickým designem, pravidelně je aktualizovat a včas na nich uveřejňovat stěžejní materiály (výroční zprávy aj.).</p> <p>Rozšířit konkrétní propagační aktivity do menších měst ve východních Čechách, do příhraničních oblastí s Polskem a do sousedních států.</p>
Turistická infrastruktura	
7. Rozšířit a zkvalitnit sportovní turistickou infrastrukturu	<p>Postavit v kraji aquapark (viz Babylon Liberec), který by podpořil slabší zimní sezónu.</p> <p>Postavit v Pardubicích velké lezecké centrum. Rozšířit a zkvalitnit stávající nabídku vnitřních i venkovních lanových parků a lezeckých center.</p> <p>Modernizovat alespoň polovinu ze 30 současně fungujících regionálně významných lyžařských areálů (Hlinsko, Přívrat, Dlouhoňovice, Peklák, České Petrovice atd.). Rozšířit nabídku doplňkových služeb.</p> <p>Rozšířit nabídku vodních sportů v rámci většiny kempů na vodních nádržích Seč a Pastviny (potápění, vodní skútr, kitesurfing, wakeboarding, vodní lyže atd.).</p> <p>Podpořit rozvoj tematických parků, zážitkových areálů a areálů letní dovolené.</p>
8. Zkvalitnit nabídku HUZ	<p>Postavit nová HUZ ve venkovských oblastech a v TO Králický Sněžník.</p> <p>Podpořit, aby se některé 3 hvězdičkové hotely ve velkých městech a oblíbených resortech restrukturalizovaly na 4hvězdičkové. Zároveň by mělo dojít k rozšíření nabídky doplňkových služeb HUZ (wellnes, dětská hřiště, tenisové kurty atd.).</p> <p>Motivovat provozovatele HUZ, aby se zapojovali do poskytování ubytování na internetu (ebooking.com, slevomat.cz).</p> <p>Stravovací zařízení (v rámci HUZ) by se měla více zaměřit na vaření místních specialit. Je třeba podpořit rozvoj gastroturistiky.</p>

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Výše uvedená tabulka č. 12 přehledně shrnuje všechna obecná doporučení, která jsou rozdělena tematicky do šesti základních skupin. V levém sloupci je uvedeno celkem osm rozvojových priorit, v pravém sloupci jsou popsány detailněji konkrétní opatření, vedoucí ke splnění těchto priorit. Pořadí, v jakém jsou priority, skupiny a opatření uvedeny, nemá vliv na jejich důležitost.

9.2 Vlastní návrhy

První návrh se zaměřuje na řešení problému slabší zimní turistické sezóny v Pk. Autorka přichází s nápadem uspořádat zimní variantu tradiční letní cyklistické soutěže Cyklopecky Pardubického kraje. Zimní varianta by si měla klást za cíl nalákat návštěvníky, a to nejen rezidenty kraje, do lyžařských areálů, běžeckých tratí a zimních stadionů. Název soutěže by mohl být: Pardubické zimní pecky, zamiluješ si je všecky. Stejně jako v letní variantě soutěže by byla pro soutěžící připravena Vandrovní knížka, do které by turisté a výletníci sbírali razítka, a to třemi způsoby. Za první, turista získá razítko v lyžařském areálu, při předložení permanentky, která dokládá, že v tomto areálu provozoval v aktuální sezóně lyžování nebo snowboarding. Za druhé, turista získá razítko v libovolném TIC při předložení 2 fotografií (v mobilu, tabletu, notebooku nebo tištěné podobě), které dokládají, že absolvoval jednu ze třiceti soutěžních běžeckých tras. Za tímto účelem by bylo po regionu během zimních měsíců připraveno a pravidelně upravováno kolem třiceti běžeckých tras (v Orlických horách, Králickém Sněžníku, Žďárských vrších a Železných horách) s různou délkou a náročností. Trasy by byly připraveny ve všech TO, s výjimkou TO Pardubicko, ve které nejsou dostatečné sněhové podmínky. Na začátku i na konci každé trasy by byl umístěn billboard s logem soutěže, se kterým by soutěžící pořizovali fotografie pro TIC. Za třetí, turista získá razítko při zakoupení vstupného do vybraných zimních stadionů, kde sám provozuje bruslení nebo se účastní jako pasivní divák hokejového či jiného sportovně laděného utkání. Vandrovní knížka by měla být zpoplatněna symbolickou sumou 100 Kč na osobu. Při získání minimálně pěti razítek by každý soutěžící, stejně jako v letní sezóně, byl zařazen do slosování o věcné ceny (kompletní lyžařské vybavení, VIP vstupenka na hokejové extraligové utkání, víkendový pobyt pro dvě osoby ve Wellness Hotelu Vista na Dolní Moravě atd.). Z držby Vandrovní knížky by pro soutěžícího navíc plynuly i další výhody, např.: 10% sleva na nákup zimního sortimentu ve vybraných sportovních obchodech nebo 10% sleva na ubytování v HUZ ve vybraných lyžařských střediscích regionu.

Tato zimní soutěž by měla být schopna oslovit hlavně rodiny s dětmi a sportovně založené turisty, tedy segmenty zákazníků, na které cílí současný marketing regionu. Lze předpokládat, že díky kvalitním věcným cenám a dalším výhodám plynoucím z držby Vandrovni knížky, by se zejména v očích rezidentů kraje mohla zvýšit atraktivnost místních lyžařských areálů. Autorka předpokládá, že lyžaři by mohli díky soutěži chtít vyzkoušet více různých lyžařských areálů a nejen ty, které mají v blízké dojezdové vzdálenosti od domu. Nejedná se o návrh, který by pomohl nalákat do regionu více zahraničních klientů. Tento zimní projekt představuje spíše jeden z vhodných nástrojů propagace s nízkými realizačními náklady. Autorka předpokládá, že zvýšením návštěvnosti v lyžařských areálech by poskytovatelé služeb vydělali více peněz ze zvýšeného prodeje permanentek. Tyto volné prostředky by pak mohli zpětně vložit do potřebné modernizace zimní sportovní turistické infrastruktury, což je více než žádoucí pro navýšení celkového potenciálu v kraji.

Soutěž by měla být pořádána DSVČ ve spolupráci s Pk, stejně jako její letní varianta. Autorka se o tomto svém nápadu již zmínila v rámci rozhovoru, který vedla přímo v DSVČ. Od projektového manažera ovšem nedostala příliš pozitivní ohlas. Pan Josef Rychter nebyl zásadně proti, ale bylo znát, že na uspořádání další soutěže nemá společnost v současné době volné lidské kapacity.

Druhým návrhem by autorka chtěla podpořit to, aby došlo ke zvýšení povědomí o Pk a posílení budované značky Východní Čechy. Jedná se opět o konkrétní projekt z oblasti propagace. DSVČ by mohla při příštím vymýšlení konkrétních marketingových témat a nových reprezentativních propagačních materiálů zapojit do jejich tvorby žáky základních a středních škol. Za prvé, žáci základních škol by mohli být zapojeni do soutěže v rámci školní výtvarné výchovy. Třída by měla za úkol pomocí malby či kresby představit region, a to co nejoriginálnějším způsobem. Žáci by tak očima dítěte představili to nejlepší, co Pk nabízí. Nejlepší výtvar, který by byl nejoriginálnější a zároveň nejlépe reprezentoval region, by poté DSVČ použila na design obalu jednoho z nových propagačních materiálů. Autorka předpokládá, že by se děti o výtvarné soutěži zmínily doma, čímž by se o DSVČ a jejich aktivitách dozvěděli i jejich rodiče. Je pravděpodobné, že ti by poté své ratolesti vzali na výlety do míst, která děti malovaly v rámci soutěže. Výherní třída by samozřejmě byla oceněna (např. jednodenním zážitkovým programem v některém z vybraných sportovních areálů či tematických parků regionu). Za druhé, pro jednotlivé žáky či menší skupinky žáků středních škol by byla připravena tentokrát

novinářská soutěž. Žáci by měli za úkol napsat článek do novin ve formě reportáže, zprávy nebo fejetonu, a to na téma: To nejlepší, co jsem v Pardubickém kraji zažil. Třem nejužitečnějším a nejoriginálnějším článkům by pak DSVČ věnovala prostor v Turistických novinách pro východní Čechy, kde by tyto články (včetně jmen a fotografií jejich autorů) byly zveřejněny. Mladí výherci by zároveň obdrželi drobné věcné ceny a možnost stát se na tři dny zaměstnancem DSVČ, zaměřeným na aktivity PR. Autorka si je vědoma, že mezi mladými obecně vzrůstá obliba pracovat v médiích, PR, žurnalistice atd. Tento projekt by tak mohl oslovit mnoho mladých studentů středních škol. Obě soutěže (výtvarná i novinářská) by určitě mohly pomoci nenásilně propagovat region i samotnou DSVČ mezi mladými rezidenty kraje. Autorka je toho názoru, že síla regionu spočívá ve spokojenosti jejich rezidentů a návštěvníků. Jestliže budou rezidenti vyzařovat optimismus a hodnotit CR regionu pouze v superlativech, bude pak celý Pk i navenek působit mnohem silnějším dojmem a bude se zvyšovat jeho konkurenceschopnost.

10 ZÁVĚR

Pardubický kraj, domovina perníkářů, cyklistů a koňářů, je území v CR označované jako TR Východní Čechy. Tento pátý nejmenší kraj je dle statistik ČSÚ, které sledují absolutní počet hostů ubytovaných v HUZ za jeden rok, označován za nejméně navštěvovaný kraj ČR. Příčinu lze hledat v tom, že Pk se stává atraktivní cílovou destinací zejména pro jednodenní a tranzitní návštěvníky, kteří se v regionu neubytují, a statistiky je tak vůbec nemohou zaznamenat. V současné době se tahounem celého odvětví CR v kraji stává sportovní turismus. Hlavní cílové segmenty zákazníků tvoří rodiny s dětmi, mladí a bezdětní, organizované skupiny, cykloturisté, koňari a nově také aktivní senioři.

Autorka se v rámci svého výzkumu věnovala problematice sportovního turismu. Hlavním cílem bakalářské práce bylo na základě zhodnocení celkového potenciálu pro rozvoj CR se sportovním zaměřením v Pk vytvořit soubor obecných doporučení a vlastních návrhů, díky kterým by mohlo dojít v budoucnu k navýšení stávajícího potenciálu, akceleraci návštěvnosti a dynamickému rozvoji území. Dle názoru autorky, byl tento cíl splněn. Zhodnocení potenciálu proběhlo na základě dílčích výsledků, jež přinesla vlastní komplexní analýza jednotlivých předpokladů rozvoje, analýza Strategie a aplikace vlastní metody hodnocení na zkoumaný region. Navržení obecných doporučení se opíralo o identifikaci silných a slabých stránek, konkurenčních výhod a hlavních překážek současného potenciálu. Doporučení byla koncipována pro stěžejní orgány státní správy, organizace CR na všech úrovních řízení, individuální poskytovatele služeb a pro další podnikatelské i nepodnikatelské subjekty působící v oblasti CR v kraji.

Z provedeného výzkumu vyplynulo, že celkový potenciál pro rozvoj CR v Pk je na dobré úrovni, a to zejména díky vhodným přírodním předpokladům. Region disponuje velkým množstvím kulturních i přírodních atraktivit, kterým bohužel často chybí celorepublikový význam, a tedy i návštěvníci. Je zřejmé, že Pk se v oblasti CR nemůže srovnávat např. s Prahou, jižními Čechami nebo Královéhradeckým krajem. Předností regionu je, že disponuje velice rozmanitým potenciálem, díky čemuž je možné rozvíjet turistickou nabídku téměř ve všech tematických a produktových oblastech. Pk žije sportem, což dokládá i fakt, že sem turisté přijíždí stále častěji trávit svoji aktivní dovolenou, v rámci které kombinují sport, poznání a rekreaci. Mezi nejvyhledávanější sportovní aktivity patří cykloturistika, pěší turistika a koupání. Vzhledem k absenci pravých horských vrcholů nelze Pk označit za typicky lyžařský region. Letní sezóna zde výrazně převyšuje tu zimní.

Na základě aplikace vlastní metody hodnocení bylo zjištěno, že současná hodnota celkového potenciálu pro rozvoj CR se sportovním zaměřením v Pk odpovídá 239 bodům. Přestože je potenciál sportovního turismu velmi vysoký, nebyl prozatím plně využit a rozvinut. Za silné stránky potenciálu lze označit cykloturistiku, tradiční sportovní akce a nové sportovní akce a projekty. Národní geopark Železné hory a Stezka v oblacích na Dolní Moravě představují dvě ojedinělé atraktivity, které tvoří (společně s hipoturistikou) významné konkurenční výhody regionu. Naopak za největší překážky současného potenciálu lze označit dopravní a ubytovací infrastrukturu a současný systém financování CR v regionu. Silniční doprava, která patří dokonce mezi jednu z nekritizovanějších oblastí návštěvníky regionu, neumožňuje rychlé a pohodlné přesuny mezi turistickými cíli. Pro náročnější zahraniční klientelu je také nevyhovující současná struktura HUZ a nižší kvalita poskytovaných služeb. Vzhledem k tomu, že vhodné terény (svahy hor, řeky, vodní plochy, lesy atd.), kde lze provozovat sportovní aktivity, jsou v současné době (až na výjimky) plně využívány, je v první řadě třeba zvyšovat kvalitu stávající sportovní turistické infrastruktury (např. modernizovat lyžařské areály a střediska letní rekreace). Žádoucí je také vytvářet nové a atraktivní nabídkové produkty (např. tematické a zážitkové parky). Mezi další rozvojové priority patří např. navýšení finančních prostředků, zrychlení a zkvalitnění dopravy, reorganizace DSVČ, zlepšení vztahů mezi zastřešujícími institucemi, zintenzivnění propagačních aktivit DSVČ a zkvalitnění nabídky HUZ.

Za hlavní přínosy práce lze považovat vytvoření obecných doporučení a vlastních návrhů a také vytvoření vlastní metody hodnocení potenciálu, díky které mohl být současný celkový potenciál v Pk nejen popsán slovy, ale i kvantifikován. V případě, že by došlo na základě aplikování této metody k vyjádření celkového potenciálu pro rozvoj CR se sportovním zaměřením jednotlivě ve všech krajích (respektive TR) ČR, mohly by být dosažené bodové hodnoty (kvantifikované potenciály) mezikrajově srovnány, což by mohlo být přínosem např. pro MMR a agenturu CzechTourism. Do budoucna by bylo účelné sledovat např. českou legislativu, konkrétně situaci kolem stále odkládaného zákona na podporu CR, který by mohl výrazně zpřehlednit fungování celého systému CR v ČR a ovlivnit tak i potenciál a návštěvnost Pk. Zajímavé informace by mohl přinést také bližší pohled na problematiku vývoje a potenciálního vzniku nových odborných metod hodnocení potenciálu.

SEZNAM ZDROJŮ

Literární zdroje:

1. BERÁNEK, J. *Ekonomika cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2016. 296 s. ISBN 978-80-86724-46-1.
2. BÍNA, J. Hodnocení potenciálu cestovního ruchu v obcích České republiky. *Urbanismus a územní rozvoj*, 2002, roč. 5, č. 1, s. 2–11.
3. BURIÁNEK, J. *Sociologie pro střední školy a vyšší odborné školy*. 1. vyd. Praha: Fortuna, 1996. 127 s. ISBN 80-7168-754-5.
4. CTIBOROVÁ, P. *Tréninkový program pro vysokohorskou turistiku*. Praha, 2012. 71 s. Diplomová práce na UK FTVS. Vedoucí diplomové práce Václav Bunc.
5. ČECH, J. *Malá encyklopedie cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Idea servis, 1998. 130 s. ISBN 80-85970-19-8.
6. FÁREK J., KRAFT, J. *Světová ekonomika v epoše globálních změn*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita, 2012. 254 s. ISBN 978-80-7372-910-3.
7. FRANCOVÁ, E. *Cestovní ruch*. 1.vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. 119 s. ISBN 80-244-0719-1.
8. HAMARNEH, I. *Geografie turismu*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2012. 224 s. ISBN 978-80-247-4430-8.
9. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 408 s. ISBN 80-7367-040-2.
10. HESKOVÁ, M., a kol. *Cestovní ruch pro vyšší odborné a vysoké školy*. 2. vyd. Praha: Fortuna, 2015. 200 s. ISBN 978-80-7373-107-6.
11. HOLEŠINSKÁ, A. *Destinační management jako nástroj regionální politiky cestovního ruchu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 151 s. ISBN 978-80-210-5847-7.
12. JAKUBÍKOVÁ, D. *Marketing v cestovním ruchu*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2012. 320 s. ISBN 978-80-247-4209-0.
13. KOTÍKOVÁ, H. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2013. 208 s. ISBN 978-80-247-4603-6.
14. KOTÍKOVÁ, H., SCHWARTZHOFFOVÁ, E. *Cestovní ruch a rekreace*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2014. 190 s. ISBN 978-80-244-4430-7.

15. KŘIVKOVÁ, J. *Analýza cestovního ruchu v Pardubickém kraji a perspektivy jejího rozvoje*. Pardubice, 2013. 104 s. Diplomová práce na Univerzita Pardubice. Vedoucí diplomové práce Josef Vaculík.
16. MALCOLM, D. *The sage dictionary of sport studies*. 1. vyd. Londýn: Sage Publications, 2008. 290 s. ISBN 978-1-4129-0734-7.
17. MORÁVKOVÁ, E., DROBNÁ, D. *Cestovní ruch pro střední školy a veřejnost*. 1. vyd. Praha: Fortuna, 2004. 205 s. ISBN 80-7168-901-7.
18. NEJDL, K. *Management destinace cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2011. 204 s. ISBN 978-80-7357-673-8.
19. NEUMAN, J., a kol. *Turistika a sporty v přírodě*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. 197 s. ISBN 80-7178-391-9.
20. PALATKOVÁ, M. *Marketingový management destinací*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 208 s. ISBN 978-80-247-7210-3.
21. PALATKOVÁ, M., ZICHOVÁ, J. *Ekonomika turismu: Turismus České republiky*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014. 264 s. ISBN 978-80-247-643-3.
22. PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. vyd. Praha: Linde, 2012. 768 s. ISBN 978-80-7201-880-2.
23. RYGLOVÁ, K. *Cestovní ruch – soubor studijních materiálů*. 3. vyd. Ostrava: KEY Publishing, 2009. 187 s. ISBN 978-80-7418-028-6.
24. RYGLOVÁ, K., BURIAN, M., VAJČNEROVÁ, I. *Cestovní ruch: podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 216 s. ISBN 978-80-247-4039-3.
25. SCHARTZHOFFOVÁ, E. Sportovní turismus. *Tělesná kultura*, 2010, roč. 33, č. 2, s. 97–106.
26. SCHNEIDER, J., FIALOVÁ, J., VYSKOT, I. *Krajinná rekreologie II*. 1. vyd. Brno: Mendelova lesnická a zemědělská univerzita, 2009. 132 s. ISBN 978-80-7375-357-3.
27. SCHWARK, J. Sport tourism: introduction and overview. *European Journal for Sport and Society*, 2007, roč. 4, č. 2, s. 117–132.
28. SLEPIČKOVÁ, I. *Sport a volný čas: vybrané kapitoly*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2005. 115 s. ISBN 80-246-1039-6.
29. ŠAUER, M., VYSTOUPIL, J., HOLEŠÍNSKÁ, A., a kol. *Cestovní ruch: Učební text*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 477 s.

30. UNWTO. *International Recommendations for Tourism Statistics*. Madrid and New York, 2008. ISBN 978-92-1-161521-0.
31. VYSTOUPIL, J., ŠAUER, M., a kol. *Geografie cestovního ruchu České republiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. 315 s. ISBN 978-80-7380-340-7.
32. ŽÁKOVÁ, R. *Metody hodnocení rekreačního potenciálu území*. Lednice, 2013. 87 s. Diplomová práce na Mendelova univerzita Brno. Vedoucí diplomové práce Markéta Flekalová.

Internetové zdroje:

33. AHS. *České hory lákají čím dál víc návštěvníků*. [online]. c2016, [cit. 2017-02-05]. Dostupné z: http://www.ahscr.cz/media/uploads/pro-media-tiskove_zpravy/tz_1.11.2016.pdf.
34. AOPK ČR. *Chráněná krajinná oblast Orlické hory*. [online]. c2016, [cit. 2016-12-29]. Dostupné z: <http://orlickehory.ochranaprirody.cz/>.
35. ATUR CZ. *Turistické regiony a oblasti České republiky*. [online]. c2016, [cit. 2017-07-28]. Dostupné z: <http://www.atur.cz/redakce/index.php?clanek=3321&xuser=&lanG=cs&slozka=996&xsekce=28728>.
36. BURKHARD, S., KOW, N., FUGGLE, L. *Travel Trend Report 2017*. [online]. c2016, [cit. 2016-08-16]. Dostupné z: <https://www.trekksoft.com/en/library/ebook-travel-trend-report-2017>.
37. CENIA. *Cyklostezky v ČR*. [online]. c2013, [cit. 2017-07-30]. Dostupné z: http://vitejtenazemi.cz/cenia/index.php?p=cyklostezky_v_cr&site=doprava.
38. Česká televize. *S ČT SPORT na vrchol*. [online]. c2017, [cit. 2017-01-31]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/11728167550-s-ct-sport-na-vrchol-7/>.
39. České hory. *Ski areál Klínovec*. [online]. c2016, [cit. 2017-01-31]. Dostupné z: <https://www.ceskehory.cz/ski-areal/klinovec.html>.
40. ČSÚ. *Veřejná databáze: cestovní ruch: kapacity*. [online]. c2017, [cit. 2017-07-23]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CRUD001&z=T&f=TABULKA&katalog=31742&str=v58&evo=v706 !_VUZEMI97-100_1&c=v3~8__RP2016.
41. ČSÚ. *Veřejná databáze: cestovní ruch: návštěvnost*. [online]. c2017, [cit. 2017-07-23]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup->

- objekt&pvo=CRUD002&z=T&f=TABULKA&katalog=31743&c=v3~8__RP20
16&v=v90__KAT__154__1.
42. ČSÚ. *Metodika satelitního účtu cestovního ruchu*. [online]. c2015, [cit. 2016-11-26]. Dostupné z:
https://www.czso.cz/documents/10180/23173189/metod_tsa.pdf/0210f0d0-778a-4229-84ac-442a415e3149?version=1.0.
 43. ČSÚ. *Geografická mapa Pardubického kraje*. [online]. c2010, [cit. 2017-07-28]. Dostupné z:
<https://www.czso.cz/documents/10180/25385875/16382720+53101110m21.jpg/18526504-c186-4a35-8593-9cbf840a83e4?version=1.0&t=1412775932012>.
 44. Dolní Morava. *Zima*. [online]. c2016, [cit. 2017-01-28]. Dostupné z:
<http://www.dolnimorava.cz/zima>.
 45. DSVČ. *Zpráva o činnosti DSVČ 2015*. [online]. c2016, [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: http://www.vychodni-cechy.org/cs/ke-stazeni/cat_view/72-vyrocnizpravy.
 46. DUBSKÝ, L. *Plavební kanál Přelouč dostal od kraje stopku*. [online]. c2015, [cit. 2016-12-29]. Dostupné z:
http://pardubicky.denik.cz/zpravy_region/plavebni-kanal-prelouc-dostal-od-kraje-stopku-20150226.html.
 47. Geopark Železné hory. *Geoturistika*. c2016, [cit. 2017-01-28]. Dostupné z:
<http://www.geoparkzh.cz/cs/geoturistika/naucne-stezky/>.
 48. KOHOUTOVÁ, J. *Kde se žije nejlépe?* [online]. c2016, [cit. 2016-12-29]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/kde-se-zije-nejlepe-bohatstvi-nezarucuje-nejvyssi-kvalitu-uk/r~9dde98f6916b11e6b6850025900fea04/>.
 49. KOUBKOVÁ, I. *Olympijský park Pardubice v číslech*. [online]. c2016, [cit. 2017-02-05]. Dostupné z: <http://www.pardubice.eu/urad/radnice/pro-media/tiskove-zpravy/olympijsky-park-pardubice-v-cislech/>.
 50. KrÚ Pk. *Schválený rozpočet Pardubického kraje na rok 2017*. [online]. c2017, [cit. 2017-05-17]. Dostupné z: <https://www.pardubickykraj.cz/rozpocet/89444>.
 51. Letiště Pardubice. *Nový terminál pardubického letiště už se rodí, objevily se ale problémy*. [online]. c2016, [cit. 2017-01-28]. Dostupné z: <http://www.flying-revue.cz/pardubice-terminal-leto16>.
 52. Meteoblue. *Meteoblue weather: Archiv: Podnebí*. [online]. c2016, [cit. 2016-12-29]. Dostupné z:

- https://www.meteoblue.com/cs/po%C4%8Das%C3%AD/p%C5%99edpov%C4%9B%C4%8F/modelclimate/velk%C3%A1-de%C5%A1tn%C3%A1_%C4%8Cesk%C3%A1-republika_3063264.
53. MMR. *Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2014–2020*. [online]. c2013, [cit. 2017-08-16]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/dac4627c-c5d4-4344-8d38-f8de43cec24d/Koncepce-statni-politiky-cestovniho-ruchu-v-CR-na-obdobi-2014-2020.pdf?ext=.pdf>.
54. MMR. *Regiony regionální politiky*. [online]. c2012, [cit. 2016-11-26]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU/Regiony-regionalni-politiky-EU>.
55. NIPOS. *Návštěvnost památek v krajích ČR v roce 2014–2016*. [online]. c2017, [cit. 2017-07-30]. Dostupné z: http://www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2013/05/PAMATKY_navstevnost_2016.pdf.
56. Orlické hory a Podorlicko. *Orlické cyklo a in line království*. [online]. c2016, [cit. 2017-01-31]. Dostupné z: <http://www.mojeorlickehory.cz/orlicke-cyklo-inline-kralovstvi/>.
57. Pardubický kraj. *Strategie cestovního ruchu Pardubického kraje 2016–2020*. [online]. c2016, [cit. 2017-02-05]. Dostupné z: <https://www.pardubickykraj.cz/dokumenty-cestovni-ruch/85227/strategie-cestovniho-ruchu-pardubickeho-kraje-2016-2020>.
58. Pk a DSVČ. *Oficiální turistický portál Pardubického kraje*. [online]. c2016, [cit. 2016-12-28]. Dostupné z: <http://www.vychodni-cechy.info/>
59. Rada Pk. *Programové prohlášení Rady Pk ve volebním období 2016–2020*. [online]. c2016, [cit. 2017-05-17]. Dostupné z: <https://www.pardubickykraj.cz/programove-prohlaseni-rady-pk>.
60. RRA Pk. *Analýza socioekonomického rozvoje Pardubického kraje se specifikací potřeb po roce 2013 z hlediska kohezní politiky EU*. [online]. c2010, [cit. 2016-12-15]. Dostupné z: https://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/fcd30f78-a51a-4137-8f80-6faf1a9645ca/Analyza-SE-rozvoje-Pardubicky_logu.pdf?ext=.pdf
61. Skiareál Špindlerův Mlýn. *Zima: Lyžování*. [online]. c2016, [cit. 2017-01-31]. Dostupné z: <http://www.skiareal.cz/lyzovani>.
62. Skiresort Buková hora. *Zima*. [online]. c2016, [cit. 2017-01-28]. Dostupné z: <https://www.skibukovka.cz/cz/lyzovani>.

63. ŠPIČÁKOVÁ, H. *Hipoturistika, včera a dnes, tady a tam*. [online]. c2019, [cit. 2017-08-06]. Dostupné z:
http://www.utok.cz/sites/default/files/data/USERS/u24/Clanek_Hipo_uvod.pdf.
64. TUŠLOVÁ, A. *V létě se park na Špici promění ve sportovní park Pardubice*. [online]. c2017, [cit. 2017-07-18]. Dostupné z:
<http://www.pardubice.eu/urad/radnice/pro-media/tiskove-zpravy/v-lete-se-bude-v-parku-na-spici-znovu-sportovat-prostor-za-soutokem-se-promeni-ve-sportovni-park-pardubice/>.
65. ÚÚR. *Aktualizace potenciálu cestovního ruchu v České republice*. [online]. c2010, [cit. 2017-07-28]. Dostupné z:
<https://www.uur.cz/images/uzemnirozvoj/cestovni-ruch/potencialCR/PotencialCR-text.pdf>.
66. VOSTÁREK, J. *Hřebčín Kladruby chce být v UNESCO: požádá příští rok v září*. [online]. c2016, [cit. 2017-01-28]. Dostupné z:
<http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/hrebcin-kladruby-chce-byt-v-unesco-pozada-pristi-rok-v-zari/1377402>.

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK

Obrázky:

Obrázek č. 1: Schéma druhů cestovního ruchu dle místa realizace

Obrázek č. 2: Mapa turistických regionů České republiky

Obrázek č. 3: Časový diagram jednotlivých fází výzkumu

Obrázek č. 4: Geografická mapa Pardubického kraje

Obrázek č. 5: Schéma organizační struktury CR v Pk

Obrázek č. 6: Schéma návrhové části práce

Grafy:

Graf č. 1: Návštěvnost kulturně-historických památek v roce 2015

Graf č. 2: Délka cyklostezek v krajích ČR v roce 2011

Tabulky:

Tabulka č. 1: Celková bodovací tabulka Bínovy metody

Tabulka č. 2: Rozložení hodnot potenciálu CR v obcích ČR

Tabulka č. 3: Nejčastější dopravní prostředek volený domácími návštěvníky

Tabulka č. 4: Nejlákavější aktivity při návštěvě Pk domácími návštěvníky

Tabulka č. 5: Srovnání pěti vybraných lyžařských areálů

Tabulka č. 6: Srovnání kvantity, struktury a návštěvnosti HUZ v krajích ČR v roce 2016

Tabulka č. 7: Výdajové položky rozpočtů KrÚ Pk z let 2016 a 2017

Tabulka č. 8: Celková bodovací tabulka

Tabulka č. 9: Bodovací tabulka důležitosti

Tabulka č. 10: Produktová a tematická nabídka definovaná podle potenciálu

Tabulka č. 11: Celková bodovací tabulka s přiřazenými body pro Pk

Tabulka č. 12: Přehled rozvojových priorit a opatření

SEZNAM ZKRATEK

Zkratka	Celý název
AHS ČR	Asociace horských středisek České republiky
AOPK ČR	Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
ATIC	Asociace turistických informačních center
ATUR CZ	Asociace turistických regionů České republiky
CR	cestovní ruch
CzechTourism	Česká centrála cestovního ruchu
CŽV	celoživotní vzdělávání
ČOV	Český olympijský výbor
ČR	Česká republika
ČSR	Československá republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DSO	dobrovolný svazek obcí
DSVČ	Destinační společnost Východní Čechy
EU	Evropská unie
FTVS UK	Fakulta tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy
HDP	hrubý domácí produkt
HUZ	hromadné ubytovací zařízení
CHKO	chráněná krajinná oblast
IOC	Mezinárodní olympijský výbor
IROP	Integrovaný regionální operační program
Kč	korun českých
KČT	Klub českých turistů
KrÚ Pk	Krajský úřad Pardubického kraje
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
m n. m.	metry nad mořem
NIPOS	Národní informační a poradenské středisko pro kulturu
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
OCR	organizace cestovního ruchu
OOCR	oblastní organizace cestovního ruchu
OKSCR	Odbor kultury, sportu a cestovního ruchu
ORP	obec s rozšířenou působností
Pk	Pardubický kraj
PPP	public–private partnership
PR	public relations
PřF UK	Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy
RRA Pk	Regionální rozvojová agentura Pardubického kraje
TERPLAN	Státní ústav pro územní plánování
TIC	turistické informační centrum
TO	turistická oblast
TR	turistický region
UNESCO	Organizace OSN pro vzdělání, kulturu a vědu
UNWTO	Světová organizace cestovního ruchu
ÚÚR	Ústav územního rozvoje
VŠE	Vysoká škola ekonomická v Praze

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Mapa 14 krajů a 8 regionů soudržnosti ČR

Příloha č. 2: Kartogram celkového potenciálu CR v obcích ČR

Příloha č. 3: Kartogram celkového potenciálu CR v ORP ČR

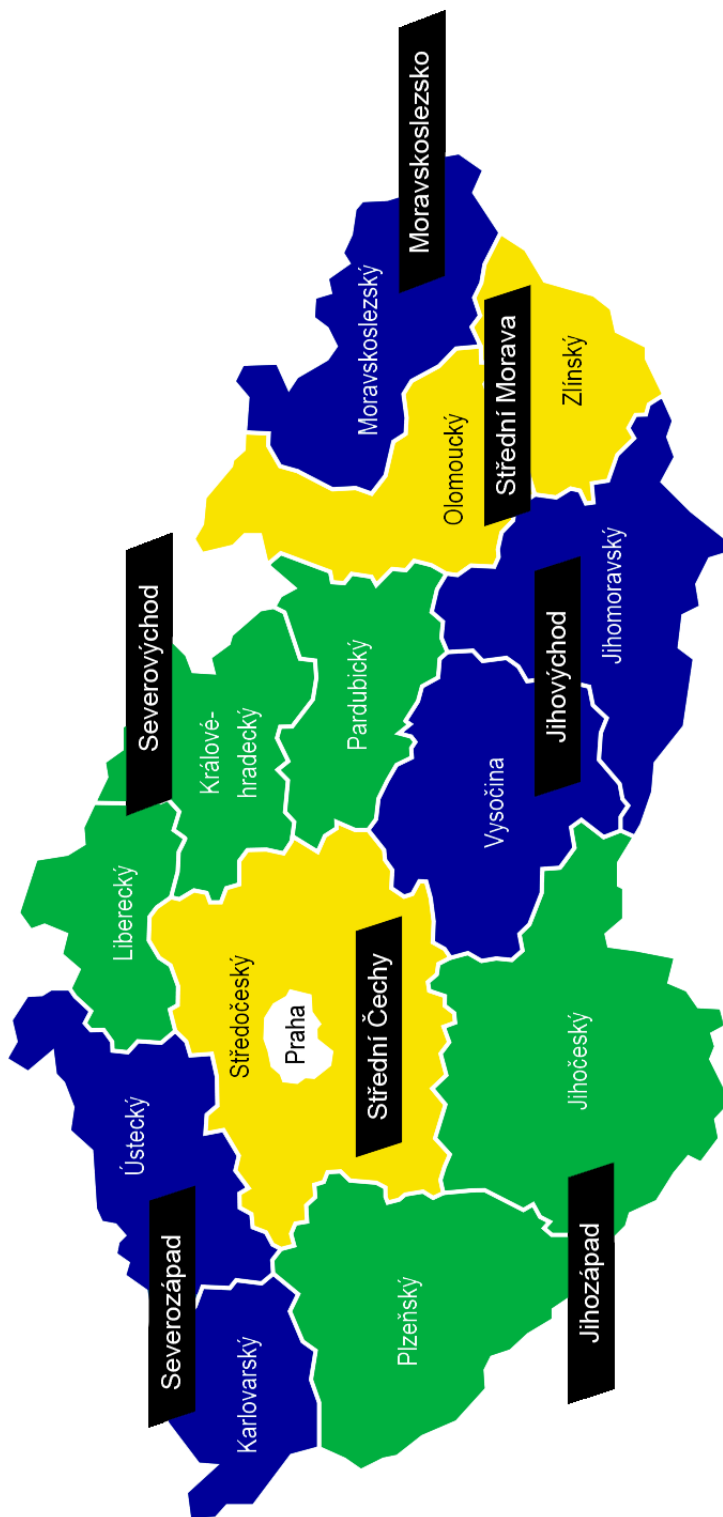
Příloha č. 4: Schéma návodu pro rozhovor na Oddělení cestovního ruchu KrÚ Pk

Příloha č. 5: Schéma návodu pro rozhovor v DSVČ

Příloha č. 6: Rámcový popis situací pro zařazení dílčích potenciálů ke stupni významu

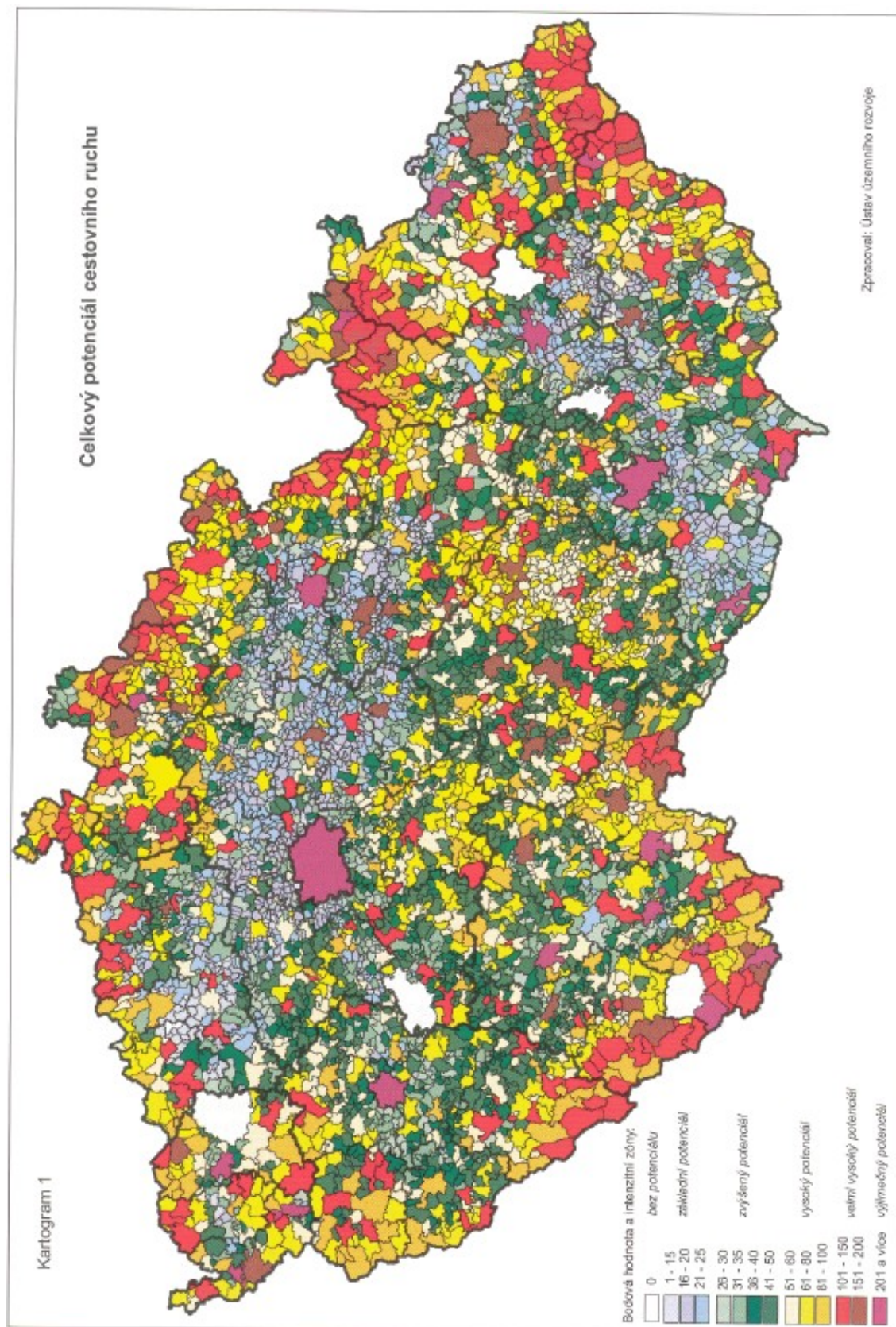
PŘÍLOHY

Príloha č. 1: Mapa 14 krajů a 8 regionů soudržnosti ČR

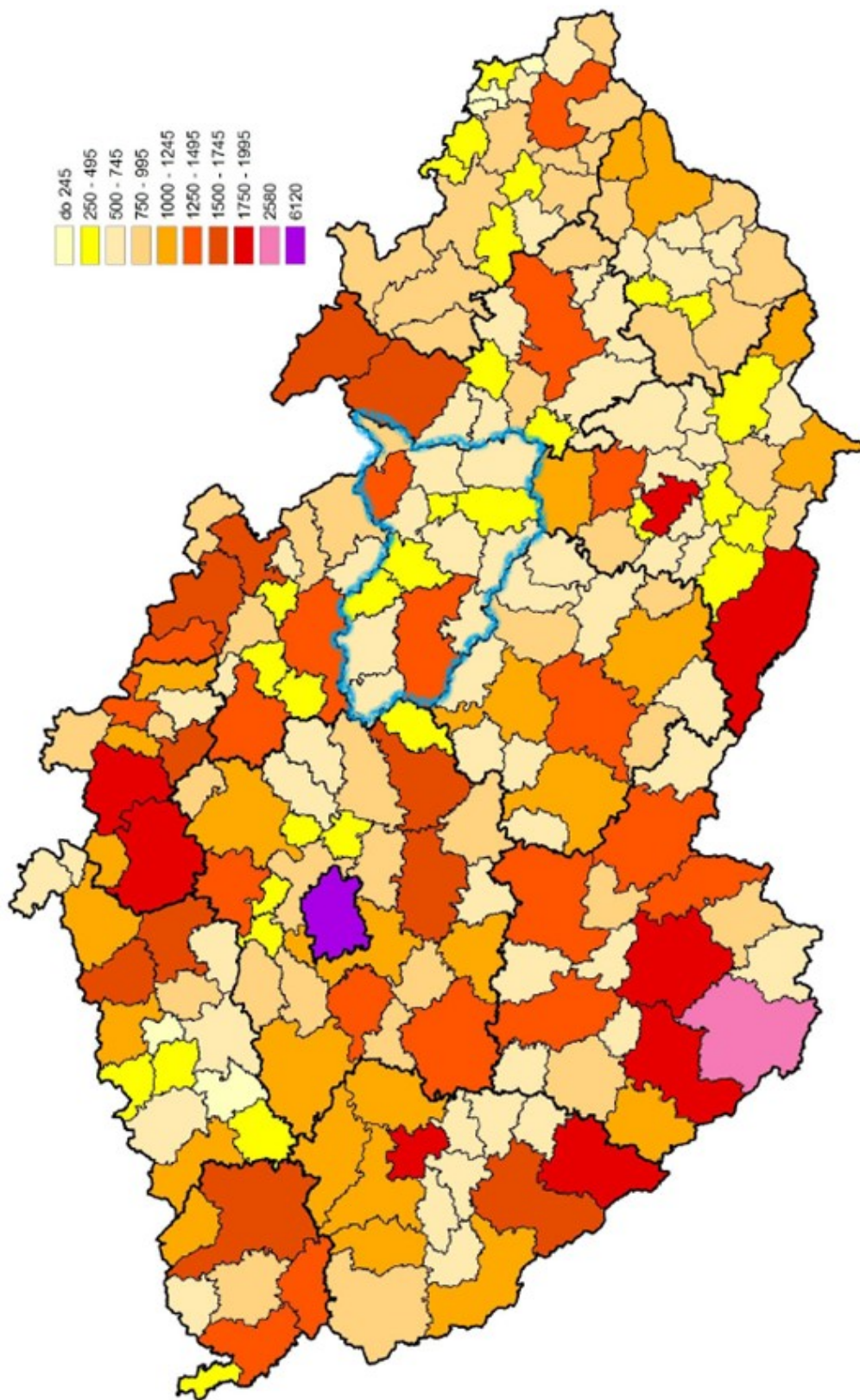
Zdroj: MMR, 2012

Příloha č. 2: Kartogram celkového potenciálu CR v obcích ČR

Zdroj: Bína, 2002, s. 4

Příloha č. 3: Kartogram celkového potenciálu CR v ORP ČR

Zdroj: vlastní zpracování dle ÚÚR, 2010

Příloha č. 4: Schéma návodu pro rozhovor na Oddělení cestovního ruchu KrÚ Pk

Vedlejší téma	Okruhy otázek
CR se sportovním zaměřením	Postavení v rámci systému CR v kraji Typy CR v kraji
Přírodní předpoklady	Reliéf, klima, hydrologie CHKO
Návštěvnost a HUZ	Příčiny nízké návštěvnosti Počet HUZ a kvalita služeb Zahraniční klientela Prioritní opatření na zlepšení
Konkurenceschopnost	Výjimečnost Pardubického kraje Sousední a jiné kraje ČR Euroregion Glacensis
Dopravní infrastruktura	Negativa a stěžejní překážky Nejhůře dostupné turistické destinace Spolupráce s Odborem dopravy a sil. hospodářství
Sportovní a aktivní dovolená	Atraktivní turistické oblasti Oblíbené letní sportovní aktivity Oblíbené zimní sportovní aktivity Finanční podpora sportovních aktivit Přínos jednotlivých sportovních aktivit Tradiční sportovní akce Nové sportovní projekty Potenciál rozvoje
Destinační management a finance	OOCR v TO Rozpočet, dotační politika, granty Vrcholový management Podnikatelské subjekty Legislativa ČR
Destinační marketing	Síla značky Komunikační mix DSVČ Plánované projekty
Možné směry a budoucí rozvoj CR	Největší překážky a slabé stránky Potenciál rozvoje SCR Plánované sportovní projekty a granty Rozvojová strategie a vize

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Příloha č. 5: Schéma návodu pro rozhovor v DSVČ

Vedlejší téma	Okruhy otázek
Typy/druhy CR na území kraje	Kulturně-poznávací, rekreační, zaměřený na přírodní atraktivitu, sportovně orientovaný aj.
Potenciál CR se sportovním zaměřením	-
Přírodní předpoklady regionu	Příčiny nízké návštěvnosti
Aktivní dovolená a sport	Oblíbené letní a zimní sportovní aktivity Soutěž Cyklopecky
Překážky a současné problémy CR	Dopravní infrastruktura Hromadná ubytovací zařízení
Destinační management	OCR v turistických oblastech
Komunikační mix DSVČ	reklama a PR aktivity Síla značky cílový segment zákazníků
Možné směry a budoucí rozvoj	Plánované projekty Změny a novinky Nová spolupráce

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Příloha č. 6: Rámcový popis situací pro zařazení dílčích potenciálů ke stupni významu

Reliéf

1. stupeň – Reliéf se vyznačuje nízkou členitostí a nadmořskou výškou. Z morfometrických typů georeliéfu se na území nenachází ploché ani členité hornatiny. Většinu území tvoří nížiny a vrchoviny. Převažuje zde zemědělská půda nad podílem lesů, luk a pastvin. Krajina má téměř nulový potenciál pro rozvoj sjezdových zimních sportů, lyžařské turistiky a horské turistiky.

2. stupeň – Reliéf území se vyznačuje větší členitostí a vyšší nadmořskou výškou. Většinu území tvoří nížiny, pahorkatiny a vrchoviny. Výjimečně je větší část území tvořena plochými hornatinami. Nachází se zde méně než 10 vrcholů nad 1 000 m n. m. Zvyšuje se podíl lesů, luk a pastvin na úkor zemědělské půdy. Krajina má vhodný potenciál pro rozvoj cykloturistiky, lyžařské turistiky a vodní turistiky, o něco menší potenciál má pro rozvoj sjezdových zimních sportů.

3. stupeň – Reliéf území je značně členitý s výraznými rozdíly v nadmořské výšce. Z morfometrických typů georeliéfu se zde nachází ploché (900–1 200 m n. m.) nebo členité (1 200–1 600 m n. m.) hornatiny a zároveň nížiny (do 200 m n. m.), respektive roviny (do 30 m n. m.), nebo vrchoviny. V regionu se nachází více než 10 vrcholů nad 1 000 m n. m. Nachází se zde oblasti souvisle zalesněné, výrazně ubývá podílu zemědělské plochy. Krajina má výborný potenciál pro rozvoj sjezdových zimních sportů, lyžařské turistiky, horské turistiky, cykloturistiky a vodní turistiky.

Hydrologie

1. stupeň – Krajinou protékají vodní toky s lokálním a (pouze výjimečně) s nadregionálním významem. Toky tvoří hustou síť při pohledu na mapu. Nachází se zde malý počet vodních ploch, kdy maximálně jedna z nich má nadregionální význam.

2. stupeň – Krajinou protékají vodní toky s nadregionálním významem, jen výjimečně má některá celorepublikový význam. Vzniká zde relativně hustá síť řek a potoků při pohledu na mapu. Nachází se zde souvislé vodní plochy, z nichž alespoň 2 mají nadregionální význam.

3. stupeň – Krajinou protékají vodní toky s celorepublikovým významem (např. Labe, Vltava) a zároveň se zde nachází velký počet vodních ploch (rybníky, jezera, vodní nádrže, přehrady atd.). Vodní toky tvoří hustou síť. Alespoň 5 souvislých vodních ploch má nadregionální význam nebo alespoň 1 vodní plocha má celorepublikový význam (Lipno, Orlík, Nové Mlýny atd.).

Klima

1. stupeň – Území je tvořeno více než z 90 % jednou klimatickou oblastí.

2. stupeň – Na území se nachází 2 různé typy klimatických oblastí. Pokud se zde nachází zároveň teplá a chladná klimatická oblast platí, že rozloha jedné z nich je méně než 40 % z celkové rozlohy území.

3. stupeň – Na území jsou zastoupeny všechny 3 typy klimatických oblastí (teplá, mírně teplá i chladná) nebo se zde nachází zároveň teplá a chladná klimatická oblast, kdy minimální zastoupení každé musí být větší než 40 % z celkové rozlohy území.

Národní parky a CHKO

1. stupeň – Na území se nachází 1 nebo žádná CHKO a žádný národní park.

2. stupeň – Na území se nachází 2 nebo 3 různé CHKO.

3. stupeň – Na území se nachází národní park a zároveň alespoň jedna CHKO, nebo se na území nachází minimálně 4 různé CHKO.

Jiné přírodní atraktivita

Kladný stupeň – Na daném území se nachází minimálně dvě z dále jmenovaných přírodních atraktivit s nadregionálním či celorepublikovým významem (pískovcová skalní města, skalní útvary, krasové povrchové i podpovrchové oblasti, jeskyně, propasti atd.) Spadají sem území, na nichž se rozkládají např. Adršpašsko-teplické skály, Prachovské skály, Českosaské Švýcarsko, Punkevní jeskyně a propast Macocha, Sloupsko-šošůvské jeskyně.

Sjezdové zimní sporty

1. stupeň – Území disponuje minimálním množstvím lyžařských areálů s regionálním významem. Střediska nejsou revitalizovaná ani multifunkční. Většina lyžařů odjíždí za hranice regionu, protože sportovní turistická infrastruktura (vleky, lanovky, rolby, sněhová děla atd.) pro sjezdové zimní sporty je vzhledem k nevhodnému reliéfu zcela nedostatečná.

2. stupeň – Území disponuje hustou sítí lyžařských areálů s regionálním významem, z nichž maximálně jedno nebo dvě mají celorepublikový význam. Střediska většinou nejsou multifunkční ani velkokapacitní. Sportovní turistická infrastruktura pro sjezdové zimní sporty je vzhledem k vhodnému reliéfu uspokojivá. Území disponuje značným potenciálem pro zvyšování kvality poskytovaných služeb v rámci lyžařských areálů.

3. stupeň – Území disponuje hustou sítí moderních, multifunkčních a velkokapacitních lyžařských areálů, z nichž alespoň 3 mají celorepublikový význam (např. Pec pod Sněžkou, Černá hora, Klínovec, Lipno). Minimálně 2 lyžařské areály splňují tyto podmínky: minimálně 1 černá sjezdovka, večerní lyžování, minimálně 2 sjezdovky s délkou trati nad 1 500 m, celková délka sjezdových tratí větší než 10 km, přepravní kapacita areálu nad 8 000 osob/hod a minimálně 2 sedačkové lanovky. Turistická infrastruktura pro sjezdové zimní sporty je na vysoce kvalitní úrovni a je uspokojivá i pro zahraniční klienty.

Lyžařská turistika

1. stupeň – Území disponuje minimálním počtem pravidelně upravovaných běžkařských tratí (pro klasickou techniku i skate), které mají často jen lokální význam. Běžkaři jezdí za tímto typem turistiky do jiných regionů s vhodnějšími přírodními podmínkami (reliéf, klima).

2. stupeň – Území disponuje hojným počtem běžkařských tratí pro klasickou techniku i skate v minimální délce 150 km. Trasy vedou často v nadmořské výšce nad 750 m n. m. a mají spíše regionální či lehce nadregionální význam.

3. stupeň – Území disponuje vysokým počtem pravidelně upravovaných běžkařských tratí pro klasickou techniku i skate v minimální délce 500 km. Funguje zde zpravodajství o aktuální sněhové situaci. Trasy často vedou po hřebenech pohoří (nad 900 m n. m.) a využívají se hojně k amatérským či profesionálním běžkařským závodům. Jsou lákavé i pro zahraniční klientelu. Specifickým znakem je vzájemné propojení tratí, které jsou upravovány často v rámci jednotlivých lyžařských areálů. Trasy mají celorepublikový význam (např. Krkonoše, Šumava).

Pěší a horská turistika

1. stupeň – Území disponuje menším počtem značených tras KČT zejména pro horskou turistiku. Turistické trasy a cíle výletů mají spíše lokální či regionální význam. Absence horských oblastí neumožňuje rozvoj horské turistiky. Pahorkatiny a vrchoviny nejsou pro fyzicky zdatnější pěší turisty příliš atraktivní.

2. stupeň – Území disponuje hojným počtem značených tras KČT pro pěší i horskou turistiku. Lze sem zařadit regiony, kde trasy vedou minimálně skrze dvě různé CHKO. Turistické trasy a cíle výletů mají nejčastěji regionální či nadregionální význam. Zejména v horských oblastech

v letních měsících zatím nevzniká masová turistika. Počátky tras mohou být hůře dopraveně dostupné a neposkytují dostatečně kvalitní HUZ pro náročnější klientelu.

3. stupeň – Území disponuje vysokým počtem značených tras KČT pro pěší i horskou turistiku v minimální délce 500 km. Horská turistika zde patří k jedné z nejvyhledávanějších sportovně-rekreačních aktivit letní rekreace. Lze sem zařadit regiony, kde trasy vedou minimálně skrze jeden národní park nebo tři CHKO s významnými přírodními atraktivitami. Turistické trasy a cíle výletů mají celorepublikový význam a jsou lákavé i pro zahraniční klientelu (např. Sněžka, pramen Labe, Praděd, Kvilda) V některých horských oblastech vzniká během letních měsíců masový turismus (desítky tisíc pěších turistů denně), k čemuž přispívá atraktivnost místa, dostatečně vybudovaná turistická infrastruktura a snadná dopravní dostupnost na místo, kde trasa začíná.

Cykloturistika

1. stupeň – Území disponuje skromným počtem značených cyklotras. Délka cyklostezek nepřevyšuje 50 km. Regionem neprochází žádná ze čtyř dálkových cyklotras EuroVelo. Cykloturistika má spíše lokální a regionální význam. Jedná se o území bez většího podílu nížinatých a horských oblastí.

2. stupeň – Území disponuje vysokým počtem značených cyklotras. Cyklostezky jsou v minimální délce 50 km. Regionem může (ale i nemusí) procházet jedna ze čtyř dálkových cyklotras EuroVelo. Cykloturistika v regionu má nadregionální význam. Území je tvořeno z větší části alespoň jedním z těchto dvou typů terénu: rovinatý a horský.

3. stupeň – Území disponuje vysokým počtem značených cyklotras. Cyklostezky jsou v minimální délce 150 km a regionem prochází alespoň z části jedna ze čtyř dálkových cyklotras EuroVelo. Díky kombinaci rovinatého a zvlněného terénu ve vyšších nadmořských výškách skýtá toto území nejlepší předpoklady pro rozvoj cykloturistiky. Cykloturistika v regionu má celorepublikový význam.

Vodní turistika

1. stupeň – Území nedisponuje vodními toky vhodnými pro rozvoj vodní turistiky.

2. stupeň – Území disponuje vodními toky, které jsou vhodné pro vodní turistiku, ale nejsou známé a vyhledávané v celorepublikovém měřítku. Kolem toků se nenachází žádné (nebo jen malé množství) kempy a půjčovny lodí. Tyto řeky jsou vyhledávány menšími skupinkami vodáků, kteří upřednostňují pohodu, ticho a klid. Délka sjízdné trasy na jedné řece je menší než 100 km. Trasy jsou vzhledem k menšímu průtoku vhodné spíše pro kajaky a kanoe než pro rafty.

3. stupeň – Území disponuje vodácky nejatraktivnějšími vodními toky s celorepublikovým významem (např. Vltava, Sázava, Berounka, Lužnice). Podél toků se nachází dostatek kempů a půjčovny lodí, což umožňuje strávit na vodě více než jeden den. Délka trasy přesahuje často 100 km, které může vodák ujet v kuse. Typickým znakem je, že v letních měsících se na řekách tvoří štrůdly vodáků na raftech, kánoích a kajacích.

Vodní sporty

Kladný stupeň – Na daném území jsou v rámci letní rekreace nabízeny tyto vodní sporty (jachting, windsurfing, potápění, paddleboard, vodní lyže, wakeboarding, vodní skútr atd.) Musí platit podmínka, že alespoň 2 vodní plochy nabízí některé z výše zmíněných vodních sportů (1 vodní plocha nabízí zároveň 3 různé sporty).

Hipoturistika

Kladný stupeň – Dané území disponuje silnou tradicí koní (chov vzácných plemen, jezdecké závody, dostihy atd.) a nabízí množství jezdeckých stezek pro nadšené koňáky. Regionem

prochází páteří jezdecká stezka směřující z Vídně k Baltickému moři. Musí být také splněna podmínka, že hipoturistika je významnou součástí nabídky CR a existuje řada propagačních materiálů zaměřujících se pouze na tuto tematiku.

Horolezectví

Kladný stupeň – Dané území disponuje dostatkem horolezecky atraktivních oblastí s nadregionálním či celorepublikovým významem (např. Adršpach, Prachov, Hruboskalsko). Dle hodnocení Českého horolezeckého svazu se jedná o oblasti s normální či hustou návštěvností. Musí platit, že region disponuje minimálně jedním horolezeckým sektorem s hustou návštěvností nebo třemi sektory s normální návštěvností (viz www.horosvaz.cz/databaze-skal-cr).

Jiné sporty

Kladný stupeň – Dané území nabízí alespoň v minimální dostupné míře v rámci nabídkových produktů všechny tyto sportovní aktivity: golf, padákové sporty (paragliding a parašutismus), pasivní formy extrémních sportů (tandemové seskoky padákem, bungee-jumping) a skialpinismus.

Tradiční sportovní akce

1. stupeň – V regionu se nekonají žádné významnější akce s nadregionálním významem. Sportovní akce nemají dlouholetou tradici a disponují nízkou návštěvností. Možnost pasivní účasti na sportovním CR je velice omezená.

2. stupeň – V regionu se konají významné sportovní akce s nadregionálním či celorepublikovým významem. Není zde však pořádána akce, kdy zároveň platí, že tradice je delší než 50 let a počet návštěvníků přesahuje 20 000 osob. Jedná se spíše o akce s dlouholetou tradicí (avšak nižší návštěvností) nebo vysokou návštěvností (avšak bez tradice). Tyto sportovní akce lákají zejména tuzemské sportovní fanoušky.

3. stupeň – Region se stává centrem konání celorepublikově až mezinárodně uznávaných sportovních akcí s dlouholetou tradicí, silnou značkou a vysokou návštěvností. Na daném území se koná každoročně minimálně jedna sportovní akce s více než padesátiletou tradicí a návštěvností přes 20 000 osob, nebo dvě sportovní akce s více než dvacetiletou tradicí a návštěvností přes 10 000 osob. Sportovní akce se stává zároveň významnou kulturně-společenskou záležitostí, a kromě tuzemských fanoušků přitahuje zájem politiků, podnikatelů, médií a zahraničních fanoušků. Spadají sem akce typu: Velká pardubická steeplechase, Zlatá přilba, Velká cena Brna, Jizerská padesátka, Pražský půlmaraton, Běchovice–Praha atd.

Nové sportovní projekty a akce

1. stupeň – V průběhu posledních 3 let nebyl na území regionu zrealizován žádný nový sportovní projekt či akce s celorepublikovým významem.

2. stupeň – V průběhu posledních 3 let byl zrealizován alespoň 1 projekt či uspořádána nová sportovní akce s celorepublikovým významem v regionu, která zvýšila návštěvnost a povědomí o regionu. Návštěvnost akce byla vyšší než 10 000 osob.

3. stupeň – Destinační management regionu sleduje aktuální dění na trhu a reaguje na nejnovější trendy. V průběhu posledních 3 let byly zde zrealizovány alespoň 2–3 projekty či uspořádány sportovní akce s celorepublikovým významem, které zvýšily návštěvnost a povědomí o regionu. Událost či akce disponuje silným potenciálem pro uspořádání dalších ročníků. Návštěvnost byla vyšší než 15 000 osob. Do tohoto stupně patří projekty a akce typu: Olympijský park Rio, HME v atletice, S ČT Sport na vrchol, MS v biatlonu atd.

Dopravní infrastruktura

1. stupeň – Regionem neprocházejí dálnice, maximálně kratší úseky pod 50 km. Kvalita silnic, nejen v menších obcích a příhraničních oblastech, je pod republikovým průměrem s nedostatkem parkovišť a záchytných odpočívadel. V regionu se nachází úseky silnic s častými dopravními nehodami. Řada turistických atraktivit sportovního CR je dostupná často pouze jedním dopravním prostředkem.

2. stupeň – Regionem prochází celorepublikově až mezinárodně významné dopravní cesty silniční, železniční, vodní a letecké dopravy. Silniční doprava je tvořena relativně hustou sítí silnic a dálnic, avšak chybí zde mezinárodně významnější zpoplatněné dálniční úseky. Menší obce a příhraniční oblasti regionu jsou hůře dopravně dostupné. Kvalita silnic v těchto oblastech značně kolísá. Je splněna podmínka, že regionem prochází alespoň 50 km úseků dálnic.

3. stupeň – Regionem prochází nejdůležitější mezinárodně významné dopravní cesty silniční, železniční, vodní a letecké dopravy. Silniční doprava je představována hustou sítí silnic 1. třídy a dálnic, řada úseků je zpoplatněna. Nachází se zde nejvýznamnější letiště a železniční uzle s řadou elektrifikovaných tratí. I menší obce jsou v regionu dobře dopravně dostupné. Kvalita silnic je vysoká s dostatkem odpočívadel a záchytných parkovišť. Jedná se o regiony s významnými městy (Praha, Brno, Ostrava, Plzeň atd.). Musí být splněny 2 podmínky. Za prvé, nejvýznamnější turistické atraktivity sportovního CR jsou bezproblémově dostupné více než jedním druhem dopravního prostředku. Za druhé, regionem prochází více než 80 km úseků dálnic.

Ubytovací zařízení

1. stupeň – Na sledovaném území se nachází méně než 400 HUZ a zároveň méně než 80 hotelů. Počet hostů v HUZ je nižší než 500 000 turistů za rok. Obecně do tohoto stupně spadají regiony, kde řada HUZ neprošla potřebnou revitalizací a nenabízí ani dostatek doplňkových služeb.

2. stupeň – Na sledovaném území se nachází 400–600 HUZ a zároveň 80–120 hotelů. Počet hostů v HUZ se pohybuje v rozmezí 500 000–900 000 osob za rok.

3. stupeň – Na sledovaném území se nachází více než 600 HUZ a zároveň více než 120 hotelů. Počet hostů v HUZ je vyšší než 900 000 osob. Musí být splněny všechny 3 podmínky zároveň, jinak území spadá do nižšího stupně. Obecně se jedná o území s dostatkem kvalitních HUZ, které prošly revitalizací a nabízejí řadu doplňkových služeb, díky čemuž jsou schopny přitáhnout zejména zahraniční klientelu. Např. hlavní město Praha, Jihočeský kraj atd.